



Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.



SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

SOCIALSTATISTIK



LEVNADSKOSTNADERNA
I SVERIGE 1913—1914

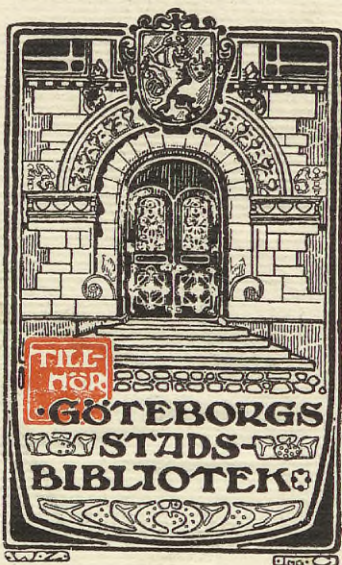
DEL II. LOKALMONOGRAFIER

4. GÄVLE



Centralbiblioteket

Ref.
Oi-c
SOS



Rep. (m. g.)

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
SOCIALSTATISTIK



LEVNADSKOSTNADERNA
I SVERIGE 1913—1914

DEL II. LOKALMONOGRAFIER
4. GÄVLE

AV
K. SOCIALSTYRELSEN

STOCKHOLM 1917
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER



I nådigt brev den 16 maj 1913 uppdrog Kungl. Maj:t åt socialstyrelsen att anordna och utföra en allmän levnadskostnadsundersökning, berörande sådana orter i Sverige, vilka själva bestrede kostnaderna för primärmaterialets insamlande. Bearbetningen och publiceringen av det inkomna primärmaterialet skulle verkställas av socialstyrelsen, som även ägde att utarbета och tillhandahålla för undersökningen erforderliga hushållsböcker.

Det vid undersökningen inkomna materialet är avsett att bearbetas *dels* till lokalmonografier över de mindre bemedlades levnadskostnader å vissa viktigare undersökningsorter, *dels* till en sammanfattande och jämförande redogörelse över dessa förhållanden å samtliga av undersökningen berörda orter. Sistnämnda framställning kommer även att innehålla en utförlig redogörelse för undersökningens planläggning och genomförande samt det använda hushållsboksformuläret m. m. I särskild tabellbilaga skall därjämte för *varje hushåll* meddelas uppgifter om hushållens sammansättning, deras inkomster och utgifter under räkenskapsåret samt de konsumerade kvantiteterna av vissa varuslag.

Av förenämnda lokalmonografier överlämnas härmed till offentligheten den fjärde, innehållande en redogörelse för levnadskostnaderna i *Gävle* 1913—1914. I anslutning härtill meddelas jämväl för Gävle vidkommande huvudresultaten av den kompletterande levnadskostnadsundersökning, avseende maj månad 1916, som på hemställen av statens livsmedelskommission utföres inom socialstyrelsen.

Den närmaste ledningen av de större socialstatistiska specialundersökningarna, uti vilken serie här ifrågakvarande utredningar ingå, handhaves inom styrelsen av t. f. förste aktuarien N. O. Nilsson, under vars överinseende efterföljande berättelse utarbetats av e. o. amanuensen A. Twengström.

Stockholm i juni 1917.

GUNNAR HUSS.

NILS BERGSTEN.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Text.

	Sid.
Inledning	7
I. Hushållens sammansättning m. m.	11
II. Hushållens inkomster och utgifter	15
III. Födans sammansättning efter kostnad	31
IV. Inkomster och utgifter per konsumtionsenhet inom olika utgiftsgrupper	38
V. Konsumerade kvantiteter av vissa varuslag	43
VI. Prislägen för vissa varuslag	46
VII. Jämförelse mellan inkomsternas och utgifternas fördelning bland mindre bemedlade i Gävle och Stockholm	49
VIII. Förändringar i livsmedelskostnaderna i Gävle under tiden 1905—1917	56
IX. Dyrtidens inflytande på förbrukningen	61

Tabeller.

Tab. 1. Inkomster och utgifter i medeltal per hushåll inom olika utgiftsgrupper	74
Tab. 2. Inkomster och utgifter i medeltal per konsumtionsenhet inom olika utgiftsgrupper	80
Tab. 3. Konsumerade kvantiteter i medeltal per hushåll inom olika utgiftsgrupper	86
Tab. 4. Konsumerade kvantiteter i medeltal per konsumtionsenhet inom olika utgiftsgrupper	87
Tab. 5. Prislägen för vissa varuslag	88

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

THE EXPERIMENT

1. The first part of the experiment was to determine the effect of temperature on the rate of reaction. The reaction was carried out at three different temperatures: 20°C, 30°C, and 40°C. The rate of reaction was measured by the time taken for a certain amount of product to be formed. The results are shown in the following table:

Temperature (°C)	Time taken (s)
20	120
30	60
40	30

2. The second part of the experiment was to determine the effect of concentration on the rate of reaction. The reaction was carried out at three different concentrations: 0.1M, 0.2M, and 0.3M. The rate of reaction was measured by the time taken for a certain amount of product to be formed. The results are shown in the following table:

Concentration (M)	Time taken (s)
0.1	120
0.2	60
0.3	40

Inledning.

Undersökningens tillkomst och omfattning. I nådigt brev den 16 maj 1913 uppdrog Kungl. Maj:t åt socialstyrelsen att *anordna och utföra en allmän levnadskostnadsundersökning, berörande sådana orter i Sverige, vilka själva bestred kostnaderna för primärmaterialets insamlande.*

Sedan inom socialstyrelsen utarbetats plan för undersökningen ävensom formulär för hushållsböcker, förelades ifrågavarande plan och formulär dels statistiska sektionen av sociala rådet, dels särskilt tillkallade ombud för de i undersökningen deltagande orterna samt godkändes sedermera med vissa ändringar och tillägg. Antalet av dessa orter utgör 39, därav 26 städer, 3 köpingar och 10 municipalsamhällen. Hushållsböckerna, som voro avsedda att föras under loppet av ett helt år, utsändes under sommaren och hösten 1913 jämte erforderliga anvisningar rörande utdelning, granskning och insamling av desamma.

I vilken mån undersökningen kan anses representativ för landets olika delar, framgår av efterföljande översikt av de i undersökningen deltagande orterna samt antalet från resp. orter inkomna under ett helt år förda hushållsböcker.

	Antal slutförda hushållsböcker		Antal slutförda hushållsböcker
<i>Stockholms län</i>	26	<i>Kristianstads län</i>	18
Södertälje	26	Kristianstad	18
<i>Uppsala län</i>	92	<i>Malmöhus län</i>	486
Uppsala	92	Malmö	284
<i>Södermanlands län</i>	106	Landskrona	34
Nyköping	25	Hälsingborg	110
Eskilstuna	81	Ystad	37
<i>Östergötlands län</i>	39	Trälleborg	21
Skänninge	1	<i>Hallands län</i>	20
Mjölby	18	Falkenberg	20
Åtvidaberg	20	<i>Göteborgs och Bohus län</i>	267
<i>Jönköpings län</i>	148	Göteborg	250
Jönköping	105	Lysekil	17
Huskvarna	30	<i>Älvsborgs län</i>	37
Nässjö	13	Trollhättan	24
<i>Kronobergs län</i>	7	Åmål	13
Alvesta	7	<i>Värmlands län</i>	30
<i>Gottlands län</i>	2	Arvika	30
Hemse	2		

INLEDNING.

	Antal slutförda hushållsböcker		Antal slutförda hushållsböcker
Örebro län	17	Västernorrlands län	8
Karlskoga	17	Skönsberg	1
Västmanlands län	89	Sollefteå	7
Västerås	78	Jämtlands län	3
Sala	11	Järpen	3
Kopparbergs län	29	Norrbottens län	64
Hedemora	16	Luleå	17
Ludvika	13	Boden	8
Gävleborgs län	131	Malmberget	11
Gävle	100	Kiruna	28
Söderhamn	24		
Bollnäs	7		
			Summa 1 619

Samtliga rikets län, med undantag av Kalmar, Blekinge, Skaraborgs och Västerbottens län, äro, såsom synes, mer eller mindre fylligt representerade i undersökningen. Av rikets 11 största städer, vilkas folkmängd den 1 januari 1915 översteg 25 000 invånare, deltaga 7 i undersökningen, nämligen Göteborg, Malmö, Gävle, Hälsingborg, Eskilstuna, Jönköping och Uppsala. Förutom Stockholm, där en motsvarande undersökning ägt rum 1907—1908, saknas alltså av ifrågavarande större städer endast Norrköping, Örebro och Karlskrona.

Från samtliga 39 undersökningsorter hava inkommit tillsammans 1 619 under ett helt år förda hushållsböcker. Då hela antalet utdelade hushållsböcker utgjorde 2 325, hava sålunda icke mindre än 69.6 % slutförts under ett års tid, medan 30.4 % av de personer, som erhållit hushållsbok, av olika anledningar upphört med bokföringen före räkenskapsårets slut eller ej påbörjat densamma. Med hänsyn till den stora avfallsprocent, som plägar känneteckna dylika undersökningar, får det uppnådda resultatet anses såsom utomordentligt gott.

För tillkomsten och omfattningen av den kompletterande levnadskostnadsundersökning, avseende maj månad 1916, som likaledes enligt nädigt uppdrag utföres inom socialstyrelsen, lämnas en kortfattad redogörelse i kap. IX. Dyrtidens inflytande på förbrukningen (sid. 61).

Vad särskilt undersökningen i Gävle beträffar, må följande anföras rörande dess anordning och utförande.

I skrivelse den 30 oktober 1912 framställdes till vederbörande kommunala myndigheter i 44 städer — däribland Gävle — och stadsliknande samhällen en förfrågan, huruvida de ville medverka till genomförandet av en planerad undersökning av levnadskostnaderna bland de mindre bemedlade samhällsklasserna på sådant sätt, att arbetet med primäruppgifternas insamlade övertogs av vederbörande kommun, som ock bestrede kostnaderna därför, bestående förnämligast i ersättningar åt ombud och andra biträden

vid hushållsböckernas införskaffande samt ersättningar och premier åt hushållsbokförarna.

Med anledning av denna framställning beslöto stadsfullmäktige i Gävle i februari 1913 att låta anordna en levnadskostnadsundersökning samt uppdrogo åt en redan förut tillsatt livsmedelskommitté att verkställa densamma. För bestridande av med undersökningen förenade kostnader anvisade stadsfullmäktige ett förslagsanslag å 2 500 kr.

Genom annonser och artiklar i ortstidningarna samt föredrag om undersökningen och dess ändamål sökte kommitterade intressera personer att såsom hushållsbokförare deltaga i undersökningen. För de 70 bäst förda av de hushållsböcker, som återlämnades i bearbetningsbart skick, utfästes en ersättning av 25 kr., varjämte utlovades tre extra belöningar å resp. 75, 50 och 25 kr.

Genom livsmedelskommitténs försorg utdelades under hösten 1913 till arbetare och lägre tjänstemän i allmän eller enskild tjänst tillsammans 130 hushållsböcker, varefter bokföringen tog sin början den 5 oktober 1913.

Bokföringens övervakande uppdrogs åt föreståndaren för stadens arbetsförmedling samt ett 20-tal andra personer, vilka vid besök i bokförarnas hem lämnade erforderliga anvisningar rörande böckernas förande och kontrollerade bokföringen.

Vid räkenskapsårets slut insamlades hushållsböckerna och översändes till socialstyrelsen, som efter granskning uppgjorde förslag till fördelning av ersättning och premier. Av samtliga utdelade 130 hushållsböcker voro icke mindre än 100 förda under ett helt år, medan de övriga 30 ej voro avslutade eller ens påbörjade. Flertalet slutförda böcker voro även i kvalitativt hänseende synnerligen tillfredsställande. Vid bearbetningen har det emellertid för erhållande av ett så homogent material som möjligt, befunnits lämpligt att utgallra 17 hushållsböcker. Undersökningens primärmaterial utgöres sålunda av 83 under ett helt år förda hushållsböcker. Då folkmängden i Gävle den 31 december 1913 uppgick till 35 736 invånare, kom följaktligen en slutförd och bearbetad hushållsbok på var 431:sta invånare.

Innan en närmare redogörelse lämnas för undersökningsresultatet beträffande Gävle, må förutskickas några kortfattade uppgifter rörande det använda *hushållsboksformuläret* och dess uppställning.

I fråga om formuläret för hushållsböckerna hava vid undersökningar av hithörande slag huvudsakligen tvenne olika system tillämpats: det ena med normaliserad bokföring, d. v. s. med på förhand uppgjorda rubriker, där bokföraren har att insätta vederbörande inkomst- och utgiftsposter, det andra med tvångsfri bokföring, varvid de olika posterna införas i tidsföljd med nödig specificering. Vid den första svenska undersökningen av detta slag, Stockholms stads statistiska kontors undersökning angående levnadskostnaderna i Stockholm 1907—1908,¹ kom det senare systemet till användning.

¹ Stockholms stads statistik, X, nr. 1. Stockholm 1910.

I förevarande undersökning har hushållsboken närmast varit av den förra typen, med fasta rubriker för de viktigare inkomst- och utgiftsposterna men med tomma rader för specificering av övriga poster. Den noggrannhet och omsorg, varmed böckerna i stort sett blivit förda, har också möjliggjort en synnerligen ingående uppdelning av inkomst- och särskilt utgiftsposterna.

Den använda hushållsboken hade för varje vecka ett uppslag, där utgifterna antecknades för varje dag och inkomsterna infördes vid veckans slut med specificering under de härför avsedda rubrikerna. Vid tveksamhet, under vilken rubrik en utgifts- eller inkomstpost borde föras, eller därest utgift eller inkomst icke passade till någon av de tryckta rubrikerna, skulle sådan post specificeras och införas å någon av de tomma raderna. Utförliga anvisningar och exempel för böckernas förande voro intagna i slutet av hushållsboken.

För varje vecka skulle räkenskaperna avslutas, och innehöll formuläret för detta ändamål ett veckosammandrag, varest å vänstra sidan skulle antecknas kontanta behållningen i kassan vid veckans början, lån, som upptagits under veckan, uttagningar från sparkasseräkning, sparbanksbok el. d., tidigare utlånta penningar, som under veckan återbekommits, ävensom samtliga kontanta inkomster under veckan, samt å högra sidan kontanta utgifter under veckan, kapitalavbetalning å lån, som tidigare upptagits, insättning på bank och utlånade medel samt kontanta behållningen i kassan vid veckans slut. Voro räkenskaperna rätt förda, skulle summan av posterna å vänstra sidan stämma med summan av posterna å högra sidan av veckosammandraget. Dessa veckobokslut hava utgjort en verksam kontroll mot felaktigheter i bokföringen, såsom uteglömande eller dubbelföring av poster, enär bokföraren själv härigenom haft möjlighet konstatera, om verkligen alla inkomster och utgifter bokförts.

Sedan veckans räkenskaper slutförts, skulle slutsummorna för de olika slagen av utgifter och inkomster införas särskilt för var och en av årets 52 veckor efter vartannat i ett härför avsett sammandrag och vid räkenskapsårets slut verkställas nedsummering av veckoposterna.

I. Hushållens sammansättning m. m.

Undersökningens primärmaterial utgöres, som förut nämnts, för Gävle vidkommande av 83 under loppet av ett helt år förda hushållsböcker. Familjernas utgifter under räkenskapsåret utgjorde lägst 1001 kr. och högst 3 829 kr.

Med hänsyn till *årsutgiftens storlek* fördelade sig hushållen på grupper enligt nedanstående sammanställning.

	Årsutgift, kronor							Samtliga hushåll
	Under 1 250	1 250—1 500	1 500—1 750	1 750—2 000	2 000—2 500	2 500—3 000	3 000—4 000	
Antal	6	11	21	16	19	6	4	83
I procent	7.2	13.3	25.3	19.3	22.9	7.2	4.8	100.0

Såsom synes kom på vardera av grupperna 1 500—1 750 kr. och 2 000—2 500 kr. ungefär en fjärdedel av samtliga hushåll samt inemot en femtedel på gruppen 1 750—2 000 kr. Nära två tredjedelar (65.1 %) av hushållen nådde ej upp till 2 000 kronors årsutgift.

Beträffande hushållsförståndarnas *yrkesfördelning* framgår av efterföljande översikt, att flertalet eller 68.7 % av familjeförsörjarna voro arbetare och de övriga lägre funktionärer i allmän eller enskild tjänst.

	Årsutgift, kronor							Samtliga hushåll	
	Under 1 250	1 250—1 500	1 500—1 750	1 750—2 000	2 000—2 500	2 500—3 000	3 000—4 000	Antal	%
A. <i>Arbetare</i>	6	9	18	11	10	2	1	57	68.7
Metall- och maskinindustri	2	4	4	4	2	—	1	17	20.5
Trävaruindustri	2	2	4	1	3	1	—	13	15.7
Byggnadsverksamhet	—	—	1	1	3	—	—	5	6.0
Läder-, hår- och gummivaruindustri	—	1	2	1	—	—	—	4	4.8
Beklädnadsindustri	—	2	2	1	—	—	—	5	6.0
Närings- och nyttningsämnesindustri	—	—	2	1	1	—	—	4	4.8
Annan industri	2	—	3	2	—	1	—	8	9.7
Övriga	—	—	—	—	1	—	—	1	1.2
B. <i>Lägre tjänstemän m. fl.</i>	—	2	3	5	9	4	3	26	31.3
I statens tjänst	—	—	—	1	3	1	—	5	6.0
I kommunens tjänst	—	1	—	1	3	—	1	6	7.2
I enskild tjänst	—	1	3	3	3	3	2	15	18.1
Summa	6	11	21	16	19	6	4	83	100.0

Antalet familjemedlemmar inom samtliga redovisade hushåll utgjorde tillsammans 398 eller i medeltal 4.8 medlemmar per familj. Fördelningen inom olika utgiftsgrupper är angiven i efterföljande tablå.

	Årsutgift, kronor							Samtliga hushåll	D ä r a v	
	Under 1 250	1 250—1 500	1 500—1 750	1 750—2 000	2 000—2 500	2 500—3 000	3 000—4 000		arbetarhushåll	lägre tjänstemanna-hushåll
Antal familjemedlemmar i allt	20	51	95	76	101	27	28	398	283	115
Därav: mankön	9	24	42	39	50	12	14	190	132	58
kvinnkön	11	27	53	37	51	15	14	208	151	57
Antal familjemedlemmar i medeltal per hushåll	3.3	4.6	4.5	4.8	5.3	4.5	7.0	4.8	5.0	4.4

I medeltal kom på varje arbetarhushåll 5.0 och på varje tjänstemannahushåll 4.4 familjemedlemmar. Medeltalssiffrorna utvisa med undantag för gruppen 2 500—3 000 kr. stegring inom de högre utgiftsgrupperna.

I flertalet eller 76 hushåll bestod familjen av man, hustru och barn, i 7 fall av endast man och hustru. Dessutom förekommo i 4 fall andra anhöriga såsom medlemmar av familjen.

Familjernas storlek varierade från 2 till 10 personer, såsom nedanstående sammanställning utvisar.

	Å r s u t g i f t, k r o n o r							Samtliga hushåll	
	Under 1 250	1 250—1 500	1 500—1 750	1 750—2 000	2 000—2 500	2 500—3 000	3 000—4 000	Antal	%
Hushåll med									
2 familjemedlemmar . . .	2	1	1	1	2	—	—	7	8.4
3 » . . .	2	2	5	3	1	3	—	16	19.3
4 » . . .	—	2	5	3	3	1	—	14	16.9
5 » . . .	2	2	5	4	5	—	—	18	21.7
6 » . . .	—	3	2	4	5	—	1	15	18.1
7 » . . .	—	1	3	—	—	2	2	8	9.6
8 » . . .	—	—	—	—	1	—	1	2	2.4
9 » . . .	—	—	—	1	1	—	—	2	2.4
10 » . . .	—	—	—	—	1	—	—	1	1.2
Summa	6	11	21	16	19	6	4	83	100.0

Mer än en femtedel (21.7 %) av hushållen hade fem medlemmar, 19.3 % tre, 18.1 % sex och 16.9 % fyra medlemmar. Inemot en sjättedel (15.6 %) av hushållen hade sju medlemmar och däröver, däribland två familjer på nio och en på tio personer.

Familjemedlemmarnas *ålder* inom olika utgiftsgrupper gestaltade sig på följande sätt.

Åldersgrupper	Å r s u t g i f t											
	Under 1 250			1 250—1 500			1 500—1 750			1 750—2 000		
	Män	Kvin- nor	Sum- ma	Män	Kvin- nor	Sum- ma	Män	Kvin- nor	Sum- ma	Män	Kvin- nor	Sum- ma
1—3 år . . .	2	1	3	5	2	7	3	7	10	6	4	10
4—6 » . . .	1	3	4	4	3	7	4	7	11	3	5	8
7—9 » . . .	—	—	—	2	3	5	6	10	16	3	5	8
10—12 » . . .	—	—	—	2	4	6	4	5	9	7	4	11
13—14 » . . .	—	—	—	—	3	3	3	1	4	1	3	4
15—16 » . . .	—	1	1	—	—	—	—	—	—	3	—	3
17—18 » . . .	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
Över 18 år . . .	6	6	12	11	11	22	22	23	45	16	16	32
Summa	9	11	20	24	27	51	42	53	95	39	37	76

Beträffande *bostäderna* hava meddelats uppgifter om dessas upplåtelseform och storlek. Flertalet eller 69 av här ifrågakvarande hushåll voro, såsom framgår av följande tablå, hänvisade till förhyrda lägenheter, medan 9 familjer hade fritt upplåten bostad och 5 bebodde lägenheter i egna hus.

	Årsutgift, kronor							Samtliga hushåll	D ä r a v	
	Under 1250	1250—1500	1500—1750	1750—2000	2000—2500	2500—3000	3000—4000		arbeta- tar- hus- håll	lägre tjänste- manna- hushåll
Hyrd bostad	5	8	19	14	14	6	3	69	46	23
Fritt upplåten bostad	1	3	1	1	2	—	1	9	7	2
Egen bostad	—	—	1	1	3	—	—	5	4	1
Summa	6	11	21	16	19	6	4	83	57	26

En översikt av bostadslägenheternas storlek meddelas i nedanstående sammanställning.

	Årsutgift, kronor							Samtliga hushåll		D ä r a v					
	arbetar- hushåll			lägre tjänste- manna- hushåll											
	Under 1250	1250—1500	1500—1750	1750—2000	2000—2500	2500—3000	3000—4000	Antal	%	Antal	%	Antal	%		
Hushåll, boende i lägenheter om 1 rum (kök)	—	—	1	1	—	—	—	2	2.4	2	3.5	—	—		
1 » och kök	6	11	18	13	7	2	—	57	68.7	45	79.0	12	46.2		
2 » » »	—	—	2	1	11	3	3	20	24.1	8	14.0	12	46.2		
3 » » »	—	—	—	1	1	1	—	3	3.6	2	3.5	1	3.8		
4 » » »	—	—	—	—	—	—	1	1	1.2	—	—	1	3.8		
Summa	6	11	21	16	19	6	4	83	100.0	57	100.0	26	100.0		
Antal rum (inkl. kök) i medeltal per hushåll	2.0	2.0	2.0	2.1	2.7	2.8	3.5	2.3	—	2.2	—	2.7	—		

k r o n o r									S a m t l i g a h u s h å l l					
2 0 0 0—2 5 0 0			2 5 0 0—3 0 0 0			3 0 0 0—4 0 0 0			A n t a l			%		
Män	Kvin- nor	Sum- ma	Män	Kvin- nor	Sum- ma	Män	Kvin- nor	Sum- ma	Män	Kvin- nor	Sum- ma	Män	Kvin- nor	Sum- ma
5	5	10	1	3	4	1	1	2	23	23	46	12.1	11.1	11.6
7	5	12	1	1	2	—	2	2	20	26	46	10.5	12.5	11.6
4	6	10	2	1	3	1	—	1	18	25	43	9.5	12.0	10.8
7	7	14	1	2	3	2	2	4	23	24	47	12.1	11.5	11.8
1	2	3	—	—	—	1	1	2	6	10	16	3.2	4.8	4.0
1	2	3	—	1	1	2	1	3	6	5	11	3.2	2.4	2.8
3	—	3	1	—	1	1	2	3	5	3	8	2.6	1.5	2.0
22	24	46	6	7	13	6	5	11	89	92	181	46.8	44.2	45.4
50	51	101	12	15	27	14	14	28	190	208	398	100.0	100.0	100.0

Icke mindre än 57 eller mer än två tredjedelar av samtliga hushåll bebodde sålunda lägenheter om ett rum och kök, 20 eller något mindre än en fjärdedel innehade tvårumslägenheter, och endast 4 familjer hade lägenheten om tre rum och kök eller därutöver. Två familjer bebodde lägenheter om ett rum (kök). Nära fyra femtedelar av arbetarfamiljerna innehade lägenheter om ett rum och kök, medan detta bland lägre tjänstemannahushållen endast var fallet med inemot hälften. De större lägenhetskategorierna funnos helt naturligt i de högre utgiftsgrupperna.

Inneboende, inackorderade eller spisande gäster funnos i 10 hushåll eller i inemot en åttendedel (12.0 %) av samtliga, såsom närmare synes av efterföljande tablå.

	Års utgift, kronor							Samtliga hushåll	
	Under 1 250	1 250- 1 500	1 500- 1 750	1 750- 2 000	2 000- 2 500	2 500- 3 000	3 000- 4 000	Antal	%
Antal familjer i allt	6	11	21	16	19	6	4	83	100.0
Antal familjer <i>med</i> inneboende eller inackorderade	—	1	1	1	4	1	—	8	9.6
Därav <i>med</i> inneboende (utan spisning)	—	1	—	—	3	1	—	5	6.0
Därav <i>med</i> inackorderade (med spisning)	—	—	1	1	1	—	—	3	3.6
Antal familjer <i>med</i> enbart spisande gäster	—	—	—	1	1	—	—	2	2.4
Antal familjer <i>utan</i> inneboende eller spisande gäster	6	10	20	14	14	5	4	73	88.0

Antalet familjer *med* inneboende, varmed avses sådana, som begagna sig av familjens lägenhet som bostad utan att deltaga i livsmedelsförbrukningen, utgjorde 5, och 3 familjer hade helinackorderade (med spisning). Enbart spisande gäster förekommo i 2 familjer.

Såsom var att vänta, då det ju här uteslutande är fråga om mindre be- medlade familjer, var det endast i relativt få hushåll, som i förbrukningen deltagande tjänarinna förekom. Av samtliga familjer hade sålunda endast 13 under kortare eller längre tid — lägst två och högst nio månader — an- vänt sig av tjänarinna (barnflicka).

II. Hushållens inkomster och utgifter.

Översikt av hushållens inkomster och utgifter. I syfte att så vitt möjligt erhalla en nettobudget hava från den egentliga hushållsbudgeten avskilts först och främst de s. k. bokföringsposterna, såsom in- och utlåning, insättning i och uttagning ur bank, betalning av lån och återbekommande därav, men hava även från inkomsten dragits för dess förvärvande ådragna utgifter, såsom exempelvis utgifter för frambringande av naturprodukter, utgifter för frakt, för mottagna gåvor o. s. v. Vissa poster, såsom inkomster av inackordering och uthyrning, inkomster av och utgifter för försäkring och lotterispel, handelsvinst o. d., äro emellertid bruttoposter.

Totala inkomstbeloppet under räkenskapsåret för samtliga 83 hushåll utgjorde 156 289 kr. Den minsta årsinkomsten var 940 kr. och den högsta 3 889 kr. I genomsnitt för samtliga hushåll utgjorde inkomsten 1 883 kr. Utgifternas storlek för samtliga hushåll uppgick till 157 869 kr. Den minsta utgiftssumman utgjorde 1 001 kr. och den största 3 829 kr. samt genomsnittsutgiften för samtliga hushåll 1 902 kr. Det ekonomiska resultatet visar sålunda ett underskott på sammanlagt 1 580 kr. eller i genomsnitt per familj 19 kr.

Den kontanta behållningen vid räkenskapsårets början utgjorde tillsammans 2 813 kr. och vid dess slut 3 620 kr. eller i genomsnitt per hushåll resp. 34 och 44 kr. Upptagna lån belöpte sig till 4 112 kr., och hade under året lån och andra skulder återbetalts till ett belopp av 3 740 kr. eller i genomsnitt resp. 50 och 45 kr. Uttagningarna ur bank uppgingo till 4 885 kr. och insättningarna till 3 595 kr. Av utlånta medel hade återbekommits 1 216 kr. och under året utlånats 491 kr.

I nedanstående sammanställning meddelas en översikt av antalet hushållsböcker med överskott eller brist inom olika utgiftsgrupper.

Utgiftsgrupper	A n t a l b ö c k e r					
	med överskott		med underskott		Summa	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
	44	53·0	39	47·0	83	100·0
Under 1 250	5	83·3	1	16·7	6	100·0
1 250—1 500	7	63·6	4	36·4	11	100·0
1 500—1 750	11	52·4	10	47·6	21	100·0
1 750—2 000	6	37·5	10	62·5	16	100·0
2 000—2 500	12	63·2	7	36·8	19	100·0
2 500—3 000	1	16·7	5	83·3	6	100·0
3 000—4 000	2	50·0	2	50·0	4	100·0

I något mer än hälften (53·0 %) av hushållen hade inkomsterna överstigit utgifterna under året. Man skulle ju kunna vänta, att med stegrade inkomster och utgifter den procentuella andelen av hushåll med överskott skulle ökas och antalet hushåll med brist minskas. Men såväl västerås- och göteborgsmonografierna som stockholmsundersökningen 1907—1908 jämte vissa liknande utländska undersökningar uppvisa ett motsatt förhållande. Som av tabellen synes, gäller detta även Gävle, fast ej i samma utpräglade grad som t. ex. Västerås, där hushållen med överskott oavbrutet avtogo i antal med stigande inkomst- och utgiftsnivå och hushållen med underskott oavbrutet ökades (Levnadskostnaderna i Sverige 1913—1914, 1, s. 15).

Inkomsterna. I tab. 1 i tabellbilagan meddelas uppgifter i absoluta och relativa tal angående inkomster och utgifter i medeltal per hushåll inom olika utgiftsgrupper, varvid huvudsakligen samma gruppindelning följts som vid stockholmsundersökningen. Av åtskilliga skäl har det emellertid ansetts lämpligt att i textframställningen använda en annan något mindre specificerad gruppering, som framdeles kan komma till användning vid en jämförelse av levnadskostnaderna å olika av undersökningen berörda orter. Enligt denna indelning hava utgiftsgrupperna begränsats till 3, av vilka den första omfattar hushåll med en årsutgift av 1 000—1 750 kr., den andra 1 750—2 500 kr. samt den tredje sådana hushåll, vilkas utgifter under räkenskapsåret uppgått till eller överstigit 2 500 kr. Vad Gävle beträffar, kom enligt denna indelning på den första gruppen 38, på den andra 35 och på den tredje 10 hushåll. Familjemedlemmarnas antal var i lägsta utgiftsgruppen 4·4, i den närmast högre 5·1 samt i den högsta 5·5 personer. Förhållandet mellan inkomster och utgifter inom de olika utgiftsgrupperna framgår av nedanstående översikt.

	Årsutgift, kronor			Summa	D ä r a v	
	1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000		arbetar- hushåll	lägre tjänste- mannahushåll
Inkomster i medeltal per hushåll	1 484·31	2 044·47	2 832·90	1 883·00	1 718·32	2 244·03
Utgifter > > > >	1 480·62	2 059·68	2 951·71	1 902·04	1 736·53	2 264·88
Balans > > > >	+ 3·69	— 15·21	— 118·81	— 19·04	— 18·21	— 20·85

Budgeten visar, såsom synes, överskott inom den lägsta utgiftsgruppen men underskott för de båda högre grupperna. I genomsnitt räknat utvisade budgeten för såväl arbetar- som lägre tjänstemannahushållen brist.

I tab. 1 äro inkomsterna uppdelade i sex huvudtitlar, nämligen inkomst av arbete, inkomst av inackordering och uthyrning, sjukhjälp, pension o. d., gåvor, räntor samt övriga inkomster. Inkomst av arbete har uppdelats på inkomst av mannens, hustruns och barnens arbete. Mannens arbetsinkomst har ytterligare uppdelats på hans huvudinkomst, kontant och in natura, samt biinkomst. Efterföljande sammanställning utvisar i absoluta och relativa tal de olika inkomstitlarnas betydelse inom olika utgiftsgrupper.

Inkomster i medeltal per hushåll inom olika utgiftsgrupper.

	Absoluta tal				Relativa tal			
	Årsutgift, kronor			Summa	Årsutgift, kronor			Summa
	1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000		1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000	
Inkomster i allt	1 484 ·31	2 044 ·47	2 832 ·90	1 883 ·00	100 ·00	100 ·00	100 ·00	100 ·00
I. Inkomst av arbete	1 418·11	1 882·94	2 661·90	1 763 ·98	95·54	92·10	93·96	93 ·68
1. mannens	1 380·73	1 740·38	2 475·37	1 664 ·28	93·02	85·12	87·38	88 ·39
A. huvudinkomst	1 341·66	1 658·97	2 278·98	1 588 ·40	90·39	81·14	80·45	84 ·36
därav kontant	1 315·97	1 615·31	2 218·18	1 550 ·90	88·66	79·01	78·30	82 ·37
" in natura	25·69	43·66	60·80	37 ·50	1·73	2·13	2·15	1 ·99
B. biinkomst	39·07	81·41	196·39	75 ·88	2·63	3·98	6·93	4 ·03
2. hustruns	27·49	47·57	26·61	35 ·85	1·85	2·33	0·94	1 ·90
3. barnens	9·89	94·99	159·92	63 ·85	0·67	4·65	5·64	3 ·39
II. Inkomst av inackordering o. uthyrning	2·32	27·39	9·80	13 ·79	0·16	1·34	0·35	0 ·73
III. Sjukhjälp, pension o. dyl.	14·15	19·00	19·54	16 ·85	0·95	0·93	0·69	0 ·90
IV. Gåvor	20·68	42·11	77·33	36 ·54	1·39	2·06	2·73	1 ·94
V. Räntor	3·99	1·48	1·50	2 ·63	0·27	0·07	0·05	0 ·14
VI. Övriga inkomster	25·06	71·55	62·83	49 ·21	1·69	3·50	2·22	2 ·61

För de i undersökningen inbegripna 83 familjerna uppgick sålunda årsinkomsten i genomsnitt till 1 883 kr. Av de olika inkomsttitlarna är givetvis inkomst av arbete den viktigaste, i det icke mindre än 1 764 kr. eller 93·68 % av inkomsterna kom på denna inkomstkälla. Om man bortser från den tredje — på grund av fåtalet däri ingående hushåll — mindre representativa utgiftsgruppen, framgår av de relativa talen, att den andel, som arbetsinkomsten utgör av samtliga inkomster, sjunker med stigande intäkter. Detsamma gäller även beträffande huvudinkomsten i familjen, mannens arbetsförtjänst, som i genomsnitt utgjorde 1 664 kr. eller 88·39 % av samtliga inkomster under året. Mannens huvudinkomst, vartill hänförts inkomsten av hans anställning eller sysselsättning inom hans speciella yrke, uppgick i genomsnitt till 1 588 kr. eller 84·36 % av årsinkomsterna. Av detta belopp hade 1 551 kr. åtnjutits kontant samt 38 kr. in natura i form av fri bostad, fri läkare och medicin, fria järnvägsresor o. s. v. Till mannens biinkomst har räknats ersättning för arbete, som faller utom hans egentliga yrke. Denna inkomst, som i genomsnitt utgjorde 76 kr. eller 4·03 %, visade genomgående för alla tre utgiftsgrupperna stigande procentuell andel av årsinkomsten, allt eftersom denna ökades. Inom de båda lägre utgiftsgrupperna var förhållandet detsamma med hustruns arbetsinkomst, som i genomsnitt belöpte sig till 36 kr. I allmänhet utgjordes det arbete, varigenom hustrurna förvärvade sitt bidrag till familjens inkomster, av olika slags hemarbete, såsom sömnad, tvätt, strykning m. m., men även arbete utom hemmet förekom, såsom servering

m. m. Vanliga göromål för hushållets räkning, såsom lagning av kläder o. s. v., hava härvid ej tagits i betraktande. Barnen bidrogo med i genomsnitt 64 kr. eller 3·39 % av inkomsterna.

Inkomsten av inackordering eller uthyrning — siffrorna avse bruttoinkomsten — var jämförelsevis obetydlig, i genomsnitt 14 kr. eller 0·73 %. Inkomsterna av sjukhjälp, pension o. d. samt gåvor utgjorde resp. 17 och 37 kr. eller resp. 0·90 och 1·94 % av årsinkomsterna. Ränteinkomsten var en obetydlighet, i genomsnitt 3 kr. per hushåll eller 0·14 %. Övriga i tabellen ej specificerade inkomster uppgingo i medeltal till 49 kr. eller 2·61 % av samtliga inkomster. I nedanstående översikt hava de olika inkomstposter, som inbegripits under »övriga inkomster», närmare specificerats, så långt detta med anlitande av utgifter i primärmaterialet varit möjligt.

	Kr.	I % av samtliga inkomster
Övriga inkomster i medeltal per hushåll	49·21	2·61
Därav: Försäljning av inventarier och kläder	0·94	0·05
Handelsvinst	10·19	0·54
Lotterivinst	3·58	0·19
Stipendium	1·39	0·07
Mobiliseringsavlöning	9·05	0·48
Arv	4·46	0·24
Eget hem, netto	7·77	0·41
Trädgårdstäppa, netto	3·78	0·20
Hönsgård, netto	0·15	0·01
Bär-, svamp- och bränsleplockning samt fiske	1·34	0·07
Ej spec. inkomster	6·56	0·35

Det var, såsom synes, endast 0·35 % av samtliga inkomster, som ej närmare specificerats i hushållsböckerna. I främsta rummet bland de kontanta inkomsterna kom handelsvinst med 0·54 % och därefter mobiliseringsavlöning med 0·48, arv med 0·24, lotterivinst med 0·19, stipendium med 0·07 samt försäljning av inventarier och kläder med 0·05 % av samtliga hushålls inkomst i genomsnitt under året. Icke mindre än 39 familjer hade haft inkomst av handelsvinst, mobiliseringsavlöning hade åtnjutits av 19 familjefäder, 9 familjer hade försålt inventarier eller kläder, 7 hade vunnit på lotteri, 3 familjefäder hade erhållit stipendium och 2 familjer hade under året erhållit ett arv.

Beträffande här upptagna inkomster in natura må anmärkas, att desamma avse nettointkomsten, således med avdrag för eventuella kostnader. Nettoinkomsten av egna hem, som innehades av 4 familjer och varom mera framdeles (sid. 23), belöpte sig till 0·41 % av årsinkomsten. Icke mindre än 22 familjer hade egen eller hyrd trädgårdstäppa eller koloniträdgård, varå nettointkomsten uppgick till 313·56 kr., motsvarande 3·78 kr. per familj eller 0·20 % av totalinkomsten. Utgifterna för arrende, frö, sättpotatis, gödsling etc. belöpte sig till 87·29 kr. Genom bär-, svamp- och bränsleplockning samt fiske hade 17 familjer bidragit med 111·28 kr. eller 0·07 % av årsinkomsten. För en familj, som innehade hönsgård, utgjorde nettot därav under året 12·87 kr. eller 0·01 % av samtliga familjers inkomster.

Beträffande inkomsternas fördelning på olika huvudposter inom arbetar- och lägre tjänstemannahushållen framgår av tab. 1 i tabellbilagan, att arbetsinkomsten i sin helhet var relativt lägre inom den förra gruppen än inom den senare (resp. 92·71 och 95·29 %). Mannens inkomst av arbete utgjorde likaledes en mindre del av inkomsten bland arbetarfamiljerna än bland tjänstemannahushållen, under det att förhållandet var motsatt beträffande hustruns bidrag till familjens inkomster. En jämförelsevis större del av mannens huvudinkomst åtnjöts bland funktionärerna in natura, varemot bland dem männens biinkomster voro lägre än bland arbetarfamiljerna.

Av nedanstående tabell erhåller man en översikt av de olika inkomstposternas betydelse, då resp. familjers storlek tages i betraktande.

Inkomster i genomsnitt per hushåll inom familjer av olika storlek.

	Antal familjemedlemmar					Summa
	2	3	4	5—6	7—10	
<i>Absoluta tal.</i>						
Antal hushåll	7	16	14	33	13	83
Inkomster i allt	1 735·52	1 832·62	1 875·66	1 785·85	2 278·95	1 883·00
I. Inkomst av arbete	1 681·56	1 773·25	1 770·24	1 650·32	2 078·69	1 763·98
1. Inkomst av mannens arbete . .	1 599·48	1 747·96	1 728·81	1 521·19	1 889·83	1 664·28
a. huvudinkomst	1 500·29	1 675·18	1 689·07	1 448·58	1 775·49	1 588·40
b. biinkomst	99·19	72·78	39·74	72·61	114·34	75·88
2. Inkomst av hustruns arbete . .	82·08	25·29	7·57	40·21	43·36	35·85
3. » » barnens »	—	—	33·86	88·92	145·50	63·85
II. Inkomst av inackordering o. ut- hyrning	7·43	5·50	3·12	26·15	7·54	13·79
III. Sjukhjälp, pension o. dyl. . . .	5·93	9·13	2·89	15·05	51·81	16·85
IV. Gåvor	4·19	12·74	38·00	36·82	80·99	36·54
V. Räntor	17·56	1·63	3·55	0·15	1·15	2·63
VI. Övriga inkomster	18·85	30·37	57·86	57·36	58·77	49·21
<i>Relativa tal.</i>						
	%	%	%	%	%	%
Inkomster i allt	100·00	100·00	100·00	100·00	100·00	100·00
I. Inkomst av arbete	96·89	96·76	94·38	92·41	91·21	93·68
1. Inkomst av mannens arbete . .	92·16	95·38	92·17	85·18	82·93	88·39
a. huvudinkomst	86·45	91·41	90·05	81·11	77·91	84·36
b. biinkomst	5·71	3·97	2·12	4·07	5·02	4·03
2. Inkomst av hustruns arbete . .	4·73	1·33	0·40	2·25	1·90	1·90
3. » » barnens »	—	—	1·81	4·98	6·38	3·39
II. Inkomst av inackordering o. ut- hyrning	0·43	0·30	0·17	1·47	0·33	0·73
III. Sjukhjälp, pension o. dyl. . . .	0·34	0·50	0·15	0·84	2·28	0·90
IV. Gåvor	0·24	0·69	2·03	2·06	3·55	1·94
V. Räntor	1·01	0·09	0·19	0·01	0·05	0·14
VI. Övriga inkomster	1·09	1·66	3·08	3·21	2·58	2·61

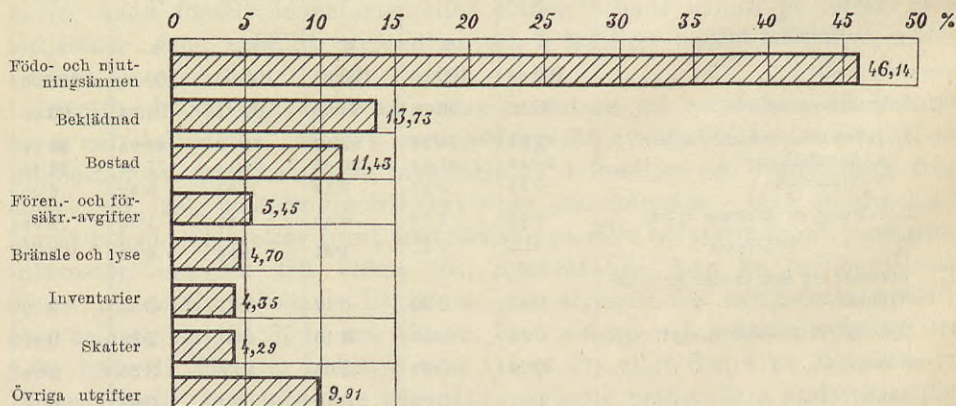
Bortsett från familjer med 5—6 medlemmar visade inkomsterna absolut taget ökning med familjens tillväxt eller från 1 736 kr. i medeltal för 2-personers-hushållen till 2 279 kr. för hushållen bestående av 7—10 personer. Årsinkomsten för familjer med 5—6 medlemmar belöpte sig i genomsnitt till 1 786 kr. Vad arbetsinkomsten beträffar, var denna relativt lägst bland familjerna på 7 och flera personer, vilka åter hade jämförelsevis stora inkomster av sjukhjälp, pension o. d. samt av gåvor. Mannens arbetsinkomst var förhållandevis lägst inom samma hushållsgrupp, barnens bidrag däremot relativt störst. Inom 2-personershushållen, där hustrun ej varit bunden av barnens vård o. s. v., var hustruns arbetsförtjänst av jämförelsevis stor betydelse för familjens inkomster.

Utgifterna. Det största intresset vid undersökningar av förevarande slag knyter sig till utgiftssidan och de särskilda utgiftsposternas absoluta och relativa fördelning inom hushåll av olika ekonomisk och social karaktär.

I tabellen å nästföljande sida meddelas en översikt i absoluta och relativa tal över de genomsnittliga årsutgifternas fördelning på 18 huvudtitlar inom trenne olika utgiftsgrupper.

Utgifterna utgjorde i medeltal för samtliga 83 familjer 1 902 kr. Den absolut och relativt största utgiften kom på gruppen födo- och njutningsämnen, nämligen i genomsnitt 878 kr. eller 46·14 % av samtliga utgifter. Därefter följde utgifter för beklädnad med 261 kr. eller 13·73 % och för bostad med 217 kr. eller 11·43 %. Närmast efter dessa utgiftsposter kommo utgifterna för förenings- och försäkringsavgifter, som drogo icke mindre än 104 kr. eller 5·45 % av årsutgifterna, för bränsle och belysning med 89 kr. eller 4·70 %, för inventarier med 83 kr. eller 4·35 % samt för skatter med 82 kr. eller 4·29 %. Tillsammans åtgick för nämnda utgiftsposter 1 714 kr. eller 90·09 % av årsutgifterna. I tabellen ej närmare specificerade utgifter utgjorde i medeltal

De viktigaste utgiftsposternas relativa storlek.



Utgifter i medeltal per hushåll inom olika utgiftsgrupper.

	Absoluta tal				Samtliga hushåll	Relativa tal			
	Årsutgift, kronor			1 902·04		Årsutgift, kronor			Samtliga hushåll
	1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000			1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000	
Utgifter i allt	1 480·62	2 059·68	2 951·71	1 902·04	100·00	100·00	100·00	100·00	
I. Födo- och njutnings- ämnen	741·14	923·93	1 233·95	877·60	50·06	44·86	41·80	46·14	
1. Matvaror	699·73	856·70	1 090·70	813·03	47·26	41·59	36·95	42·74	
2. Dryckesvaror	12·80	28·36	38·14	22·42	0·87	1·38	1·29	1·18	
3. Tobak	11·44	12·80	37·51	15·15	0·77	0·62	1·27	0·80	
4. Förtäring utom hem- met	17·17	26·07	67·60	27·00	1·16	1·27	2·29	1·42	
II. Bostad	171·01	241·95	308·33	217·47	11·55	11·75	10·45	11·43	
III. Bränsle och lyse	72·63	94·03	136·26	89·32	4·91	4·56	4·62	4·70	
IV. Inventarier	50·51	105·95	123·16	82·64	3·41	5·15	4·17	4·35	
V. Beklädnad	186·89	290·44	441·05	261·18	12·62	14·10	14·94	13·73	
VI. Tvätt och renhållning	21·29	26·98	54·22	27·66	1·44	1·31	1·84	1·46	
VII. Hygien	19·66	33·05	48·42	28·77	1·33	1·61	1·64	1·51	
VIII. Utgifter för intellek- tuella ändamål	22·66	32·84	78·20	33·64	1·53	1·59	2·65	1·77	
IX. Förenings- och försäk- ringsavgifter	83·05	112·19	151·66	103·60	5·61	5·45	5·14	5·45	
X. Gåvor, understöd till anhöriga	13·78	26·83	46·75	23·25	0·93	1·30	1·58	1·22	
XI. Skatter	54·78	86·38	167·38	81·67	3·70	4·19	5·67	4·29	
XII. Nöjen och förströelser	11·49	21·52	31·30	18·11	0·77	1·04	1·06	0·95	
XIII. Resor	16·97	30·09	49·15	26·38	1·15	1·46	1·67	1·39	
XIV. Ränta å lån	4·15	2·01	10·98	4·07	0·28	0·10	0·37	0·21	
XV. Telefon, post- o. skriv- utensilier	3·38	6·49	14·73	6·06	0·23	0·31	0·50	0·32	
XVI. Lottsedlar	3·12	9·60	13·48	7·10	0·21	0·47	0·46	0·37	
XVII. Utgifter för tjänare o. hjälp	0·79	9·24	33·79	8·33	0·05	0·45	1·14	0·44	
XVIII. Övriga utgifter	3·32	6·16	8·90	5·19	0·22	0·30	0·30	0·27	

endast 5 kr. (0·27 %). De större utgiftsposternas relativa storlek åskådliggöres närmare av diagrammet å näst föregående sida.

Utgifternas fördelning inom arbetar- och lägre tjänstemannahushållen företar vissa olikheter, såsom närmare synes av tab. 1 i tabellbilagan. Av årsutgifterna, som för dessa familjer i genomsnitt utgjorde resp. 1 737 och 2 265 kr., kom efterföljande andel på de viktigare utgiftsposterna:

	Arbetar- hushåll	Lägre tjänste- mannahushåll
Födo- och njutningsämnen	49·21 %	40·98 %
Bostad	11·06 >	12·07 >
Bränsle och belysning	4·62 >	4·83 >
Inventarier	4·25 >	4·50 >
Beklädnad	13·01 >	14·94 >
Skatter	3·59 >	5·48 >
Övriga utgifter	14·26 >	17·20 >
	Summa 100·00 %	100·00 %

Utgifterna för födo- och njutningsämnen drogo alltså en relativt större andel av årsbudgeten bland arbetarfamiljerna än bland funktionärerna, medan förhållandet var omvänt beträffande utgifterna för bostad, beklädnad och skatter. För bränsle och belysning samt inventarier och deras underhåll utgavs jämförelsevis ungefär lika mycket inom båda hushållskategorierna.

Konsumtionskomplexets sammansättning visade sig, såsom synes av tabellen å sid. 21, något olika inom olika utgiftsgrupper, i det de särskilda utgiftsposterna ej voro av samma betydelse inom de olika grupperna. Som bekant fastslog den tyske statistikern Ernst Engel på sin tid bl. a. den satsen, att ju större vederbörande hushålls inkomster äro, desto lägre blir den procent-sats av de samlade utgifterna, vilken går till näringsmedel. Denna lag bekräftas även här, enligt vad som framgår av anförda tabell. Årsutgifterna för födo- och njutningsämnen ökades visserligen absolut taget från 741 kr. i den lägsta till 1 234 kr. i den högsta utgiftsgruppen, men procenttalet för ifrågavarande utgifters andel av årsbudgeten sjönk från 50·06 till 41·80 %. För enbart posten matvaror voro motsvarande siffror resp. 47·26 och 36·95 %. Utgifterna för förtäring utom hemmet visade relativt taget stegring med ökade årsutgifter, medan någon bestämd tendens beträffande utgifterna för dryckesvaror och tobak ej kan konstateras. I nästföljande kapitel (sid. 31 ff.) kommer närmare redogörelse att lämnas för utgifterna till födo- och njutningsämnen.

Utgifterna för *bostad* belöpte sig i medeltal till 217 kr. eller något mer än en niondel av samtliga utgifter under året. Någon bestämd tendens rörande hyresbeloppets relativa andel av årsutgifterna inom de olika utgiftsgrupperna kan icke konstateras. I tab. 1 i tabellbilagan hava utgifterna för bostad fördelats på hyra samt reparationer, flyttningskostnader o. d., vilka senare dock utgjorde en obetydlighet eller 0·22 % av budgeten. Hyressumman för olika lägenhetskategorier var i medeltal per år för ett rum (kök) 101 kr., för ett rum och kök 175 kr., för två rum och kök 302 kr., för tre rum och kök 392 kr. samt för fyra rum och kök 300 kr. Antalet lägenheter var resp. 2, 57, 20, 3 och 1. Enligt vad 1913—1914 års allmänna bostadsräkning givit vid handen, uppgick årsmedelhyran i Gävle för lägenheter om ett rum (kök) till 91 kr., för lägenheter om ett rum och kök till 163 kr., för lägenheter om två rum och kök till 285 kr. samt för lägenheter om tre rum och kök

till 477 kr., vilket resultat sålunda i fråga om de tre förstnämnda lägenhetskategorierna ganska väl överensstämmer med de medeltalssiffror, som ovan anförts för hushållsbokförarna.

I vilken utsträckning bostäderna voro försedda med en del sådana bekvämligheter, vilka befordra en god och sparsam hushållning antingen direkt genom att möjliggöra förvaring av i större poster och sålunda till billigare pris inköpta förnödenheter eller indirekt genom att inskränka behovet av för hushållets skötsel nödig arbetskraft, framgår av efterföljande sammanställning.

Lägenhetskategori:	Hela antalet lägenheter	D ä r a v m e d						
		centralvärme	elektriskt ljus	kokgas	vattenledning	skafferier	matkällare	tvättstuga
<i>Absoluta tal.</i>								
1 rum (kök)	2	—	—	—	1	2	2	2
1 » och kök	57	—	2	25	37	55	52	53
2 » » »	20	1	3	14	19	18	15	17
3 » » »	3	—	—	1	3	3	3	2
4 » » »	1	—	1	1	1	1	1	1
	Summa 83	1	6	41	61	79	73	75
<i>Relativa tal.</i>	%	%	%	%	%	%	%	%
1 rum (kök)	100·0	—	—	—	50·0	100·0	100·0	100·0
1 » och kök	100·0	—	3·5	43·9	64·9	96·5	91·2	93·0
2 » » »	100·0	5·0	15·0	70·0	95·0	90·0	75·0	85·0
3 » » »	100·0	—	—	33·3	100·0	100·0	100·0	66·7
4 » » »	100·0	—	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
	Summa 100·0	1·2	7·2	49·4	73·5	95·2	88·0	90·4

Såsom ovan omnämnts (sid. 18), bebodde 4 av de i undersökningen inbegripna familjerna lägenheter i egna hus. Beträffande dessa hava särskilda uppgifter infordrats, såsom angående fastighetens taxeringsvärde, återstående skuld å egendomen samt inkomster och utgifter för densamma under året m. m. Tillsammans uppgick taxeringsvärdet för alla fyra fastigheterna till 20 900 kr., av vilket belopp 19 700 kr. eller 94·26 % kom på byggnaderna samt 1 200 kr. eller 5·74 % på tomterna. Vid räkenskapsårets slut återstående skuld å fastigheterna belöpte sig till 8 002 kr. eller 38·29 % av taxeringsvärdet. Under bokföringsåret hade för två fastigheter gjorts kapitalavbetalning å skuld till ett sammanlagt belopp av 359 kr.

I nedanstående översikt hava taxeringsvärde och kvarstående skuld uträknats i medeltal per fastighet, varvid även hänsyn tagits till taxeringsvärdets storlek.

Taxeringsvärde:	Antal fastigheter	Taxeringsvärde i genomsnitt	D ä r a v		Återstående skuld å fastigheten
			tomtens	byggnadens	
		kr.	kr.	kr.	kr.
Högst 6 000 kr.	3	4 300·00	300·00	4 000·00	1 334·16
6 000—8 000 kr.	1	8 000·00	300·00	7 700·00	4 000·00
	Summa 4	5 225·00	300·00	4 925·00	2 000·62

Beträffande egnahemsinnehavare har, såsom förut framhållits (sid. 18), vid bearbetningen på *utgiftssidan* upptagits hyresvärdet av den av familjen bebodda lägenheten samt på *inkomstsidan* detta hyresvärde med avdrag för räntor å inteckningslån, underhållskostnader, skatter och onera. Då två av egnahemsinnehavarna åtnjutit hyresinkomst av annan lägenhet i fastigheten än den familjen själv bebott, har även detta belopp lagts till inkomsterna av fastigheten. För samtliga 4 fastigheter belöpte sig inkomsterna av egen bostad och uthyrd lägenhet till 1 355 kr. samt utgifterna för räntor, underhåll, skatter o. s. v. till 710 kr., varigenom ett överskott uppkom på 645 kr.

I genomsnitt per fastighet gestaltade sig inkomster och utgifter på följande sätt.

Taxeringsvärde	Antal fastigheter	Inkomster i genomsnitt	Därav		Utgifter i genomsnitt	Därav		Balans
			egen bostad	uthyrd lägenhet		räntor	underhåll, skatter, onera	
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Högst 6 000 kr.	3	301·67	250·00	51·67	143·86	73·22	70·64	157·81
6 000—8 000 kr.	1	450·00	285·00	165·00	278·30	220·00	58·30	171·70
Summa	4	338·75	258·75	80·00	177·47	109·92	67·55	161·28

För *bränsle och belysning* erlades under räkenskapsåret i genomsnitt 89 kr. eller 4·70 % av utgifterna. I den lägsta utgiftsgruppen voro motsvarande tal 73 kr. och 4·91 % samt i den högsta 136 kr. och 4·62 %. Fördelningen på olika bränsle och belysningsartiklar framgår av efterföljande tablä.

	Årsutgift, kronor			Summa	Årsutgift, kronor			Summa
	1 000—1 750	1 750—2 500	2 500—4 000		1 000—1 750	1 750—2 500	2 500—4 000	
	Kr.	Kr.	Kr.		Kr.	%	%	
Utgifter för bränsle och belysning i allt	72·63	194·03	136·26	289·32	100·0	3100·0	100·0	4100·0
Därav för: Ved	45·56	55·50	80·26	53·93	62·7	59·0	58·9	60·3
björkved	10·29	20·40	46·85	18·96	14·2	21·7	34·4	21·2
barrved	13·17	13·27	17·80	13·77	18·1	14·1	13·1	15·4
annan ved	22·10	21·83	15·61	21·20	30·4	23·2	11·4	23·7
Kol och koks	3·16	4·55	12·12	4·83	4·3	4·8	8·9	5·4
Gas	6·15	15·93	21·50	12·12	8·5	17·0	15·8	13·6
Fotogen	14·66	12·47	13·00	13·54	20·2	13·3	9·5	15·2
Elektriskt ljus	0·37	1·32	4·35	1·25	0·5	1·4	3·2	1·4
Annat	2·73	2·83	5·03	3·05	3·8	3·0	3·7	3·4

¹ Därav centralvärme 1·43 kr.

² > > 0·60 >

³ > > 1·5 %.

⁴ > > 0·7 >

För ved åtgick sålunda i genomsnitt 54 kr. eller något mer än tre femtedelar (60·3 %) av ifrågavarande utgifter. Härav kom ett större belopp på utgifter för björkved (21·2 %) än för barrved (15·4 %). Av bränsle- och belysningsutgifterna utgavs en absolut och procentuellt större del för björkved med ökade årsutgifter, medan förhållandet var omvänt beträffande annan ved (avfallsved, sliprar m. m.). Utgifterna för kol och koks uppgingo i genomsnitt till 5 kr. (5·4 %), för gas till 12 kr. (13·6 %), för fotogen till 14 kr. (15·2 %), för elektriskt ljus till 1 kr. (1·4 %) samt för annan bränsle- och belysningsmateriel till 3 kr. (3·4 %). Fotogenförbrukningen, som givetvis är starkt beroende av förbrukningen av gas och elektricitet, var absolut och relativt störst inom den lägsta utgiftsgruppen, där den utgjorde mer än en femtedel (20·2 %) av hithörande utgifter, medan de båda andra grupperna hade att uppvisa högre procentsiffror för utgifterna till gas och elektriskt ljus.

För anskaffning och underhåll av *inventarier* utgavos i genomsnitt 83 kr. eller 4·35 % av årsbudgeten. Utgifterna härför stego, såsom synes av nedanstående tablå, absolut men icke relativt med ökade årsutgifter.

	Årsutgift, kronor			
	1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000	Samtliga hushåll
Utgifter för inventarier i medeltal per hushåll, kronor . . .	50·51	105·95	123·16	82·64
> > > i % av samtliga utgifter . . .	3·41	5·15	4·17	4·35

Den närmare fördelningen på olika slags inventarier synes av följande sammanställning.

	Årsutgift, kronor			Summa	Årsutgift, kronor			Summa
	1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000		1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000	
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	%	%	%	%
Utgifter för inventarier i allt	50·51	105·95	123·16	82·64	100·0	100·0	100·0	100·0
Därav för: Möbler, sängkläder	21·54	37·70	63·63	33·43	42·7	35·6	51·6	40·4
Kökssaker, servis	11·27	11·65	15·60	11·95	22·3	11·0	12·7	14·5
Övriga inventarier	17·70	56·60	43·93	37·26	35·0	53·4	35·7	45·1

Av ifrågavarande utgifter kommo sålunda 33 kr. eller något mer än två femtedelar (40·4 %) på möbler och sängkläder, 12 kr. på kökssaker och servis samt 37 kr. på övriga inventarier. Beträffande dessa utgiftsposters procentuella fördelning inom familjer av olika ekonomisk ställning kan, såsom synes, ingen bestämd tendens påvisas.

Utgifterna för *beklädnad* var, vad storleken beträffar, den andra i ordningen av de olika utgiftsposterna och utgjorde i genomsnitt 261 kr. eller 13·73 % av årsbudgeten. Med ökade årsutgifter visade ifrågavarande utgift såväl absolut som relativt stigande belopp eller från 187 kr. (12·62 %) inom den

lågsta till 441 kr. (14·94 %) inom den högsta utgiftsgruppen. I efterföljande sammanställning har beklädnadsutgiften uppdelats på utgifter dels för kläder, dels för skodon.

	Årsutgift, kronor			Summa	Årsutgift, kronor			Summa
	1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000		1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000	
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	%	%	%	%
Utgifter för beklädnad i allt	186·89	290·44	441·05	261·18	100·0	100·0	100·0	100·0
Därav för: Kläder	121·33	200·79	336·67	180·78	64·9	69·1	76·3	69·2
Skodon	65·56	89·65	104·38	80·40	35·1	30·9	23·7	30·8

För kläder, inklusive lagning jämte sybehör m. m., utgävos i medeltal 181 kr. samt för skodon, såväl nyanskaffning som underhåll, 80 kr. eller icke fullt en tredjedel (30·8 %) av beklädnadsutgifterna. Beträffande dessa utgiftsposters fördelning inom familjer av olika ekonomisk ställning må påpekas, att utgifterna för kläder visade stegring från 64·9 % inom den lägsta till 76·3 % inom den högsta utgiftsgruppen, medan motsvarande siffror för skodon voro resp. 35·1 och 23·7 %.

Utgifterna för *tvätt och renhållning* utgjorde i genomsnitt 28 kr. eller 1·46 % av årsutgifterna. Härav kom mer än en tredjedel på tvätt och strykning utom hemmet samt icke fullt två tredjedelar på tvål, såpa, soda o. d. Fördelningen inom olika utgiftsgrupper framgår av följande översikt.

	Årsutgift, kronor			Summa	Årsutgift, kronor			Summa
	1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000		1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000	
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	%	%	%	%
Utgifter för tvätt och renhållning i allt	21·29	26·98	54·22	27·66	100·0	100·0	100·0	100·0
Därav för: Tvätt och strykning	5·97	9·28	28·33	10·06	28·0	34·4	52·3	36·4
Tvål, såpa o. d.	15·32	17·70	25·89	17·60	72·0	65·6	47·7	63·6

Såsom synes ökades absolut taget med stigande utgiftsnivå såväl utgifterna för tvätt och strykning som för tvål och såpa eller från resp. 6 och 15 kr. inom den lägsta utgiftsgruppen till resp. 28 och 26 kr. inom den högsta. Vad de relativa siffrorna beträffar, visade dessa stegring med ökade utgifter för tvätt och strykning (från 28·0 till 52·3 %), medan utgifterna till tvål och såpa förete procentsiffror, fallande från 72·0 % inom den lägsta utgiftsgruppen till 47·7 % inom den högsta.

För *hygien* utgjorde utgifterna i medeltal 29 kr. eller 1·51 % av totalbudgeten. Av detta belopp kom något mindre än tre fjärdedelar på sjukvård, läkare och medicin samt något mer än en fjärdedel på hälsovård. Såsom synes

av efterföljande tablå, utgjorde utgifterna för läkare och medicin en relativt större andel av den totala utgiften för hygien inom den lägsta utgiftsgruppen än inom de båda övriga.

	Årsutgift, kronor			Summa	Årsutgift, kronor			Summa
	1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000		1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000	
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	%	%	%	%
Utgifter för hygien i allt . . .	19·66	33·05	48·42	28·77	100·0	100·0	100·0	100·0
Därav för: Sjukvård	15·83	24·85	28·87	21·20	80·5	75·2	59·6	73·7
Häsovård	3·83	8·20	19·55	7·57	19·5	24·8	40·4	26·3
bad	1·23	3·04	8·32	2·85	6·3	9·2	17·2	9·9
rakning, klippning	2·17	4·22	8·76	3·83	11·0	12·8	18·1	13·3
övrigt	0·43	0·94	2·47	0·89	2·2	2·8	5·1	3·1

För *intellektuella ändamål* utgavos i medeltal 34 kr. eller 1·77 % av genomsnittsbudgeten. Inom de tre utgiftsgrupperna belöpte sig ifrågavarande utgifter till resp. 23, 33 och 78 kr. eller resp. 1·53, 1·59 och 2·65 % av årsutgifterna. Av hithörande poster drogo utgifterna för tidningar och böcker i medeltal 23 kr. eller mer än två tredjedelar, medan blott inemot en tredjedel kom på utgifter för barnens skolgång. Med ökade årsutgifter visade utgifterna för barnens skolgång, såsom närmare synes av tablån här nedan, relativt stigande belopp, under det att utgifterna för tidningar och annan lektyr utvisade sjunkande procentsiffror.

	Årsutgift, kronor			Summa	Årsutgift, kronor			Summa
	1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000		1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000	
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	%	%	%	%
Utgifter för intellektuella ändamål i allt	22·66	32·84	78·20	33·64	100·0	100·0	100·0	100·0
Därav för: Barnens skolgång	4·92	10·06	34·10	10·60	21·7	30·6	43·6	31·5
Övriga studier	0·02	0·65	0·18	0·31	0·1	2·0	0·2	0·9
Tidningar, böcker o. d.	17·72	22·13	43·92	22·73	78·2	67·4	56·2	67·6

Förenings- och försäkringsavgifterna belöpte sig i medeltal till 104 kr. eller 5·45 % av budgeten samt voro relativt sett ungefär lika stora inom de olika utgiftsgrupperna. I efterföljande översikt hava förenings- och försäkringsavgifterna uppdelats i 7 underavdelningar.

	Årsutgift, kronor			Summa	Årsutgift, kronor			Summa
	1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000		1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000	
	Kr.	Kr.	Kr.		Kr.	%	%	
Förenings- och försäkringsav- gifter i allt	83·05	112·19	151·66	103·60	100·0	100·0	100·0	100·0
Därav för: Fackföreningar o. d.	7·56	11·10	15·20	9·97	9·1	9·9	10·0	9·6
Övriga föreningar	3·70	5·59	6·05	4·78	4·5	5·0	4·0	4·6
Sjuk- och begravningskassor . .	21·55	24·76	32·31	24·20	25·9	22·1	21·3	23·4
Liv- och kapitalförsäkring . . .	43·49	58·80	85·96	55·06	52·4	52·4	56·7	53·1
Olycksfallsförsäkring	0·89	2·96	1·45	1·83	1·1	2·6	0·9	1·8
Brandförsäkring	2·67	3·71	5·25	3·42	3·2	3·3	3·5	3·3
Avgift för pensioner o. d.	3·19	5·27	5·44	4·34	3·8	4·7	3·6	4·2

Av denna utgiftspost kommo sålunda 55 kr. eller mer än hälften (53·1 %) på liv- och kapitalförsäkring, varefter följde avgifter till sjuk- och begravningskassor med 24 kr. (23·4 %) samt fackföreningskontingenter med 10 kr. (9·6 %). Till övriga föreningar, vari inbegripits nykterhets- och politiska organisationer o. d., uppgick den genomsnittliga årsutgiften till ungefär 5 kr., i pensionsavgift erlades 4 kr., för brandförsäkring 3 samt för olycksfallsförsäkring 2 kr.

Icke mindre än 71 familjer eller 85·54 % av de av undersökningen berörda hade utgifter för liv- och kapitalförsäkring till ett sammanlagt belopp av 4 570·48 kr. eller i genomsnitt 64·37 kr. I avgifter till sjuk- och begravningskassor erlade 67 familjer tillsammans 2 008·75 kr. eller i genomsnitt 29·98 kr. och i premier för olycksfallsförsäkring 16 familjer sammanlagt 151·91 kr. Avgifter till fackföreningar och övriga föreningar erlades i resp. 40 och 46 fall med tillsammans resp. 827·85 och 396·41 kr. (i medeltal resp. 20·70 och 8·62 kr.). Ej mindre än 59 familjer eller närmare tre fjärdedelar av samtliga hade brandförsäkrad lösegendom, för vilken i premier utbetaltes tillhoppa 284·01 kr. I avgifter för pensioner erlades i 6 fall tillsammans 359·99 kr.

Förenings- och försäkringsavgifternas fördelning på olika belopp framgår av tablan å nästa sida.

På *gåvor* kommo i medeltal 23 kr. eller 1·22 % av utgifterna.

Beträffande *skatterna*, som kommo i sjunde rummet bland utgiftsposterna, må erinras om, att häri ej medräknats skatter för egna hem (jfr sid. 24). I genomsnitt erlades i skatter under året 82 kr. eller 4·29 % av budgeten. Procentalen visa, som synes av tabellen å sid. 21, jämn stegring från den lägsta till den högsta utgiftsgruppen, nämligen resp. 3·70, 4·19 och 5·67 %.

Till *nöjen och förströelser* gingo i medeltal 18 kr. (0·95 % av utgifterna).

	Antal hushåll med nedanstående utgiftsbelopp, kronor							Summa
	0	Under 2	2—5	5—10	10—25	25—50	50 och däröver	
Fackföreningar	43	1	3	5	17	13	1	83
Övriga föreningar	37	8	17	9	9	2	1	83
Sjuk- och begravningskassor	16	—	1	4	20	35	7	83
Liv- och kapitalförsäkring	12	—	1	—	10	17	43	83
Olycksfallsförsäkring	67	—	9	4	2	—	1	83
Brandförsäkring	24	6	31	21	—	1	—	83
Avgift för pensioner o. d.	77	—	—	—	—	3	3	83

Av utgifterna för *resor*, som i medeltal uppgingo till 26 kr. (1.39 % av årsutgifterna), kom något mer än tre fjärdedelar (75.47 %) på resor utom staden.

Ränteutgifterna belöpte sig i medeltal till 4 kr. (0.21 %) samt utgifterna för *telefon, post- och skrivutensilier* till 6 kr. (0.32 %).

Lottsedlar inköptes under året till ett belopp av i medeltal 7 kr. eller 0.37 % av budgeten. Tillsammans 59 familjer eller nära tre fjärdedelar av samtliga hade utgifter på detta konto. Av dessa utgävo 30 vardera ett belopp understigande 5 kr., 11 från 5 till 10, 12 från 10 till 25, 5 från 25 till 50 samt 1 familj mer än 100 kr. Hela det belopp, som nämnda 59 familjer betalade för lottsedlar, uppgick till 589.40 kr. Enligt uppgifter i hushållsböckerna hade 7 av dessa familjer eller ungefär var åttonde vunnit tillsammans 297.30 kr. eller något mer än hälften av vad som utbetalts.

Utgifterna för *tjänare* voro en obetydlighet, i medeltal för samtliga hushåll ej mycket överstigande 8 kr. (0.44 %).

Övriga i tabellen ej närmare specificerade utgifter utgjorde i medeltal endast 5 kr. eller 0.27 % av årsutgifterna. Av detta belopp kom icke mindre än 0.24 % på blommor, begravningskransar o. d., medan endast 0.03 % ej närmare specificerats, ett kriterium så gott som något på den noggrannhet och det intresse, varmed bokförarna omfattat undersökningen.

Utgifternas genomsnittliga fördelning på de viktigaste förnödenheterna inom hushåll med *olika antal familjemedlemmar* framgår av sammanställningen å nästa sida.

Det stora inflytande, som familjens storlek har på budgetens sammansättning, framträder med all önskvärd tydlighet av tabellen. Bortsett från familjer på 5—6 medlemmar stego genomsnittsutgifterna i de olika personantalsgrupperna, såsom synes, med växande huvudtal från 1 673 kr. i 2-personershushållen till 2 288 kr. för familjerna på 7 eller flera medlemmar. Skillnaden är dock ej större, än att man för de viktigare utgiftsposternas vidkommande kan erhålla en tämligen god föreställning om, i vad mån familjernas ökade medlemsantal inverkar på deras ekonomi, då den totala årsutgiften i huvudsak är oförändrad.

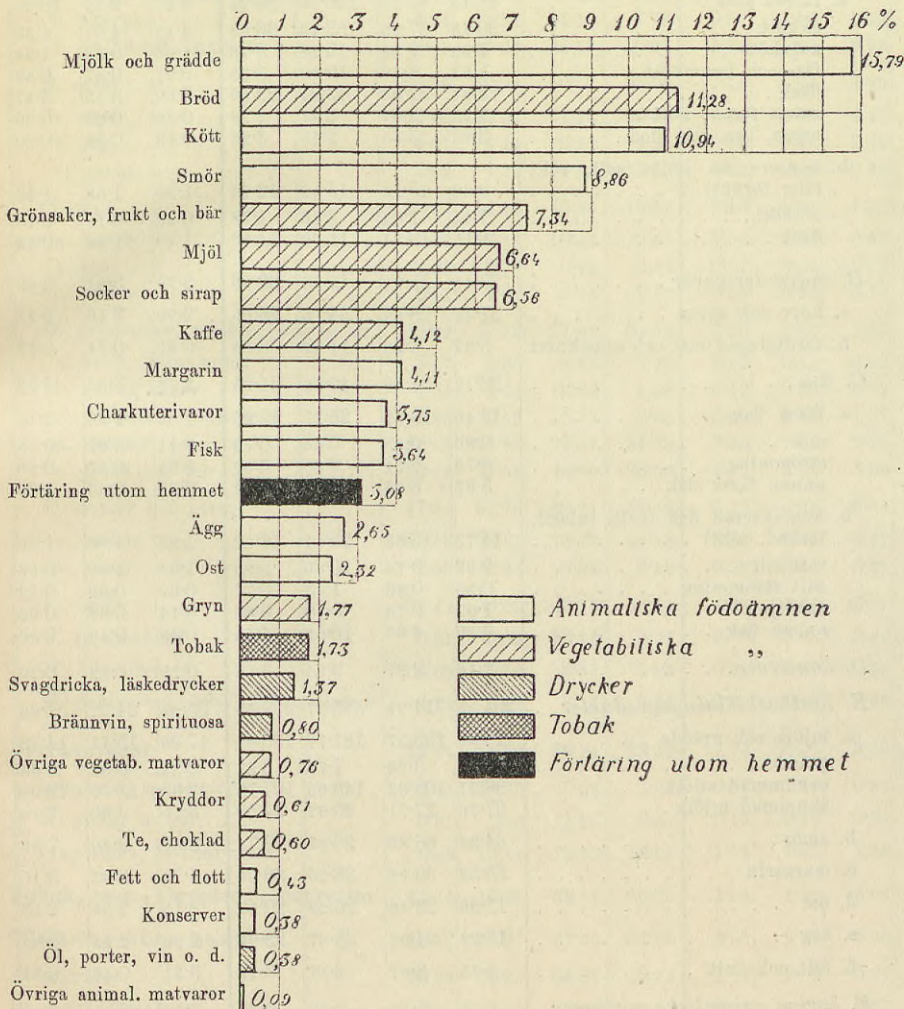
	Antal familjemedlemmar					Summa
	2	3	4	5—6	7—10	
<i>Absoluta tal.</i>						
Antal hushåll	7	16	14	33	13	83
Utgifter i allt	1 672·67	1 843·59	1 887·50	1 833·23	2 287·81	1 902·04
Födo- och njutningsämnen	638·57	737·30	837·63	907·82	1 145·28	877·60
Matvaror	594·34	652·36	778·47	851·14	1 068·99	813·03
Dryckesvaror	21·87	24·59	17·34	23·29	23·27	22·42
Tobak	9·41	19·23	14·68	12·50	20·47	15·15
Förtäring utom hemmet	12·95	41·12	27·14	20·89	32·55	27·00
Bostad	227·01	205·26	227·42	215·79	220·91	217·47
Bränsle och lyse	73·16	86·34	89·37	86·28	109·35	89·32
Beklädnad	235·90	252·67	263·11	239·73	337·63	261·18
Övriga utgifter	498·03	562·02	469·97	383·61	474·64	456·47
<i>Relativa tal.</i>						
	%	%	%	%	%	%
Utgifter i allt	100·00	100·00	100·00	100·00	100·00	100·00
Födo- och njutningsämnen	38·18	39·99	44·38	49·52	50·06	46·14
Matvaror	35·53	35·39	41·24	46·43	46·73	42·74
Dryckesvaror	1·31	1·33	0·92	1·27	1·02	1·18
Tobak	0·56	1·04	0·78	0·68	0·89	0·80
Förtäring utom hemmet	0·78	2·23	1·44	1·14	1·42	1·42
Bostad	13·57	11·13	12·05	11·77	9·65	11·43
Bränsle och lyse	4·37	4·68	4·73	4·71	4·78	4·70
Beklädnad	14·10	13·71	13·94	13·08	14·76	13·73
Övriga utgifter	29·78	30·49	24·90	20·92	20·75	24·00

Av de olika utgiftsposterna var det särskilt utgiften för födo- och njutningsämnen, som utvisade större procentandel med familjens tillväxt eller från 38·18 % inom 2-personersgruppen till 50·06 % bland familjerna om 7 eller flera medlemmar. Resp. 35·53 och 46·73 % kommo på matvaroutgifterna. För de större familjerna utgick sålunda en mycket större del av utgifterna till föda än för de mindre. Beklädnadsutgifterna visade ingen tendens till stegring med växande antal familjemedlemmar men var såväl absolut som relativt störst för familjer om 7 och flera medlemmar, under det att utgiften för bostad var relativt lägst inom samma grupp men absolut taget lika stor som bland de mindre familjerna. Bränsle och belysning drogo jämförelsevis ungefär lika stor andel av årsbudgeten inom samtliga personantalsgrupper. För alla övriga förnödenheter återstod bland 2-personershushållen mer än en fjärdedel (29·78 %) av årsutgifterna, vilken andel — efter en obetydlig ökning för 3-personershushållen — sjönk med stigande personantal till omkring en femtedel (20·75 %) för de familjer, som bestodo av 7 eller flera medlemmar.

III. Födans sammansättning efter kostnad.

I tab. 1 i tabellbilagan lämnas en detaljerad översikt av utgifterna för olika födo- och njutningsämnen i absoluta tal samt i procent av hela årsutgiften. I tabellen å nästföljande sid. 32—33 hava utgiftsgrupperna begränsats till 3, varjämte ifrågavarande utgifter ställts i relation till utgifterna för samtliga födo- och njutningsämnen. Diagrammet här nedan åskådliggör tydligt den relativa betydelsen av olika slags födo- och njutningsämnen med hänsyn till kostnaden.

Födans sammansättning efter kostnad.



Födans sammansättning inom

	Årsutgift, kronor				Årsutgift, kronor			
	1 000- 1 750	1 750- 2 500	2 500- 4 000	Sum- ma	1 000- 1 750	1 750- 2 500	2 500- 4 000	Sum- ma
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	%	%	%	%
Födo- och njutningsämnen	741.14	923.93	1 233.95	877.60	100.00	100.00	100.00	100.00
I. Matvaror	699.73	856.70	1 090.70	813.03	94.41	92.72	88.39	92.64
1. animaliska	400.98	486.93	629.55	464.76	54.10	52.70	51.02	52.96
A. kött	77.78	102.84	141.34	96.01	10.50	11.13	11.46	10.94
a. färskt kött	68.18	87.29	126.18	83.23	9.20	9.45	10.23	9.48
oxkött	30.75	37.00	53.10	36.08	4.15	4.01	4.30	4.11
kalvkött	7.86	7.88	15.28	8.76	1.06	0.85	1.24	1.00
får- och lammkött	1.53	3.39	10.10	3.85	0.21	0.37	0.82	0.38
fläsk	22.91	32.83	42.84	29.50	3.09	3.55	3.47	3.36
annat färskt kött	1.93	2.64	2.41	2.28	0.26	0.29	0.20	0.26
organ, ben och blod	3.20	3.55	2.45	3.26	0.43	0.38	0.20	0.37
b. konserverat kött (salt, rökt eller torkat)	9.60	15.55	15.16	12.78	1.30	1.68	1.23	1.46
nötkött	1.45	1.64	3.46	1.78	0.20	0.18	0.28	0.20
fläsk	8.15	13.91	11.70	11.00	1.10	1.50	0.95	1.26
B. charkuterivaror	27.41	35.21	45.58	32.89	3.70	3.81	3.69	3.75
a. korv och sylta	21.49	28.69	34.15	26.05	2.90	3.10	2.77	2.97
b. färdiglagad mat och uppskuret	5.92	6.52	11.43	6.84	0.80	0.71	0.92	0.78
C. fisk	28.12	31.05	49.68	31.95	3.79	3.36	4.03	3.64
a. färsk fisk	13.40	15.72	26.27	15.93	1.81	1.70	2.13	1.81
sill	0.80	0.65	0.66	0.72	0.11	0.07	0.05	0.08
strömming	6.73	6.21	9.85	6.89	0.91	0.67	0.80	0.78
annan färsk fisk	5.87	8.86	15.76	8.32	0.79	0.96	1.28	0.95
b. konserverad fisk (salt, inlagd, torkad, rökt)	14.72	15.33	23.41	16.02	1.98	1.66	1.90	1.83
salt sill	9.92	9.74	10.60	9.93	1.34	1.06	0.86	1.13
salt strömming	0.53	0.86	1.43	0.77	0.07	0.09	0.12	0.09
kabeljo	1.07	0.73	0.70	0.88	0.14	0.08	0.06	0.10
annan fisk	3.20	4.00	10.68	4.44	0.43	0.43	0.86	0.51
D. konserver	2.16	2.97	9.34	3.36	0.29	0.32	0.76	0.38
E. lanthushållningsprodukter	264.53	314.21	383.27	299.79	35.69	34.01	31.06	34.16
a. mjölk och grädde	126.40	139.57	181.72	138.62	17.06	15.11	14.73	15.79
grädde	2.33	3.23	7.77	3.37	0.31	0.35	0.63	0.38
oskummad mjölk	96.31	108.63	148.03	107.73	13.00	11.76	12.00	12.28
skummad mjölk	27.76	27.71	25.92	27.52	3.75	3.00	2.10	3.13
b. smör	64.34	86.83	96.83	77.74	8.68	9.40	7.85	8.86
c. margarin	35.32	36.22	38.25	36.05	4.76	3.92	3.10	4.11
d. ost	15.93	23.40	26.63	20.37	2.15	2.53	2.15	2.32
e. ägg	18.79	24.52	35.67	23.24	2.53	2.65	2.89	2.65
f. fett och flott	3.75	3.67	4.17	3.77	0.51	0.40	0.34	0.43
F. övriga animaliska matvaror	0.98	0.65	0.34	0.76	0.13	0.07	0.03	0.09

¹ Därav baklön 0.15 kr. — ² Därav baklön 0.05 kr. — ³ Därav baklön 0.09 kr. — ⁴ Därav baklön

olika utgiftsgrupper efter kostnad.

	Årsutgift, kronor				Årsutgift, kronor			
	1 000- 1 750	1 750- 2 500	2 500- 4 000	Sum- ma	1 000- 1 750	1 750- 2 500	2 500- 4 000	Sum- ma
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	%	%	%	%
2. vegetabiliska	298·75	369·77	461·15	348·27	40·31	40·02	37·37	39·68
<i>A. Bröd</i>	¹ 80·10	² 108·50	137·85	³ 99·03	⁴ 10·81	⁵ 11·74	11·17	⁶ 11·28
a. rågröd, hårt	35·37	37·61	38·13	36·64	4·77	4·07	3·09	4·17
b. rågröd, mjukt	23·67	33·61	33·98	29·11	3·20	3·64	2·75	3·32
c. vetebröd	5·69	11·06	12·00	8·71	0·77	1·20	0·97	0·99
d. annat matbröd	1·09	1·25	3·43	1·44	0·15	0·13	0·28	0·16
e. skorpor	4·24	9·84	14·13	7·79	0·57	1·06	1·15	0·89
f. kaffebröd, bakelser o. d.	9·89	15·08	36·18	15·25	1·33	1·63	2·93	1·74
<i>B. mjöl</i>	55·29	60·98	59·87	58·25	7·46	6·60	4·85	6·64
a. vete	48·00	52·34	52·73	50·40	6·48	5·66	4·27	5·74
b. råg	4·67	4·44	2·82	4·35	0·63	0·48	0·23	0·50
c. annat	2·62	4·20	4·32	3·50	0·35	0·46	0·35	0·40
<i>C. gryn</i>	16·04	14·85	16·33	15·57	2·16	1·61	1·32	1·77
a. havre	11·09	10·15	10·45	10·61	1·50	1·10	0·84	1·21
b. ris	2·78	2·73	3·44	2·84	0·37	0·30	0·28	0·32
c. andra	2·17	1·97	2·44	2·12	0·29	0·21	0·20	0·24
<i>D. grönsaker, frukter, bär m. m.</i>	53·32	67·16	97·04	64·43	7·20	7·27	7·87	7·34
a. ärter, gula, gröna	2·37	3·80	4·28	3·20	0·32	0·41	0·35	0·36
b. bruna bönor	1·24	1·44	2·66	1·50	0·17	0·16	0·22	0·17
c. grönsaker, rotfrukter	6·63	9·53	15·73	8·95	0·89	1·03	1·27	1·02
d. potatis	22·93	24·83	27·47	24·28	3·10	2·69	2·23	2·77
e. frukt och bär	20·15	27·56	46·90	26·50	2·72	2·98	3·80	3·02
<i>E. socker och sirap</i>	47·64	61·75	80·71	57·58	6·43	6·68	6·54	6·56
a. socker	45·08	58·31	76·78	54·48	6·08	6·31	6·22	6·21
b. sirap	2·56	3·44	3·93	3·10	0·35	0·37	0·32	0·35
<i>F. kaffe</i>	31·74	39·03	42·78	36·14	4·28	4·23	3·47	4·12
<i>G. te, choklad</i>	3·51	5·81	10·10	5·27	0·47	0·63	0·82	0·60
<i>H. kryddor</i>	4·62	5·30	8·30	5·35	0·62	0·57	0·67	0·61
<i>K. övriga vegetabiliska matvaror</i>	6·49	6·39	8·17	6·65	0·88	0·69	0·66	0·76
II. Dryckesvaror	12·80	23·36	38·14	22·42	1·73	3·07	3·09	2·55
A. brännvin, spirituosa	3·44	10·83	7·68	7·07	0·47	1·17	0·62	0·80
B. öl, porter o. dyl.	0·91	3·66	11·20	3·31	0·12	0·40	0·91	0·38
C. svagdricka, läskedrycker	8·45	13·87	19·26	12·04	1·14	1·50	1·56	1·37
III. Tobak, snus, cigarrer, cigarretter	11·44	12·80	37·51	15·15	1·54	1·39	3·04	1·73
IV. Förtäring utom hemmet	17·17	26·07	67·60	27·00	2·32	2·82	5·48	3·08
A. måltider	16·34	24·85	64·27	25·71	2·21	2·69	5·21	2·93
B. annan förtäring	0·83	1·22	3·33	1·29	0·11	0·13	0·27	0·15

0·02 % . — ⁵ Därav baklön 0·01 %.

3—172570. Levnadskostnadsundersökningen.

Av samtliga utgifter för födo- och njutningsämnen, uppgående till 878 kr., kommo utgifterna för matvaror i främsta rummet med 813 kr. eller 92·64 %, varefter följde förtäring utom hemmet med 27 kr. (3·08 %) och dryckesvaror med 22 kr. (2·55 %). För tobak utgavos i genomsnitt 15 kr. (1·73 %).

Bland matvarorna drog mjölk och grädde den största utgiften, 139 kr. eller 15·79 % av födoämnesbudgeten. Närmast härefter i betydelse kom bröd med 99 kr. eller 11·28 %, kött med 96 kr. eller 10·94 %, smör med 78 kr. eller 8·86 % samt grönsaker (inkl. potatis), frukter, bär m. m. med 64 kr. eller 7·34 %. Dessa fem artiklar upptogo tillsammans mer än hälften (54·21 %) av samtliga utgifter för födo- och njutningsämnen. För mjöl utgavos 58 kr. (6·64 %), för socker 54 kr. (6·21 %), för kaffe 36 kr. (4·12 %), för margarin ävenledes omkring 36 kr. (4·11 %), för charkuterivaror 33 kr. (3·75 %) samt för fisk 32 kr. (3·64 %).

Med avseende å vissa slags matvaror torde en närmare redogörelse vara av intresse. Utgifterna för kött (och fläsk), vilka stego från 78 kr. inom den lägsta till 141 kr. inom den högsta utgiftsgruppen eller från 10·50 till 11·46 % av födoämnesutgifterna, fördelade sig på olika slag på följande sätt.

Utgifter för:	I medeltal per hushåll	
	Kr.	%
Kött	96·01	100·00
färskt kött	83·23	86·69
oxkött	36·08	37·58
kalvkött	8·76	9·12
får- och lammkött	3·35	3·49
fläsk	29·50	30·73
annat färskt kött	2·28	2·37
organ, ben och blod	3·26	3·40
konserverat kött	12·78	13·31
nötkött	1·78	1·85
fläsk	11·00	11·46

Av utgifterna för kött kommo sålunda 86·69 % på färskt och endast 13·31 % på salt, torkat eller rökt kött. Bland de olika köttsorterna gick mer än en tredjedel (37·58 %) till färskt oxkött. Mer än två femtedelar (42·19 %) av hela utgiftsbeloppet för kött kom på fläsk, varav inemot tre fjärdedelar på färskt och något mera än en fjärdedel på salt och rökt fläsk.

Nära fyra femtedelar (79·20 %) av utgifterna för charkuterivaror gick till korv och sylta, återstoden (20·80 %) till färdiglagad mat och uppskuret.

Konsumtionen av olika slags fisk fördelade sig efter kostnad, såsom efterföljande översikt utvisar.

Utgifter för:	I medeltal per hushåll	
	Kr.	%
Fisk	31·95	100·00
färsk fisk	15·93	49·86
sill	0·72	2·25
strömming	6·89	21·57
annan färsk fisk	8·32	26·04
konserverad fisk	16·02	50·14
salt sill	9·93	31·08
salt strömming	0·77	2·41
kabeljo	0·88	2·75
annan fisk	4·44	13·90

Nära hälften (49·86 %) av ifrågavarande utgifter gick sålunda till färsk fisk. Av de olika fisksorterna kom sill (färsk och saltad) i första rummet med en tredjedel (33·33 %) av samtliga utgifter för fisk.

Utgifterna för olika slags lantushållningsprodukter, vilka ökades från sammanlagt 265 kr. inom den lägsta till 383 kr. inom den högsta utgiftsgruppen men vilkas procentuella andel av födoämbudgeten sjönk från 35·69 till 31·06 % inom resp. grupper, finnas sammanställda i följande tablå.

Utgifter för:	I medeltal per hushåll	
	Kr.	%
Lantushållningsprodukter	299·79	100·00
mjölk och grädde	138·62	46·24
grädde	3·37	1·12
oskummad mjölk	107·73	35·94
skummad mjölk	27·52	9·18
smör	77·74	25·93
margarin	36·05	12·03
ost	20·37	6·79
ägg	23·24	7·75
fett och flott	3·77	1·26

Av utgifterna för mjölk och grädde, vilka upptogo största delen (46·24 %) bland ifrågavarande utgiftsposter, användes mer än tre fjärdedelar (77·72 %) till oskummad mjölk, nära en femtedel (19·85 %) till skummjölk och 2·43 % till grädde.

Utgiften för bröd var relativt minst i den lägsta utgiftsgruppen, medan i fråga om mjöl den relativt största utgiften anträffas inom samma grupp. Bröd- och mjölutgifternas procentuella andel av födoämbudgeten inom olika utgiftsgrupper framgår av nedanstående översikt.

Utgifter för:	Årsutgift, kronor			Samtliga hushåll
	1 000—1 750	1 750—2 500	2 500—4 000	
Bröd i % av födoämbudgeterna	10·81	11·74	11·17	11·28
Mjöl » » » »	7·46	6·60	4·85	6·64

Förbrukningen av olika slags bröd fördelade sig efter kostnaden på följande sätt:

Utgifter för:	I medeltal per hushåll	
	Kr.	%
Bröd	1 99·03	2 100·00
rågbröd: hårt	36·64	37·00
mjukt	29·11	29·39
vetebröd	8·71	8·80
annat matbröd	1·44	1·45
skorpor	7·79	7·87
kaffebröd, bakelser o. d.	15·25	15·40

¹ Därav baklön 0·09 kr. — ² Därav baklön 0·09 %.

Av dessa utgifter kom på hårt rågröd närmare två femtedelar (37·00 %), på mjukt rågröd något mindre än en tredjedel (29·39 %), på kaffebröd, bakelser o. d. 15·40 % samt på vetebröd och skorpor resp. 8·80 och 7·87 %.

Vad de olika mjölsorterna beträffar, drog vetemjålet den största utgiften eller 86·52 %, varefter kom rågmjöl med 7·47 och annat mjöl med 6·01 %.

Av utgifterna för gryn användes något mera än två tredjedelar (68·14 %) till havregryn, något mindre än en femtedel (18·24 %) till risgryn samt 13·62 % till andra grynsorter.

Utgifterna för grönsaker, frukter, bär m. m. fördelade sig, såsom efterföljande tablå utvisar.

Utgifter för:	I medeltal per hushåll	
	Kr.	%
Grönsaker, frukter, bär m. m.	64·43	100·00
ärter, gula, gröna	3·20	4·97
bruna bönor	1·50	2·33
grönsaker, rotfrukter	8·95	13·89
potatis	24·28	37·68
frukt och bär	26·50	41·13

Bland dessa utgifter kom 41·13 % på frukt och bär samt 37·68 % på potatis.

Av utgifterna för dryckesvaror, som i genomsnitt belöpte sig till 22 kr., användes mer än hälften (53·70 %) till svagdricka och alkoholfria drycker, nära en tredjedel (31·54 %) till brännvin och andra spirituösa drycker samt 14·76 % till öl, porter och vin.

Vad slutligen beträffar utgifterna för förtäring utom hemmet, som i genomsnitt utgjorde 27 kr., kom den ojämförligt större delen (95·22 %) på måltider samt endast 4·78 % på annan förtäring.

Inom familjer av olika storlek var födans sammansättning ur kostnadsynpunkt, såsom efterföljande tabell utvisar.

Alla viktigare näringsmedel med undantag för ost och ägg utvisade stegrade utgifter med ökat personantal.

Förutsätter man, att den totala årsutgiften var densamma, synes av tabellen, att ju större familjens personantal blir, desto mindre är förbrukningen av animaliska och större av vegetabiliska näringsmedel.

Utgifterna till fisk, lantushållningsprodukter samt drycker utgjorde en mindre andel av födoämnesbudgeten, ju talrikare familjen blev. Däremot ökades i samma förhållande den procentuella andel, som kom på förbrukningen av bröd. Utgiften till smör var minst bland familjer om 7 och flera personer, vilka å andra sidan hade relativt stor förbrukning av margarin.

Födans sammansättning efter kostnad inom familjer av olika storlek.

	Antal familje- medlemmar			Samt- liga hus- håll	Antal familje- medlemmar			Samt- liga hus- håll
	2-4	5-6	7 och flera		2-4	5-6	7 och flera	
	Kr.	Kr.	Kr.		Kr.	%	%	
Födo- och njutningsämnen	756.58	907.82	1145.28	877.60	100.00	100.00	100.00	100.00
I. Matvaror	689.10	851.14	1068.99	813.03	91.08	93.76	93.34	92.64
1. animaliska	409.90	480.46	581.06	464.76	54.18	52.93	50.74	52.96
A. kött	86.57	94.28	127.25	96.01	11.44	10.39	11.11	10.94
B. charkuterivaror	27.48	37.58	36.39	32.89	3.63	4.14	3.18	3.75
C. fisk	28.09	33.69	38.52	31.95	3.72	3.71	3.36	3.64
D. lanthushållningsprodukter	263.47	311.17	374.26	299.79	34.82	34.28	32.68	34.16
mjölk och grädda	122.07	145.20	169.02	138.62	16.14	15.99	14.76	15.79
smör	77.39	73.28	90.08	77.74	10.23	8.07	7.86	8.86
margarin	18.62	43.30	67.26	36.05	2.46	4.77	5.87	4.11
ost	16.52	24.84	19.99	20.37	2.18	2.74	1.75	2.32
ägg	26.41	19.78	22.99	23.24	3.49	2.18	2.01	2.65
fett och flott	2.46	4.77	4.92	3.77	0.32	0.53	0.43	0.43
E. konserver	3.68	2.67	4.23	3.36	0.49	0.29	0.37	0.38
F. övriga	0.61	1.07	0.41	0.76	0.08	0.12	0.04	0.09
2. vegetabiliska	279.20	370.68	487.93	348.27	36.90	40.83	42.60	39.68
A. bröd	71.73	106.77	157.09	99.03	9.48	11.76	13.72	11.28
B. mjöl	41.82	67.85	80.60	58.25	5.53	7.47	7.04	6.64
C. gryn	11.14	18.07	21.86	15.57	1.47	1.99	1.91	1.77
D. grönsaker, frukt och bär .	59.67	63.07	81.42	64.43	7.89	6.95	7.11	7.34
E. socker och sirap	47.55	59.85	80.33	57.58	6.28	6.59	7.01	6.56
F. kaffe	32.31	36.40	46.40	36.14	4.27	4.01	4.05	4.12
G. te, choklad	3.48	6.37	7.59	5.27	0.46	0.70	0.66	0.60
H. kryddor	5.04	5.25	6.48	5.35	0.67	0.58	0.56	0.61
K. övriga	6.46	7.05	6.16	6.65	0.85	0.78	0.54	0.76
II. Drycker	21.33	23.29	23.27	22.42	2.82	2.56	2.03	2.55
III. Tobak	15.65	12.50	20.47	15.15	2.07	1.38	1.79	1.73
IV. Förtäring utom hemmet	30.50	20.89	32.55	27.00	4.03	2.30	2.84	3.08

IV. Inkomster och utgifter per konsumtionsenhet inom olika utgiftsgrupper.

De i det föregående meddelade uppgifterna angående inkomster och utgifter hava samtliga varit medeltalssiffror per hushåll. Då emellertid hushållen varken med hänsyn till familjemedlemmarnas antal, kön eller ålder äro likartade samt ej heller alla medlemmarna deltagit i konsumtionen under lika lång tid eller i samma utsträckning, har detta gjort, att medeltalssiffrorna inom de olika grupperna ej blivit fullt jämförbara. Härtill kommer även den omständigheten, att en del familjer haft inackorderade, spisgäster eller inboende samt tjänare o. s. v.

För att emellertid möjliggöra en fullt tillförlitlig jämförelse av konsumtionsförhållandena mellan familjer av olika beskaffenhet har man vid undersökningar av detta slag funnit det nödvändigt att åstadkomma en enhet, som kan användas såsom måttstock vid dylika jämförelser och varigenom inverkan av ovannämnda störande faktorer bortelimineras.

Av de många olika system, som härvidlag tillämpats, har det i förevarande undersökning befunnits lämpligast att följa detsamma, som kom till användning vid stockholmsundersökningen 1907—1908 och som sedan använts vid liknande undersökningar i Finland 1908—1909 och i Norge 1912—1913. Detta enhetssystem är uppgjort med hänsyn ej blott till födoämneskonsumtionen utan även till övriga utgifter. En vuxen mans förbrukning har satts = 1.0 och en vuxen kvinnas = 0.8. För de olika åldersåren äro enhetstalen följande.

Ålder	Konsumtionsenheter	
	män	kvinnor
0—3 år	0.1	0.1
4—6 >	0.2	0.2
7—9 >	0.3	0.3
10—12 >	0.4	0.4
13—14 >	0.5	0.5
15—16 >	0.7	0.6
17—18 >	0.9	0.7
19 år och däröver	1.0	0.8

Huvudändamålet med användandet av dessa enhetstal på budgeten har varit att beräkna, huru mycket av inkomster och utgifter under hela året kom på varje enhet av familjens egna medlemmar. Familjens av medlemmarnas antal, kön och ålder bestämda enhetstal hava därför måst undergå reduktion med hänsyn till de faktorer, som inverkat störande på konsumtionsförhållandena. En familjemedlems frånvaro under en del av räkenskapsåret har sålunda borteliminerats på det sätt, att hans enhetstal

reducerats beträffande de utgiftsposter, som berörts av frånvaron. I de hushåll, där det förekommit inackorderade, spisgäster eller inneboende, har familjens enhetstal ökats för de utgiftsposters vidkommande, som berörts av dessa faktorer. Den utgiftssumma, som kom på inackorderade och inneboende, har dragits från motsvarande inkomstpost, varigenom familjens netto-behållning återstår. I de familjer, där det förekom tjänarinna, hava utgifterna för hennes konsumtion lagts till utgifterna för tjänare.

Enhetstalen i medeltal per hushåll inom olika utgiftsgrupper framgå av nedanstående översikt.

Årsutgift, kronor						Samtliga hushåll
1 000-1 250	1 250-1 500	1 500-1 750	1 750-2 000	2 000-2 500	2 500-3 000	3 000-4 000
2·1	2·5	2·6	2·6	3·1	2·7	4·5
2·5			2·9		3·4	
						2·8

I tab. 2 i tabellbilagan meddelas en översikt i absoluta och relativa tal av inkomster och utgifter per konsumtionsenhet i medeltal inom fem olika utgiftsgrupper. I tabellen å sid. 40, hava utgiftsgrupperna begränsats till 3, och lämnas här en översikt av utgifternas fördelning på de olika huvudtitlarna. Födans sammansättning per konsumtionsenhet (efter kostnad) belyses i absoluta och relativa tal av tabellen å sid. 41—42.

Beträffande utgiftsbeloppen inom de olika grupperna framgår det, att genomsnittsutgifterna per konsumtionsenhet eller vuxen man voro större inom de högre än inom de lägre utgiftsgrupperna. Ökningen inom de olika grupperna var emellertid relativt ej så stor, som då det var fråga om genomsnittsbeloppen per hushåll (se sid. 21). Inom de högre utgiftsgrupperna voro nämligen familjerna, såsom förut nämnts, i regel talrikare än inom de lägre.

I jämförelse med de relativa talen angående genomsnittsutgifterna per hushåll visade sig de olika utgiftsposternas procentuella andel av konsumtionen praktiskt taget oförändrad med undantag för utgifterna till födo- och njutningsämnen, bostad, bränsle och lyse, beklädnad samt tjänare och hjälp. Inom gruppen födo- och njutningsämnen var endast matvaruutgifternas procentuella betydelse något förändrad, i det ifrågavarande utgifter i genomsnitt per hushåll uppgingo till 42·74 % av årsutgifterna; men däremot per konsumtionsenhet till 41·78 %. Mera anmärkningsvärd var dessutom endast skiljaktigheten i fråga om bostadsutgiften, som i genomsnitt per hushåll belöpte sig till 11·43 % och per konsumtionsenhet till 10·74 % av årsutgifterna. För bränsle och lyse voro siffrorna resp. 4·70 och 4·41 %. De resultat, som ernåtts genom budgeternas reducering till konsumtionsenhet, torde i huvudsak framgå av tabellerna å efterföljande sidor.

Utgifter per konsumtionsenhet inom olika utgiftsgrupper.

	Årsutgift, kronor			Samtliga hushåll	Årsutgift, kronor			Samtliga hushåll
	1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000		1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000	
	Kr.	Kr.	Kr.		Kr.	%	%	
Utgifter i allt	603 ·15	727 ·60	928 ·43	706 ·23	100 ·00	100 ·00	100 ·00	100 ·00
I. Födo- och njutningsämnen	304·86	318·87	354·01	318 ·45	50·54	43·82	38·13	45 ·09
1. Matvaror	288·08	295·71	311·63	295 ·06	47·76	40·64	33·57	41 ·78
2. Dryckesvaror	5·19	9·77	11·28	8 ·12	0·86	1·34	1·21	1 ·15
3. Tobak	4·63	4·41	11·10	5 ·49	0·77	0·61	1·20	0 ·78
4. Förtäring utom hemmet	6·96	8·98	20·00	9 ·78	1·15	1·23	2·15	1 ·38
II. Bostad	68·40	79·66	84·01	75 ·84	11·34	10·95	9·05	10 ·74
III. Bränsle och lyse	29·05	30·96	37·13	31 ·15	4·82	4·26	4·00	4 ·41
IV. Inventarier	20·46	39·49	40·92	31 ·49	3·39	5·43	4·41	4 ·46
V. Beklädnad	75·71	108·26	146·53	99 ·53	12·55	14·88	15·78	14 ·09
VI. Tvätt och renhållning	8·63	10·06	18·01	10 ·54	1·43	1·38	1·94	1 ·49
VII. Hygien	7·96	12·32	16·08	10 ·97	1·32	1·69	1·73	1 ·55
VIII. Intellectuella ändamål	9·18	12·24	25·98	12 ·82	1·52	1·68	2·80	1 ·82
IX. Förenings- och försäkringsavgifter	33·64	41·82	50·39	39 ·48	5·58	5·75	5·43	5 ·59
X. Gåvor, understöd till anhöriga	5·58	10·00	15·53	8 ·86	0·93	1·38	1·67	1 ·26
XI. Skatter	22·19	32·19	55·61	31 ·12	3·68	4·43	5·99	4 ·41
XII. Nöjen och förströelser	4·65	8·02	10·40	6 ·90	0·77	1·10	1·12	0 ·98
XIII. Resor	6·87	11·22	16·33	10 ·05	1·14	1·54	1·76	1 ·42
XIV. Ränta å lån	1·68	0·75	3·65	1 ·55	0·28	0·10	0·39	0 ·22
XV. Telefon, post- och skrivutensilier	1·37	2·42	4·89	2 ·31	0·23	0·33	0·53	0 ·33
XVI. Lottsedlar	1·26	3·58	4·48	2 ·71	0·21	0·49	0·48	0 ·38
XVII. Utgifter för tjänare och hjälp	0·32	3·44	41·52	10 ·48	0·05	0·47	4·47	1 ·48
XVIII. Övriga utgifter	1·34	2·30	2·96	1 ·98	0·22	0·32	0·32	0 ·28

Utgifter för födo- och njutningsämnen per konsumtionsenhet inom olika utgiftsgrupper.

	Årsutgift, kronor			Samtliga hushåll	Årsutgift, kronor			Samtliga hushåll
	1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000		1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000	
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	%	%	%	%
Födo- och njutningsämnen	304 ·86	318 ·87	354 ·01	318 ·45	100 ·00	100 ·00	100 ·00	100 ·00
I. Matvaror	288·08	295·71	311·63	295 ·06	94·50	92·74	88·03	92 ·66
1. animaliska	165·09	168·07	179·87	168 ·67	54·15	52·71	50·81	52 ·97
A. kött	32·02	35·50	40·38	34 ·84	10·50	11·14	11·40	10 ·94
a. färskt kött	28·07	30·13	36·05	30 ·20	9·20	9·45	10·18	9 ·48
oxkött	12·66	12·77	15·17	13 ·09	4·15	4·00	4·29	4 ·11
kalvkött	3·24	2·72	4·37	3 ·18	1·06	0·85	1·23	1 ·00
får- och lammkött	0·63	1·17	2·88	1 ·22	0·21	0·37	0·81	0 ·38
fläsk	9·43	11·33	12·24	10 ·70	3·09	3·55	3·46	3 ·36
annat färskt kött	0·79	0·91	0·69	0 ·83	0·26	0·29	0·19	0 ·26
organ, ben och blod	1·32	1·23	0·70	1 ·18	0·43	0·39	0·20	0 ·37
b. konserv. kött (salt, rökt el. torkat)	3·95	5·37	4·33	4 ·64	1·30	1·69	1·22	1 ·46
nötkött	0·60	0·57	0·99	0 ·65	0·20	0·18	0·28	0 ·21
fläsk	3·35	4·80	3·34	3 ·99	1·10	1·51	0·94	1 ·25
B. charkuterivaror	11·29	12·15	13·02	11 ·94	3·70	3·81	3·68	3 ·75
a. korv och sylta	8·85	9·90	9·76	9 ·46	2·90	3·10	2·76	2 ·97
b. färdiglagad mat och uppskuret	2·44	2·25	3·26	2 ·48	0·80	0·71	0·92	0 ·78
C. fisk	11·58	10·72	14·19	11 ·59	3·80	3·36	4·01	3 ·64
a. färsk fisk	5·52	5·43	7·50	5 ·78	1·81	1·70	2·12	1 ·82
sill	0·33	0·23	0·19	0 ·26	0·11	0·07	0·05	0 ·08
strömming	2·77	2·14	2·81	2 ·50	0·91	0·67	0·80	0 ·79
annan färsk fisk	2·42	3·06	4·50	3 ·02	0·79	0·96	1·27	0 ·95
b. konserv. fisk (salt, inl., torkad, rökt)	6·06	5·29	6·69	5 ·81	1·99	1·66	1·89	1 ·82
salt sill	4·08	3·36	3·03	3 ·60	1·34	1·05	0·85	1 ·13
salt strömming	0·22	0·30	0·41	0 ·28	0·07	0·10	0·12	0 ·09
kabeljo	0·44	0·25	0·20	0 ·32	0·15	0·08	0·06	0 ·10
annan fisk	1·32	1·38	3·05	1 ·61	0·43	0·43	0·86	0 ·50
D. konserver	0·89	1·02	2·67	1 ·22	0·29	0·32	0·75	0 ·38
E. lantushållningsprodukter o. d.	108·91	108·46	109·51	108 ·80	35·73	34·01	30·94	34 ·17
a. mjölk och grädde	52·04	48·18	51·92	50 ·31	17·07	15·11	14·67	15 ·80
grädde	0·96	1·12	2·22	1 ·22	0·31	0·35	0·63	0 ·38
oskummad mjölk	39·65	37·50	42·29	39 ·10	13·01	11·76	11·95	12 ·28
skummad mjölk	11·43	9·56	7·41	9 ·99	3·75	3·00	2·09	3 ·14
b. smör	26·49	29·97	27·67	28 ·22	8·69	9·40	7·82	8 ·86
c. margarin	14·54	12·50	10·93	13 ·08	4·77	3·92	3·09	4 ·11
d. ost	6·56	8·08	7·61	7 ·39	2·15	2·53	2·15	2 ·32
e. ägg	7·74	8·46	10·19	8 ·43	2·54	2·65	2·88	2 ·65
f. fett och flott	1·54	1·27	1·19	1 ·37	0·51	0·40	0·33	0 ·43
F. övriga animaliska matvaror	0·40	0·22	0·10	0 ·28	0·13	0·07	0·03	0 ·09

Utgifter för födo- och njutningsämnen per konsumtionsenhet inom olika utgiftsgrupper
(forts.).

	Årsutgift, kronor			Samt- liga hushåll	Årsutgift, kronor			Samt- liga hushåll
	1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000		1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000	
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	%	%	%	%
2. vegetabiliska	122.99	127.64	131.76	126.39	40.35	40.03	37.22	39.69
A. bröd	¹ 32.98	² 37.45	39.38	³ 35.94	⁴ 10.82	11.74	11.13	⁵ 11.29
a. rågbröd, hårt	14.56	12.98	10.89	13.30	4.77	4.07	3.08	4.18
b. rågbröd, mjukt	9.75	11.60	9.71	10.56	3.20	3.64	2.74	3.32
c. vetebröd	2.34	3.82	3.43	3.16	0.77	1.20	0.97	0.99
d. annat matbröd	0.45	0.43	0.98	0.52	0.15	0.13	0.28	0.16
e. skorpar	1.75	3.40	4.03	2.83	0.57	1.07	1.14	0.89
f. kaffebröd, bakelser o. d.	4.07	5.21	10.34	5.54	1.34	1.63	2.92	1.74
B. mjöl	22.76	21.05	17.11	21.14	7.47	6.60	4.83	6.64
a. vete	19.76	18.07	15.07	18.29	6.48	5.67	4.25	5.74
b. råg	1.92	1.53	0.81	1.58	0.63	0.48	0.23	0.50
c. annat	1.08	1.45	1.23	1.27	0.36	0.45	0.35	0.40
C. gryn	6.60	5.13	4.67	5.65	2.16	1.61	1.32	1.77
a. havre	4.57	3.51	2.99	3.85	1.50	1.10	0.84	1.21
b. ris	1.14	0.94	0.98	1.03	0.37	0.30	0.28	0.32
c. andra	0.89	0.68	0.70	0.77	0.29	0.21	0.20	0.24
D. grönsaker, frukter, bär m. m.	21.95	23.18	27.73	23.38	7.20	7.27	7.83	7.34
a. ärtor, gula, gröna	0.98	1.31	1.22	1.16	0.32	0.41	0.34	0.36
b. bruna bönor	0.51	0.50	0.76	0.64	0.17	0.16	0.21	0.17
c. grönsaker, rotfrukter	2.73	3.29	4.50	3.25	0.89	1.03	1.27	1.02
d. potatis	9.44	8.57	7.85	8.81	3.10	2.69	2.22	2.77
e. frukt och bär	8.29	9.51	13.40	9.62	2.72	2.98	3.79	3.02
E. socker och sirap	19.61	21.32	23.06	20.90	6.43	6.69	6.51	6.56
a. socker	18.56	20.13	21.94	19.77	6.09	6.31	6.20	6.21
b. sirap	1.05	1.19	1.12	1.13	0.34	0.38	0.31	0.35
F. kaffe	13.07	13.47	12.22	13.12	4.29	4.23	3.45	4.12
G. te, choklad	1.45	2.00	2.89	1.91	0.48	0.63	0.82	0.60
H. kryddor	1.90	1.83	2.37	1.94	0.62	0.57	0.67	0.61
K. övriga vegetabiliska matvaror	2.67	2.21	2.33	2.41	0.88	0.69	0.66	0.76
II. Dryckesvaror	5.19	9.77	11.28	8.12	1.70	3.06	3.19	2.55
A. brännvin, spirituosa	1.39	3.73	2.27	2.56	0.46	1.17	0.64	0.80
B. öl, porter o. dyl.	0.37	1.26	3.31	1.20	0.12	0.39	0.94	0.38
C. svagdricka, läskedrycker	3.43	4.78	5.70	4.36	1.12	1.50	1.61	1.37
III. Tobak, snus, cigarrer, cigarretter	4.63	4.41	11.10	5.49	1.52	1.38	3.13	1.72
IV. Förtäring utom hemmet	6.96	8.98	20.00	9.78	2.28	2.82	5.65	3.07
A. måltider	6.62	8.56	19.02	9.31	2.17	2.69	5.37	2.92
B. annan förtäring	0.34	0.42	0.98	0.47	0.11	0.13	0.28	0.15

¹ Därav baklön 0.06 kr.² „ „ 0.01 „³ „ „ 0.03 „⁴ Därav baklön 0.02 %.⁵ „ „ 0.01 „

V. Konsumerade kvantiteter av vissa varuslag.

I anvisningarna för hushållsböckernas förande ingick även en uppmaning att för vissa, särskilt anförda varuslag ange den varumängd, som inköpts. Denna uppmaning har också efterkommit så väl, att det blivit möjligt att för samtliga 83 hushåll beräkna de kvantiteter, som konsumerats under räkenskapsåret. Även rörande de kvantiteter, som under tiden producerats av familjen själv eller erhållits såsom gåva m. m., har uppgift lämnats.

Beträffande brödförbrukningen skulle i hushållsböckerna endast angivas kvantiteten av inköpt hårt rågbröd. Kvantitetssiffrorna för övriga brödsorter hava därför måst beräknas med ledning av uppgifter, som kommitterade för undersökningen inhämtat från bagerier och brödhandlande i Gävle angående pris och vikt å de vanligast förekommande brödsorterna. På grundvalen av dessa uppgifter har uträknats ett medelpris för vetebröd av 45 öre och för mjukt rågbröd av 40 öre per kg., och hava sedan kvantitetsuppgifterna erhållits genom att dividera utgiftsbeloppen för resp. brödsorter med dessa medelpriser. Utgifterna för »annat matbröd», under vilken rubrik en del familjer hänfört så gott som hela sin matbrödskonsumtion, hava uppdelats med $\frac{1}{3}$ på vetebröd och $\frac{4}{5}$ på mjukt rågbröd eller ungefär i samma proportion som inom de familjer, vilka specificerat sin brödförbrukning. De på detta sätt erhållna kvantitetstalen hava sedan lagts till förbrukningen av vetebröd och mjukt rågbröd. Kvantitetssiffrorna för skorpor hava vunnits genom att dividera utgiftsbeloppet med medelpriset enligt socialstyrelsens prisstatistik (72 öre per kg.).

I tab. 3 i tabellbilagan meddelas en översikt av de konsumerade kvantiteterna av vissa varuslag i medeltal per hushåll inom sex olika utgiftsgrupper samt inom arbetar- och tjänstemannahushåll. I tab. 4 i tabellbilagan hava samma kvantiteter beräknats i medeltal per konsumtionsenhet inom nämnda grupper. Ett sammandrag av dessa båda tabeller återfinnes å nästföljande sida, där kvantitetstalen uträknats såväl i genomsnitt per hushåll som per konsumtionsenhet inom trenne olika utgiftsgrupper.

Beträffande de konsumerade kvantiteterna, vilka i fråga om genomsnittskonsumtionen hänföra sig till ett hushåll om c:a 1 900 kronors årsutgift och 4-8 familjemedlemmar, hänvisas till tabellen. Inom de olika utgiftsgrupperna framträder vid omräkningen till konsumtionsenheter en bestämd tendens i fråga om de förbrukade kvantiteterna för följande produkter: kött, ägg, bruna bönor och socker, av vilka varor konsumtionen oavbrutet ökas med stigande utgifter, samt fisk (salt sill och kabeljo), margarin, mjöl, gryn, potatis och

Konsumerade kvantiteter av vissa varuslag.

	Kvantitet	I genomsnitt per hushåll				I genomsnitt per konsumtionsenhet			
		Årsutgift, kronor			Samtliga hushåll	Årsutgift, kronor			Samtliga hushåll
		1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000		1 000— 1 750	1 750— 2 500	2 500— 4 000	
I. Matvaror:									
1. kött	kg.	63·28	83·18	115·43	77·96	26·05	28·71	32·98	28·29
A. färskt kött	>	56·72	72·17	104·73	69·02	23·35	24·91	29·92	25·05
oxkött	>	28·06	34·44	46·38	32·96	11·55	11·89	13·25	11·96
kalvkött	>	9·68	9·00	15·24	10·06	3·99	3·10	4·35	3·65
får- och lammkött	>	1·54	3·27	9·51	3·23	0·63	1·13	2·72	1·17
fläsk	>	17·44	25·46	33·60	22·77	7·18	8·79	9·60	8·27
B. konserverat kött	>	6·56	11·01	10·70	8·94	2·70	3·80	3·06	3·24
nötkött	>	1·08	1·24	2·93	1·37	0·44	0·43	0·84	0·50
fläsk	>	5·48	9·77	7·77	7·57	2·26	3·37	2·22	2·74
2. fisk: salt sill	>	26·91	25·62	29·99	26·74	11·08	8·84	8·57	9·70
kabeljo	>	1·48	1·04	1·13	1·25	0·61	0·36	0·32	0·45
3. mjölk	l.	985·50	1 047·02	1 270·80	1 045·82	405·73	361·40	363·08	379·55
A. oskummad mjölk	>	635·43	710·71	972·45	707·78	261·61	245·31	277·84	256·87
B. skummad mjölk	>	350·07	336·31	298·35	338·04	144·12	116·09	85·24	122·68
4. smör	kg.	29·65	40·36	44·57	35·97	12·21	13·93	12·73	13·05
5. margarin	>	25·16	25·67	28·64	25·80	10·36	8·86	8·18	9·36
6. ost	>	11·99	17·48	18·62	15·10	4·94	6·03	5·32	5·48
7. ägg	st.	250	325	470	308	103	112	134	112
8. bröd: rågröd, hårt	kg.	102·19	107·93	109·85	105·53	42·07	37·25	31·39	38·30
rågröd, mjukt	>	61·35	86·53	91·80	75·64	25·26	29·87	26·23	27·45
vetebröd	>	13·13	25·12	28·19	20·00	5·40	8·67	8·05	7·26
skorpor	>	5·88	13·67	19·62	10·82	2·42	4·72	5·61	3·93
9. mjöl	>	183·78	198·09	192·01	190·81	75·66	68·38	54·86	69·25
A. vetemjöl	>	157·69	170·19	172·05	164·41	64·67	58·75	49·16	59·67
B. rågmjöl	>	20·78	18·63	11·28	18·73	8·55	6·43	3·22	6·80
C. potatismjöl	>	3·87	4·46	5·17	4·28	1·60	1·54	1·48	1·55
D. havremjöl	>	1·36	3·45	3·00	2·44	0·56	1·19	0·85	0·89
E. ej spec.	>	0·68	1·36	0·51	0·95	0·28	0·47	0·15	0·34
10. gryn	>	43·99	40·85	47·29	43·06	18·11	14·10	13·51	15·63
A. havregryn	>	30·87	28·82	31·76	30·11	12·71	9·95	9·07	10·93
B. risgryn	>	6·98	6·82	8·22	7·06	2·87	2·36	2·35	2·56
C. korngryn	>	3·30	2·79	4·86	3·27	1·36	0·96	1·39	1·19
D. mannagryn	>	2·34	1·95	2·16	2·16	0·96	0·67	0·62	0·78
E. ej spec.	>	0·50	0·47	0·29	0·46	0·21	0·16	0·08	0·17
11. ärter, gula, gröna	>	8·56	15·10	15·10	12·11	3·52	5·21	4·31	4·39
12. bruna bönor	>	2·88	4·67	6·02	4·01	1·19	1·61	1·72	1·46
13. potatis	l.	414·16	440·50	480·05	433·20	170·51	152·05	137·16	157·22
14. socker	kg.	71·35	92·27	122·09	86·29	29·38	31·85	34·88	31·32
15. kaffe	>	16·14	19·07	21·19	17·98	6·65	6·58	6·05	6·53
II. Drycker:									
1. maltdrycker (öl, porter)	l.	1·71	9·49	23·15	7·57	0·70	3·27	6·85	2·74
2. vin	>	—	0·14	0·40	0·11	—	0·05	0·12	0·04
3. brännvin och spirituosa	>	2·13	6·08	3·75	3·99	0·88	2·10	1·11	1·44
III. Bränsle och lyse:									
1. ved	famn	1·32	1·70	2·59	1·63	0·54	0·59	0·71	0·57
A. björkved	>	0·51	0·92	1·76	0·83	0·21	0·32	0·48	0·29
B. barrved	>	0·81	0·78	0·83	0·80	0·33	0·27	0·23	0·28
2. kol	hl.	1·03	1·71	4·40	1·72	0·42	0·59	1·20	0·60
3. koks	>	0·58	0·20	0·10	0·36	0·24	0·07	0·03	0·13
4. gas	kbm.	43·66	113·66	152·53	86·30	17·98	39·23	41·56	30·10
5. fotogen	l.	74·93	64·34	66·60	69·46	30·85	22·21	18·15	24·22
6. elektrisk kraft	kilow.	1·47	5·29	17·38	5·00	0·61	1·83	4·74	1·74

Anm. De med medieval stil angivna kvantitetstalen för mjukt rågröd, vetebröd och skorpor äro approximativa (jfr sid. 43).

kaffe, vilkas förbrukning oavbrutet minskas med den växande utgiftsstaten. Smör och ost utvisa icke någon fortgående stegring. Ser man på uppgifterna i tabellen mera i detalj, synes det särskilt värt att påpeka stegringen av konsumtionen av färskt kött samt minskningen av skummjölksförbrukningen och konsumtionen av hårt rågbröd inom de högre utgiftsgrupperna. Vetebrödskonsumtionen visar ingen fortgående stegring med växande utgifter men är dock väsentligt större inom de bägge högre utgiftsgrupperna än bland hushållen med den minsta utgiftsstaten.¹

¹ Jfr Levnadskostnaderna i Sverige 1913—1914. 1. Västerås s. 44. 2. Göteborg s. 43. 3. Malmö s. 44.

VI. Prislägen för vissa varuslag.

I tab. 5 i tabellbilagan meddelas uppgifter såväl i genomsnitt för samtliga hushåll som för de olika utgiftsgrupperna angående priset på vissa varuslag, som inköpts under räkenskapsåret. Siffrorna hava erhållits genom att dividera utgiftsbeloppet för de olika varuslagen med de konsumerade kvantiteterna av samma varuslag. Inom de olika utgiftsgrupperna utvisa siffrorna en del skiljaktigheter, huvudsakligen beroende på i vilken omfattning billigare eller dyrare kvaliteter kommit till användning.

Som bekant hör Gävle till de orter, från vilka socialstyrelsen alltsedan år 1905 regelbundet erhåller uppgifter angående priser å vissa viktigare livsmedel. En jämförelse mellan livsmedelspriserna enligt denna prisstatistik och de priser, som på ovannämnda sätt erhållits ur hushållsböckerna, torde därför vara av intresse. Å nästföljande sida lämnas en översikt av medelpriserna för vissa varuslag enligt socialstyrelsens prisstatistik och enligt hushållsböckerna under bokföringsåret eller tiden oktober 1913—september 1914.

Såsom framgår av tablån, visade de båda sifferserierna på det hela taget en anmärkningsvärd överensstämmelse sinsemellan. De skiljaktigheter, som förekommo mellan å ena sidan de under året faktiskt betalda priserna enligt hushållsböckerna och å andra sidan medelsiffrorna enligt prisstatistiken, låta väl förklara sig av materialets olika beskaffenhet, varvid särskilt följande omständigheter må tagas i betraktande. Vad angår de prisuppgifter å livsmedel, som insamlas till prisstatistiken, skola dessa enligt föreskrift för vederbörande uppgiftsinsamlare avse ordinär vara utom i de fall, där för ett varuslag särskilt föreskrives, att priset å bästa eller billigaste kvalitet skall angivas. Enligt hushållsstatistiken växlar däremot varornas kvalitet såväl inom olika hushåll som inom samma hushåll vid olika inköpstillfällen. Vidare skola uppgifterna till prisstatistiken avse kontant köp av den kvantitet i lös vikt, som för varje varuslag angives, och icke av större parti. En del bokförare hava däremot under året inköpt större partier av vissa varor, varigenom de kunnat få lägre pris, medan åter varorna fördyrats för andra, som inköpt små partier, hektogramvis etc. En annan omständighet, som beträffande vissa varor, med efter årstiden varierande priser, är av betydelse, är, att dessa varor vanligen inköpas i större mängd, då priserna stå lägst, vilket medför ett lägre medelpris enligt hushållsstatistiken än enligt prisstatistiken, som utvisar årsmedeltalet av månadsuppgifterna. Härigenom förklaras exempelvis differensen å äggpriserna, 14 öre per tjog, vilka enligt prisstatistiken noterades högst i december 1913 med 2.25 kr. och lägst i maj 1914 med 1.29 kr. per tjog. Dessutom må nämnas, att äggpriserna enligt prisstatistiken endast avse färska svenska ägg, medan även en del konserverade eller ryska ägg förekommit bland av hushållsbokförarna

Livsmedelspriser i Gävle oktober 1913—september 1914.

Varuslag	Kvantitet	Enligt prisstatistiken	Enligt levnadskostnadsundersökningen
		öre	öre
Mjök: oskummad	l.	16	15
handskummad	>	9	} 8
separerad	>	7	
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	240	} 216
mat- (lands-)	>	216	
Ost: helfet, okryddad	>	160	} 135
halvfet, >	>	136	
skummjölks-, >	>	—	
Margarin, växt-	>	141	140
Ägg	tjog	174	160
Potatis	5 l.	30	30
Ärter, gula, gröna	kg.	30	26
Bruna bönor	>	44	42
Mjöl: vete-	>	31	31
råg-	>	21	} 23
rågsikt-	>	27	
Gryn: havre- (ångpreparerade)	>	37	35
ris-	>	40	40
Rågbröd: hårt	>	35	35
mjukt	>	40	40
Vetebröd: mjukt { bakat med vatten	>	37	} 45
> > mjölk	>	52	
Nötkött: färskt, stek	>	116	109
Kalvkött, stek: gödkalv	>	146	} 87
spädkalv	>	75	
Färkött: färskt, stek	>	134	104
Fläsk: färskt	>	133	130
salt	>	139	145
Salt sill	>	44	37
Kabeljo	>	73	70
Kaffe	>	161	201
Socker	>	63	63
Fotogen	l.	20	19
Björkved, osågad	famn	2779	2280
Barved, >	>	2244	1716
Kol: antracit	hl.	393	} 245
engelska, hushålls-	>	238	
Koks: gasverks-	>	148	} 166
engelsk kamin-	>	158	

inköpta ägg. Beträffande kaffe må anföras, att medelpriset enligt prisstatistiken avser obränt kaffe, Santos, medan såväl andra och dyrare kvaliteter som bränt och malet kaffe förekommit bland de av gävlefamiljerna inköpta kvantiteterna.

Efter vad ovan anställda jämförelse givit vid handen måste de i socialstyrelsens prisstatistik meddelade prisuppgifterna å vissa livsförnödenheter, vad Gävle beträffar, i stort sett anses väl överensstämma med de priser, som en familj av de mindre bemedlade samhällsklasserna faktiskt betalar för tillfredsställande av de viktigare levnadsbehoven.

VII. Jämförelse mellan inkomsternas och utgifternas fördelning bland mindre bemedlade i Gävle och Stockholm.

Såsom i det föregående flera gånger nämnts, har Stockholms stads statistiska kontor utfört en undersökning angående levnadskostnaderna i Stockholm åren 1907—1908.¹ Då Stockholm på grund härav ej ansetts behöva medtagas i riksundersökningen, har emellertid bearbetningen av det föreliggande materialet gått ut på att så långt sig göra låter möjliggöra en jämförelse mellan de av riksundersökningen berörda orterna och Stockholm. En omständighet, som härvid erbjudit vissa vanskligheter, ligger däri, att undersökningarna i fråga ej avse samma tid, varför förändringar i prisnivån, som ägt rum under de mellanliggande åren, kunna inverka på resultatet av jämförelsen. Det må nämnas, att prisstegringen i Stockholm å viktigare livsmedel samt bränsle och lyse under tiden 1907—1908 till år 1914 beräknats uppgå till c:a 9 %.

Liksom vid riksundersökningen utgjordes primärmaterialet även vid stockholmsundersökningen av hushållsböcker, förda av familjerna själva under ett helt års tid. Hushållsboksformuläret representerade däremot vid stockholmsundersökningen en annan typ, i det att den s. k. tvångsfria bokföringen tillämpades, varvid hushållsföreståndaren endast hade att i tidsföljd anteckna inkomster och utgifter med största möjliga specifikation.

Antalet utlämnade hushållsböcker utgjorde vid stockholmsundersökningen 270, av vilka 180 (66·7 %) återkommo ordentligt ifyllda för ett helt år. Av dessa bearbetades 150 och utgallrades 30 såsom representerande mera ovanliga hushållstyper.

Med hänsyn till social nivå hörde stockholmsundersökningens familjer, så när som på ett 20-tal, till arbetarklassen. Familjerna bestodo i Stockholm av i genomsnitt 4·4 och i Gävle av 4·8 personer. I ekonomiskt avseende voro stockholmsfamiljerna något bättre situerade än gävlehuskällan, i det genomsnittsutgifterna för de förra belöpte sig till 2 181 kr. och för de senare till 1 902 kr. Då sålunda stockholmshushållen med hänsyn till social nivå och genomsnittligt personantal så nära som möjligt ansluta sig till gävlehuskällan samt beträffande genomsnittsutgifterna ej förete väsentliga skilligheter, kommer jämförelsen i det följande att avse samtliga 150 stockholmshushåll.

I efterföljande tablå belyses *inkomsternas* fördelning på olika huvudposter för samtliga gävle- och stockholmshushåll.

¹ Stockholms stads statistik X, nr 1, Stockholm 1910.

Inkomsternas fördelning bland mindre bemedlade i Gävle och Stockholm.

	Medeltal per hushåll			
	Gävle	Stockholm	Gävle	Stockholm
	Kr.	Kr.	%	%
Inkomster i allt	1 883·00	2 140·43	100·00	100·00
I. Inkomst av arbete	1 763·98	1 975·37	93·68	92·29
1. mannens	1 664·28	1 863·35	88·39	87·05
A. huvudinkomst	1 588·40	1 799·37	84·36	84·06
B. biinkomst	75·88	63·98	4·03	2·99
2. hustruns	35·85	57·24	1·90	2·68
3. barnens	63·85	54·78	3·39	2·56
II. Inkomst av inackordering och uthyrning	13·79	89·36	0·73	4·17
III. Sjukhjälp, pension e. dyl.	16·85	19·61	0·90	0·92
IV. Gåvor	36·54	19·59	1·94	0·92
V. Övriga inkomster	51·84	36·50	2·75	1·70

Utgifternas fördelning bland mindre bemedlade i Gävle och Stockholm.

	Medeltal per hushåll				Medeltal per konsumtionsenhet			
	Gävle	Stockholm	Gävle	Stockholm	Gävle	Stockholm	Gävle	Stockholm
	Kr.	Kr.	%	%	Kr.	Kr.	%	%
Utgifter i allt	1902·04	2180·82	100·00	100·00	706·23	880·49	100·00	100·00
I. Födo- o. njutningsämnen	877·60	953·84	46·14	43·74	318·45	382·23	45·09	43·41
1. Matvaror	813·03	848·85	42·74	38·92	295·06	337·23	41·78	38·30
2. Dryckesvaror	22·42	53·26	1·18	2·44	8·12	22·87	1·15	2·60
3. Tobak	15·15	10·18	0·80	0·47	5·49	4·51	0·78	0·51
4. Förtäring utom hemmet	27·00	41·55	1·42	1·91	9·78	17·62	1·38	2·00
II. Bostad	217·47	415·14	11·43	19·04	75·84	153·31	10·74	17·41
III. Bränsle och lyse	89·32	92·32	4·70	4·23	31·15	36·45	4·41	4·14
IV. Inventarier	82·64	80·17	4·35	3·68	31·49	35·37	4·46	4·02
V. Beklädnad	261·18	238·63	13·73	10·94	99·53	98·36	14·09	11·17
VI. Tvätt och renhållning	27·66	33·65	1·46	1·54	10·54	12·92	1·49	1·47
VII. Hygien	28·77	36·42	1·51	1·67	10·97	15·62	1·55	1·77
VIII. Intellectuella ändamål	33·64	38·60	1·77	1·77	12·82	15·56	1·82	1·77
IX. Förenings- o. försäkringsavgifter	103·60	87·34	5·45	4·00	39·48	36·36	5·59	4·13
X. Gåvor, understöd till anhöriga	23·25	21·54	1·22	0·99	8·86	12·11	1·26	1·88
XI. Skatter	81·67	97·50	4·29	4·47	31·12	40·32	4·41	4·58
XII. Nöjen och förströelser	18·11	15·05	0·95	0·69	6·90	6·54	0·98	0·74
XIII. Resor	26·38	38·16	1·39	1·75	10·05	16·50	1·42	1·88
XIV. Telefon, post- o. skrivutensilier	6·06	10·97	0·32	0·50	2·31	4·53	0·33	0·51
XV. Lottsedlar	7·10	5·28	0·37	0·24	2·71	2·31	0·38	0·26
XVI. Utgifter för tjänare	8·33	6·52	0·44	0·30	10·48	7·73	1·48	0·88
XVII. Övriga utgifter	9·26	9·69	0·48	0·45	3·53	4·27	0·50	0·48

Inkomsterna utgjorde, såsom synes, i genomsnitt 1 883 kr. för gävle-hushållen och 2 140 kr. för stockholmsfamiljerna. Då årsutgifterna för de förra belöpte sig till 1 902 kr. och för de senare till 2 181 kr., uppkom sålunda i bägge fallen brist på resp. 19 och 41 kr. i medeltal per hushåll. Vad inkomsternas fördelning på olika huvudtitlar beträffar, företedde Gävle jämfört med Stockholm inga mera betydande avvikelser. Av inkomsterna utgjorde arbetsinkomsten en relativt något större andel i Gävle än i Stockholm eller 93·68 % i den förra mot 92·29 % i den senare staden. Även mannens och barnens arbetsinkomster voro större i Gävle, eller resp. 88·39 och 3·39 % mot resp. 87·05 och 2·56 % i Stockholm. Omvänt var däremot förhållandet beträffande hustruns arbetsinkomst, som i Gävle uppgick till 1·90 men i Stockholm till 2·68 % av totalinkomsten. Inackordering och uthyrning såsom inkomstkälla spelade betydligt större roll i Stockholm än i Gävle (resp. 4·17 och 0·73 %). Inackorderade och inneboende förekommo i Stockholm hos nära hälften av samtliga hushåll mot endast en tiondedel av gävlefamiljerna.

Det största intresset erbjuder emellertid en jämförelse av *utgifterna* och deras fördelning i Gävle och Stockholm. I tabellen å näst föregående sida finnas uppgifter i absoluta och relativa tal rörande utgifternas fördelning på 17 huvudtitlar såväl i medeltal per hushåll som per konsumtionsenhet.

Av de olika utgiftsposterna kommo födo- och njutningsämnen i främsta rummet med 46·14 % av årsutgifterna för gävlefamiljerna och 43·74 % för stockholmsfamiljerna. Den lägre procentsiffran för de senare beror därpå, att utgifterna för matvaror för gävlefamiljerna drogo ej mindre än 42·74 % mot endast 38·92 % för stockholmarna. På drycker och förtäring utom hemmet depenserade de senare relativt mera än de förra (resp. 2·44 mot 1·18 % och 1·91 mot 1·42 %), medan förhållandet var omvänt beträffande utgifterna för tobak, vilka uppgingo i Gävle till 0·80 % och i Stockholm till 0·47 % av samtliga utgifter.

En betydande skillnad förefanns med avseende på storleken av bostadsutgifterna, vilka för gävlefamiljerna uppgingo till 11·43 % men för stockholmsfamiljerna till 19·04 % av årsbudgeten. Då skillnaden beträffande bostadslägenheternas storlek var oväsentlig — i genomsnitt för Stockholm 2·5 och för Gävle 2·3 eldstäder per lägenhet — framtråda de dyra bostadsförhållandena i Stockholm. Även i fråga om beklädnadsutgifterna var skillnaden mellan de båda budgeterna ganska stor men i omvänt förhållande mot bostadsutgifterna. Under det att gävleborna härför kunde utgiva 13·73 %, uppgingo de för stockholmarna till endast 10·94 %. Utgifterna för bränsle och belysning samt inventarier voro relativt större i Gävle än i Stockholm (resp. 4·70 och 4·23 samt 4·35 och 3·68 %). Även förenings- och försäkringsavgifterna voro högre för gävlefamiljerna (resp. 5·45 och 4·00 %). I Stockholm voro däremot kostnaderna för tvätt och renhållning, hygien samt skatter, såsom närmare framgår av tabellen, relativt något större än i Gävle. Utgifterna för intellektuella ändamål drogo lika stor andel av årsbudgeten. Gåvokontot var för gävlefamiljerna något större än för stockholmsfamiljerna eller 1·22 och 0·99 %. Gävlefamiljerna

offrade även något mera på nöjen och förströelser (0.95 och 0.69 %), lottsedlar (0.37 och 0.24 %) samt utgifter för tjänare (0.44 och 0.30 %). Utgifterna för resor och telefon etc. voro däremot relativt taget större i Stockholm än i Gävle. Övriga utgifter belöpte sig till 0.48 % för Gävle och 0.45 % för Stockholm.

Födans sammansättning efter kostnad bland mindre bemedlade i Gävle och Stockholm.

	Medeltal per hushåll				Medeltal per konsumtionsenhet			
	Gävle	Stockholm	Gävle	Stockholm	Gävle	Stockholm	Gävle	Stockholm
	Kr.	Kr.	%	%	Kr.	Kr.	%	%
Födo- och njutningsämnen	877.60	953.84	100.00	100.00	318.45	382.23	100.00	100.00
A. Matvaror	813.03	848.85	92.64	88.99	295.06	337.23	92.66	88.23
1. Animaliska	464.76	515.84	52.96	54.08	168.67	206.71	52.97	54.08
a. kött och fläsk	96.01	144.62	10.94	15.16	34.84	58.85	10.94	15.40
b. charkuterivaror	32.89	35.84	3.75	3.76	11.94	14.08	3.75	3.68
c. fisk	31.95	35.98	3.64	3.77	11.59	14.78	3.64	3.87
d. mjölk och grädde	138.62	148.27	15.79	15.55	50.31	59.22	15.80	15.49
e. smör	77.74	72.73	8.86	7.63	28.22	29.07	8.86	7.61
f. margarin	36.05	13.99	4.11	1.47	13.08	4.81	4.11	1.26
g. ost	20.37	19.10	2.32	2.00	7.89	7.60	2.32	1.99
h. ägg	23.24	38.01	2.65	3.98	8.43	15.45	2.65	4.04
i. fett och flott	3.77	6.13	0.43	0.64	1.37	2.40	0.43	0.63
k. övriga animaliska födoämnen	4.12	1.17	0.47	0.12	1.50	0.45	0.47	0.11
2. Vegetabiliska	348.27	333.01	39.68	34.91	126.39	130.52	39.69	34.15
a. bröd	99.03	109.93	11.28	11.53	35.94	42.35	11.29	11.08
b. mjöl	58.25	47.80	6.64	5.01	21.14	18.45	6.64	4.83
c. gryn	15.57	10.44	1.77	1.09	5.65	3.93	1.77	1.03
d. potatis	24.28	23.96	2.77	2.51	8.81	9.55	2.77	2.50
e. övriga rotfrukter o. grönsaker	13.65	13.71	1.55	1.44	4.95	5.51	1.55	1.44
f. frukter och bär	26.50	28.71	3.02	3.01	9.62	11.75	3.02	3.07
g. socker och sirap	57.58	50.74	6.56	5.32	20.90	20.07	6.56	5.25
h. kaffe	36.14	27.04	4.12	2.83	13.12	10.69	4.12	2.80
i. te och choklad	5.27	7.51	0.60	0.79	1.91	2.97	0.60	0.77
k. kryddor	5.35	9.10	0.61	0.95	1.94	3.67	0.61	0.96
l. övriga vegetabiliska födoämnen	6.65	4.07	0.76	0.43	2.41	1.58	0.76	0.42
B. Drycker	22.42	53.26	2.55	5.58	8.12	22.87	2.55	5.98
C. Tobak	15.15	10.18	1.73	1.07	5.49	4.51	1.72	1.18
D. Förtäring utom hemmet	27.00	41.55	3.08	4.36	9.78	17.62	3.07	4.61

Ovanstående tabell innehåller närmare uppgifter angående *födans sammansättning* efter kostnad.

Av samtliga utgifter för födo- och njutningsämnen användes i Gävle 92.64 % till matvaror, 2.55 % till drycker, 1.73 % till tobak samt 3.08 % till förtäring utom hemmet. Stockholmshushållen hade däremot relativt mindre utgifter för matvaror (88.99 %) och för tobak (1.07 %), medan för drycker och förtäring utom hemmet åtgick betydligt mera (resp. 5.58 och 4.36 %).

Vad först och främst matvarorna beträffar, spelade de animaliska produkterna en något viktigare roll i stockholms- än i gävlebudgeten. I de

senare hushållen gingo 52·96 % av utgifterna för födo- och njutningsämnen till animalisk föda, i stockholms-hushållen åter 54·08 %. I fråga om vegetabilerna var förhållandet däremot omvänt. Dessa drogo nämligen i Gävle 39·68 % och i Stockholm endast 34·91 % av årsutgifterna för födo- och njutningsämnen. Den proportion, i vilken de olika matvarorna ur kostnadssynpunkt ingå i gävle- och stockholmsbudgeten, belyses närmare av tabellen. Utgifterna för kött uppgingo i gävlebudgeten till 10·94 % av födoämnesutgifterna men i den stockholmska till 15·16 %. De senare hushållen utgävo även relativt mera för fisk (3·77 och 3·64 %), ägg (3·98 och 2·65 %) samt fett och flott (0·64 och 0·43 %). Relativt ungefär lika stora voro däremot utgifterna för charkuterivaror samt mjölk och grädde. Gävlefamiljerna använde å andra sidan mera till smör (8·86 och 7·63 %), margarin (4·11 och 1·47 %), samt ost (2·32 och 2·00 %).

Av vegetabilerna kom i främsta rummet bröd med relativt något mindre utgiftskonto för gävle- än för stockholmsfamiljerna (resp. 11·28 och 11·53 %). En större andel av födoämnesbudgeten åtgick däremot i Gävle till mjöl (resp. 6·64 och 5·01 %), gryn (resp. 1·77 och 1·09 %), potatis (resp. 2·77 och 2·51 %), socker och sirap (resp. 6·56 och 5·32 %) samt kaffe (resp. 4·12 och 2·83 %). Av ungefär samma betydelse för de båda städernas hushåll voro rotfrukter och grönsaker exkl. potatis samt frukter och bär, för vilka båda produktgrupper utgävos i Gävle resp. 1·55 och 3·02 % samt i Stockholm resp. 1·44 och 3·01 %.

Beträffande förbrukningen av olika slags drycker uppvisade de båda budgeterna en del anmärkningsvärda olikheter. Dessa utgifters fördelning i genomsnitt per hushåll i Gävle och Stockholm belyses närmare av nedanstående tablå.

	Gävle		Stockholm	
	Kr.	%	Kr.	%
Drycker i allt	22·42	100·0	53·26	100·0
Brännvin och annan spirituosa . . .	7·07	31·5	17·77	34·2
Öl, porter och vin	3·31	14·8	28·06	52·1
Svagdricka och läskedrycker	12·04	53·7	7·43	13·7

Av ifrågavarande utgifter, som i Stockholm sammanlagt uppgingo till 53 kr. mot endast 22 i Gävle, använde gävlefamiljerna icke mindre än 53·7 % till alkoholfria drycker och svagdricka, medan motsvarande siffra för stockholmarna utgjorde endast 13·7 %. De senare hushållen använde å andra sidan mer än hälften (52·1 %) av dessa utgifter till starkare maltdrycker och vin mot 14·8 % för gävleborna. För brännvin och andra spirituösa drycker utgävo stockholmfamiljerna nära 18 kr. och gävlefamiljerna endast 7 kr. Av samtliga utgifter för dryckesvaror åtgick i de senare familjerna något mindre än en tredjedel (31·5 %) till brännvin o. s. v. mot något mer än en tredjedel (34·2 %) för stockholmarna.

Av de 83 gävlefamiljerna hade 47 eller 56·6 % inga som helst utgifter för brännvin och annan spirituosa mot 55 eller 36·7 % av stockholmfamil-

Konsumerade kvantiteter av vissa varuslag bland mindre bemedlade i Gävle och Stockholm.

	Kvan- titet	I medeltal per hushåll		I medeltal per kon- sumtionsenhet	
		Gävle	Stockholm	Gävle	Stockholm
I. Matvaror:					
1. kött	kg.	78·0	119·0	28·3	48·4
A. färskt kött	›	69·0	82·2	25·1	33·4
oxkött	›	33·0	38·5	12·0	15·6
kalvkött	›	10·0	16·7	3·6	6·8
får- o. lammkött	›	3·2	7·1	1·2	2·9
fläsk	›	22·8	19·9	8·3	8·1
B. konserverat kött	›	9·0	36·8	3·2	15·0
nötkött	›	1·4	6·2	0·5	2·5
fläsk	›	7·6	30·6	2·7	12·5
2. fisk: salt sill	›	26·7	21·4	9·7	8·7
kabeljo	›	1·3	2·1	0·5	0·8
3. mjölk	l.	1 045·8	893·7	379·6	358·4
oskummad mjölk	›	707·8	791·8	256·9	324·1
skummad	›	338·0	101·9	122·7	34·3
4. smör	kg.	36·0	32·3	13·1	12·9
5. margarin	›	25·8	8·7	9·4	3·0
6. ost	›	15·1	12·8	5·5	5·1
7. ägg	st.	308	568	112	221
8. rågbröd, hårt	kg.	105·5	58·7	38·3	22·3
9. mjöl	›	190·8	152·7	69·3	58·8
vetemjöl	›	164·4	123·7	59·7	47·5
rågmjöl	›	18·7	21·5	6·8	8·2
potatismjöl	›	4·3	3·4	1·6	1·3
havremjöl	›	2·4	2·3	0·9	1·0
ej spec. mjöl	›	1·0	1·8	0·3	0·8
10. gryn	›	43·1	26·4	15·6	9·8
havregryn	›	30·1	17·6	10·9	6·6
risgryn	›	7·1	5·1	2·5	1·9
korngr	›	3·3	1·7	1·2	0·6
mannagryn	›	2·2	1·3	0·8	0·5
ej spec. gryn	›	0·4	0·7	0·2	0·2
11. ärter, gula, gröna	›	12·1	7·3	4·4	2·8
12. bruna bönor	›	4·0	1·8	1·5	0·7
13. potatis	l.	433·2	392·8	157·2	159·2
14. socker	kg.	86·3	79·3	31·3	31·7
15. kaffe	›	18·0	17·2	6·5	6·8
II. Drycker:					
1. maltdrycker (öl, porter)	l.	7·6	86·3	2·7	37·1
2. brännvin o. spirituosa	›	4·0	10·1	1·4	4·4
III. Bränsle och lyse:					
1. ved	famn	1·6	1·2	0·6	0·5
björkved	›	0·8	0·7	0·3	0·3
barrved	›	0·8	0·5	0·3	0·2
2. kol	hl.	1·7	3·6	0·6	1·4
3. koks	›	0·4		0·1	
4. gas	kbm.	86·3	160·6	30·1	65·8
5. fotogen	l.	69·5	90·7	24·2	38·3

jerna. Efter utgiftsbeloppets storlek fördelade sig de återstående 36 och 95 familjerna på följande sätt.

	Antal hushåll med nedanstående utgifter för brännvin etc.				
	under 10 kr.	10—25 kr.	25—50 kr.	50—100 kr.	100 kr. o. däröver
Gävle (36 hushåll)	15	14	6	1	—
Stockholm (95 hushåll)	28	27	27	10	3

Av öl och porter var förbrukningen även allmännare bland stockholms- än bland gävlefamiljerna, i det av de förra 82·0 % hade växlande utgifter härför mot endast 39·8 % av de senare.

	Antal hushåll med nedanstående utgifter för öl, porter och vin				
	under 10 kr.	10—25 kr.	25—50 kr.	50—100 kr.	100 kr. o. däröver
Gävle (33 hushåll)	26	5	1	1	—
Stockholm (123 hushåll)	40	29	25	19	10

För 26 eller 78·8 % av de gävlehushåll, som i sina räkenskaper upptagit utgifter för starkare maltdrycker och vin, understego kostnaderna härför 10 kr., medan för Stockholm motsvarande siffror endast voro resp. 40 och 32·5 %. Allenast 1 familj hade i Gävle dylika utgifter överstigande 50 kr., medan i Stockholm detta var fallet med icke mindre än 29 hushåll, av vilka dessutom 10 hade kostnader härför på belopp över 100 kr.

Det torde emellertid böra framhållas, att de här anförda siffrorna rörande utgifterna för dryckesvaror, som endast avse förbrukningen i hemmet och i varje fall för såväl gävle- som stockholmsfamiljerna säkerligen äro minimisiffror, icke kunna anses såsom typiska för de mindre bemedlades genomsnittliga årsutgift för alkoholhaltiga drycker redan av den anledningen, att ifrågavarande familjer icke kunna betraktas såsom typiska på alkoholförbrukningens område.

I tabellen å föregående sida finnas uppgifter angående de *konsumerade kvantiteterna* av vissa viktigare födoämnen, vissa drycker samt bränsle- och belysningsmaterial såväl i medeltal per hushåll som per konsumtionsenhet.

Kvantitativt sett konsumerades i stockholmsfamiljerna mer av kött, oskummad mjölk och ägg, medan konsumtionen av salt sill, skummjolk, smör, margarin, ost, hårt rågröd, mjöl, gryn, ärter, potatis och socker var större i Gävle.

Beträffande dryckesvaror konsumerades i stockholmsfamiljerna mer än 11 gånger så mycket öl och porter samt mer än dubbelt så mycket brännvin och spirituosa som i Gävle.

Förbrukningen av ved var i Gävle något större än i Stockholm. I sistnämnda stad användes däremot avsevärt mera kol och koks. Även konsumtionen av gas och fotogen var betydligt större i Stockholm än i Gävle.

VIII. Förändringar i livsmedelskostnaderna i Gävle under tiden 1905—1917.

Frågan om växlingarna i levnadskostnaderna kan betraktas dels med hänsyn tagen till levnadsstandardens förändring allt efter skilda tidsperioder och orter med deras olika vanor, smakriktningar och sociala förhållanden, och dels med hänsyn till en oföränderlig levnadsstandard. För ett bedömande av förändringarna i levnadskostnaderna ur den förra synpunkten föreligger för Sveriges vidkommande tillsvidare icke erforderligt material. I det senare fallet, då man bortser från de förändringar, som de konsumerade varorna undergått med avseende på kvantitet och kvalitet, bliva variationerna i levnadskostnaderna beroende av fluktuationerna i det allmänna prisläget. Vid föreliggande redogörelse för förändringarna i livsmedelskostnaderna i Gävle har anlagts denna sistnämnda synpunkt på så sätt, att man antagit, att den konsumerade kvantiteten varit oföränderlig. De utförda beräkningarna omfatta vidare endast de viktigaste slagen av livsmedel samt grunda sig på de sedan år 1905 i Sociala Meddelanden publicerade prisuppgifterna på sådana livsmedel. För bestämmande av vilken betydelse de olika livsmedel skola tillmätas i hushållsstatistiskt avseende komma de i förevarande undersökning framkomna kvantitetstalen för Gävle att tillämpas. Ifrågavarande kvantitetsuppgifter, som avse förbrukningen i ett genomsnittshushåll om 4:s personer (man, hustru och 2 à 3 barn) med en årlig utgiftsstat av c:a 1 900 kr., hava multiplicerats med årsmedelprisen för Gävle å resp. varuslag, varigenom sålunda storleken av ett dylikt hushålls utgifter för nämnda livsförnödenheter kunnat beräknas för varje år. För ett bedömande av denna genomsnittsbudgets värde må erinras om att kostnaderna för de upptagna varuslagen utgöra c:a 75 % av de totala utgifterna för födo- och njutningsämnen och c:a en tredjedel av samtliga utgifter under året. Det är sålunda en väsentlig del av de i en budget ingående utgiftsposterna, såsom hyror, kläder, bränsle och lyse, skatter m. m., som icke äro medtagna i beräkningarna.

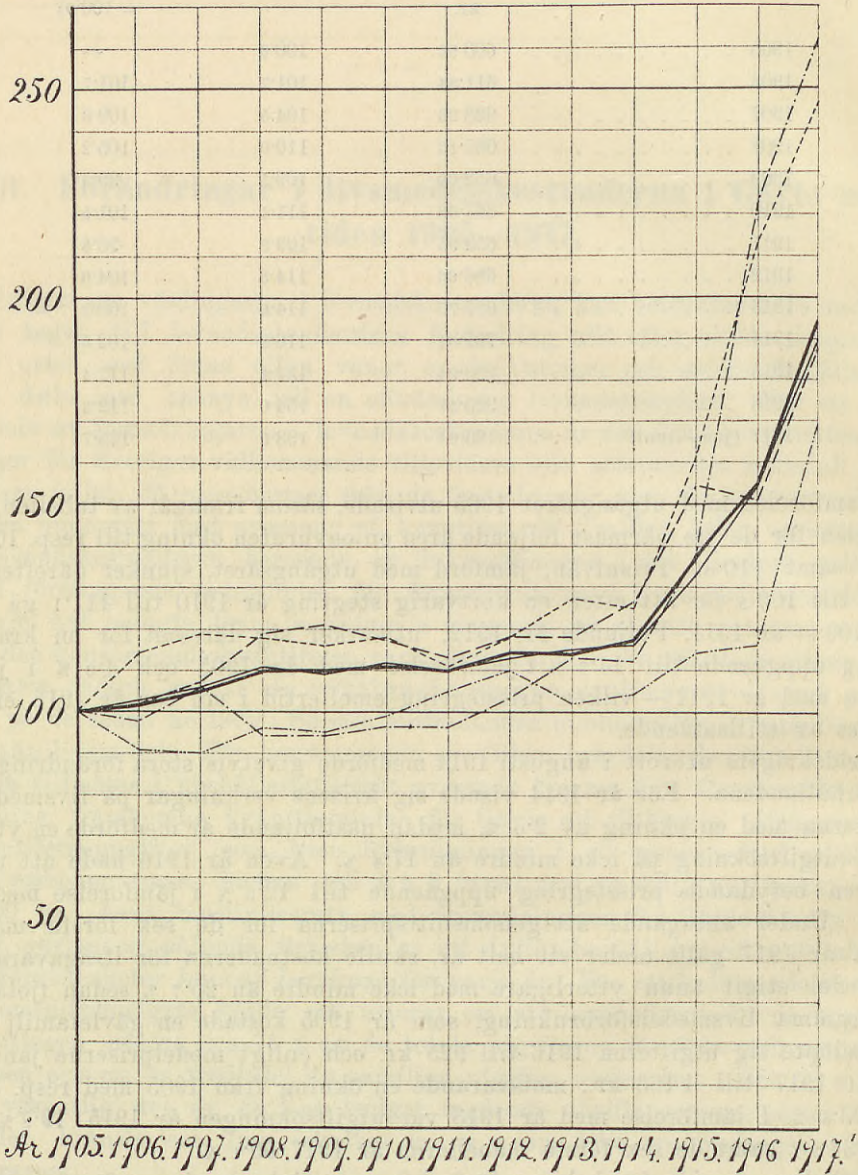
I efterföljande tablå lämnas en översikt av livsmedelskostnadernas växlingar, beräknade på ovan angivet sätt, under åren 1905—1916 samt första halvåret av år 1917, varvid jämte de absoluta talen för de olika åren även angivas indextal, vilka beräknats med utgångspunkt från summan för år 1905, som satts = 100·0.

Enligt medelpriserna under	Utgifter för de viktigaste slagen av livsmedel, kr.	I n d e x t a l	
		(1905 = 100·0)	(närmast före- gående år = 100·0)
1905	600·90	100·0	—
1906	611·34	101·7	101·7
1907	628·23	104·5	102·8
1908	661·13	110·0	105·2
1909	658·00	109·5	99·5
1910	667·68	111·1	101·5
1911	659·95	109·8	98·8
1912	686·66	114·3	104·0
1913	687·77	114·5	100·2
1914	701·61	116·8	102·0
1915	823·94	137·1	117·4
1916	925·37	154·0	112·3
1917 (jan.—juni)	1 163·04	193·5	125·7

I jämförelse med utgångsåret 1905 utvisade, såsom framgår av tabellen, indextalen för de tre närmast följande åren en oavbruten ökning till resp. 101·7, 104·5 samt 110·0. Prisnivån, jämförd med utgångsåret, sjunker därefter år 1909 till 109·5 för att efter en kortvarig stegring år 1910 till 111·1 gå ned till 109·8 år 1911. Följande år, 1912, utmärker sig däremot för en kraftig ökning uppgående till 14·3 % i jämförelse med år 1905 och 4·0 % i jämförelse med år 1911 — vilken prisstegring emellertid i sin tur år 1913 efterträddes av stillastående.

Världskrigets utbrott i augusti 1914 medförde givetvis stora förändringar i prisförhållandena. För år 1914 visade sig krisens verkningar på livsmedelsutgifterna med en ökning av 2·0 %, medan nästföljande år medförde en ytterligare utgiftsökning på icke mindre än 17·4 %. Även år 1916 hade att uppvisa en betydande prisstegring uppgående till 12·3 % i jämförelse med år 1915. Under antagande att genomsnittspriserna för de sex första månaderna år 1917 gällt under ett helt år, skulle kostnaderna för ifrågakvarande livsmedel stigit ännu ytterligare med icke mindre än 25·7 % sedan fjolåret. För samma livsmedelsförbrukning, som år 1905 kostade en gävlefamilj 601 kr., belöpte sig utgifterna 1916 till 925 kr. och enligt medelpriserna januari—juni 1917 till 1 163 kr., motsvarande en ökning från 1905 med resp. 54·0 och 93·5 %. I jämförelse med år 1913 var utgiftsökningen år 1915 19·8 %, år 1916 34·5 % samt de sex första månaderna år 1917 69·1 %.

I tabellen å sid. 59 belysas förändringarna i kostnaderna för fem olika huvudgrupper av födoämnen under tiden 1905—1917. Jämväl finnas där indextal uträknade för ifrågakvarande varugrupper, varvid utgifterna för år 1905 satts till 100. Diagrammet å sid. 58 åskådliggör närmare dessa förändringar.

Livsmedelskostnadernas stegring i Gävle 1905—1917.

¹ Enligt medelpriserna januari—juni.

Livsmedelskostnadernas stegring i Gävle 1905—1917.

	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Mejeriprodukter, ägg och margarin	270	279	285	298	295	302	298	306	311	313	359	415	513
Bröd, mjöl och gryn	127	130	136	152	154	150	144	151	150	160	196	192	240
Kött	73	82	87	85	84	86	81	86	92	91	117	155	179
Fisk (salt sill och kabeljo)	11	11	12	11	11	11	11	12	13	13	16	25	29
Övriga matvaror	120	109	108	115	114	119	126	132	122	125	136	138	202
Summa	601	611	628	661	658	668	660	687	688	702	824	925	1 163
Indextal (1905 = 100).													
Mejeriprodukter, ägg och margarin	100	103	106	111	109	112	110	113	115	116	133	154	190
Bröd, mjöl och gryn	100	102	107	119	121	117	113	118	118	126	154	151	188
Kött	100	114	119	118	116	118	111	118	127	125	161	213	246
Fisk (salt sill och kabeljo)	100	98	106	94	94	96	96	103	113	112	138	223	262
Övriga matvaror	100	91	90	96	95	99	105	110	102	104	114	116	169
Summa	100	102	105	110	110	111	110	114	114	117	137	154	194

Utgifterna för fisk — endast salt sill och kabeljo äro här medtagna — och kött förete, såsom synes av anförda tabell, den största ökningen i jämförelse med år 1905 eller resp. 162 och 146 %. Grupperna omfattande mejeriprodukter, ägg och margarin samt bröd, mjöl och gryn hava från samma tid ökats med resp. 90 och 88 %. Femte gruppen, som bl. a. omfattar kaffe och socker, visar den relativt minsta ökningen med 69 %.

I jämförelse med år 1914 visade utgifterna för samtliga varugrupper under åren 1915 och 1916 större eller mindre stegring. Enligt medelpriserna januari—juni 1917 fortgick denna stegring även under innevarande år.

På grundval av kvantitetssuppgifterna för gävlefamiljerna och årsmedelpriserna för de viktigare födoämnena i Stockholm enligt socialstyrelsens prisstatistik har beräknats, huru mycket en gävlefamilj hade fått utgiva, därest den inköpt sitt årsbehov av motsvarande varuslag i Stockholm. Resultatet av dessa beräkningar enligt medelpriserna i Gävle och Stockholm under åren 1913—1916 samt de sex första månaderna av år 1917 föreligger i nedanstående översikt.

Årsutgift enligt medelpriserna:

	1913	1914	1915	1916	¹ 1917
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Gävle	687·77	701·61	823·94	925·37	1 163·04
Stockholm	721·66	744·95	901·27	994·29	1 201·65
Skillnad, kronor	33·89	43·34	77·33	68·92	38·6
» %	4·93	6·18	9·39	7·45	3·32

¹ Enligt medelpriserna januari—juni.

Under förutsättning att gävlefamiljen gjort sina livsmedelsinköp i Stockholm, hade densamma enligt dessa beräkningar för motsvarande kvantitet av resp. varuslag fått utgiva 3 à 9 % mera än enligt medelpriserna i Gävle. Livsmedelsprinsnivån i Stockholm skulle sålunda ligga i genomsnitt c:a 6 % över samma nivå i Gävle. Möjligen förefintliga olikheter med avseende å de i prisstatistiken ingående varornas kvalitet på de båda orterna hava härvid ej kunnat tagas i betraktande.

Det må i detta sammanhang påpekas, att de i socialstyrelsens prisstatistik meddelade prisuppgifterna, som ligga till grund för här utförda beräkningar, ej avse s. k. kompensationsvaror.

IX. Dyrtidens inflytande på förbrukningen.

De i närmast föregående kapitel meddelade uppgifterna om de förändringar, levnadskostnaderna i Gävle undergått under tiden 1905—1917, voro, såsom där framhölls, beräknade på grundval av de under 1913—1914 förda hushållsböckerna och sålunda under förutsättning av oförändrad konsumtion. Då man emellertid hade anledning antaga, att den betydande prisstegringen å vissa livsförnödenheter efter krigsutbrottet medfört en ej oväsentlig *omläggning av förbrukningen*, hemställde statens livsmedelskommission hos socialstyrelsen om utförande av en undersökning, rörande i vilken omfattning en dylik förskjutning i konsumtionsförhållandena kunde hava ägt rum. Sedan Kungl. Maj:t den 17 mars 1916 uppdragit åt socialstyrelsen att verkställa en sådan undersökning, tillfrågades kommitterade i 29 av de i den allmänna levnadskostnadsundersökningen 1913—1914 deltagande orterna, huruvida de vore villiga medverka även vid ifrågavarande kompletterande undersökning. Den medverkan, som begärdes, skulle huvudsakligen bestå i att till bokförare, som deltagit i den förra undersökningen, utdela erforderligt antal hushållsböcker. Samtliga tillfrågade orter med undantag av två — Falkenberg och Sala — förklarade sig villiga härtill, och utsändes till dessa i slutet av april sammanlagt c:a 1 000 hushållsböcker. De utsända hushållsböckerna, som utgjordes av överblivna exemplar av böckerna till föregående undersökning, skulle föras i fyra veckor med början å varje ort en angiven söndag. Å ett par orter tog bokföringen sin början redan den 30 april men å flertalet platser den 7 maj.

I det följande skall för Gävle vidkommande lämnas en kortfattad redogörelse för huvudresultaten av nämnda undersökning. Då de där anförda uppgifterna hänföra sig till samma familjer och deras förbrukning under tiden närmast före krigsutbrottet, maj 1914, och samma månad år 1916, torde de kunna anses lämna ett gott material för bedömande av den inverkan, som den under tiden inträdda prisstegringen haft på hushållsbudgetens sammansättning.

I Gävle utdelades genom socialstyrelsens ombud tillsammans 79 hushållsböcker, av vilka 75 återkommo ordentligt ifyllda för de fyra räkenskapsveckorna, 7 maj—4 juni. Av dessa hava 49 bearbetats, medan de återstående 26 av olika anledningar, såsom större förändringar i hushållens sammansättning, förekomst av inackorderade o. s. v., ej medtagits.

De av undersökningen berörda 49 familjerna hade i maj 1914 en genomsnittlig veckoinkomst av 36·18 kr. och i maj 1916 av 40·34 kr., motsvarande en ökning av 4·16 kr. eller 11·5 %. Familjemedlemmarnas antal utgjorde för samtliga hushåll 1914 227 personer och 1916 237 personer eller i genomsnitt

resp. 4·63 och 4·84 personer. För att utjämna den skillnad, som förefinnes mellan de båda åren i detta avseende, har vid bearbetningen uträknats den genomsnittliga förbrukningen per vecka och familjemedlem liksom även per vecka och konsumtionsenhet (= en vuxen man). Vid omräkningen till konsumtionsenheter har använts en annan, något mindre specificerad skala än den i det föregående tillämpade. Denna skala, som huvudsakligen tager hänsyn till den fysiologiska budgeten och först kom till användning vid en amerikansk och sedan vid en dansk hushållsstatistisk undersökning,¹ har följande utseende:

Ålder	Enhetstal
0—3 år	0·15
4—6 »	0·40
7—10 »	0·75
11—14 »	0·90
Kvinnor 15 år och däröver	0·90
Män » » » »	1·00

Veckoinkomsten per familjemedlem uppgick 1914 till 7·81 och 1916 till 8·24 kr. samt per konsumtionsenhet till resp. 10·43 och 10·74 kr. Inkomstförhållandena voro sålunda, med avseende på storleken, vid de båda tidpunkterna tämligen likartade.

Den del av hushållsbudgeten, som i detta sammanhang givetvis äger det största intresset och här huvudsakligen kommer att beröras, är *födoämnesbudgeten* och dess sammansättning i maj 1914 och maj 1916. I tabellen å sid. 63—64 finnas uppgifter angående födans sammansättning efter kostnad i medeltal per vecka såväl per hushåll som per familjemedlem och konsumtionsenhet.

Utgifterna för födo- och njutningsämnen uppgingo, såsom tabellen utvisar, i genomsnitt per vecka för de 49 familjerna under maj 1914 till 16·64 kr. och under maj 1916 till 20·64 kr. eller resp. 46·0 och 51·2 % av veckoinkomsterna.

Av samtliga utgifter för födo- och njutningsämnen belöpte sig matvarorna 1914 till 93·27 % och 1916 till 95·24 %. Utgifterna för dryckesvaror, tobak och förtäring utom hemmet hade relativt minskats, nämligen från resp. 3·07, 1·53 och 2·13 % till resp. 2·02, 1·22 och 1·52 %.

Vad särskilt matvarorna beträffar, voro utgifterna år 1916 relativt något större för kalvkött, men mindre för oxkött, konserverat kött och charkuterivaror. Utgifterna för fisk, särskilt färsk, visade relativt en ganska avsevärd ökning, nämligen från 4·49 till 5·73 % av födoämnesbudgeten. Den viktiga utgiftspost, som inbegripits under rubriken »lanthushållningsprodukter», hade under tvåårsperioden undergått en obetydlig relativ ökning, nämligen från 38·13 till 38·55 %. Denna ökning berodde emellertid huvudsakligen på en stegring i utgifterna för de billigare produkterna, såsom margarin

¹ Jfr Statistiske Efterretninger, 1915, sid. 140.

Födans sammansättning efter kostnad maj 1914 och maj 1916.

	I medeltal per vecka och							
	hushåll				familje- medlem		konsumtions- enhet	
	1914	1916	1914	1916	1914	1916	1914	1916
	öre	öre	%	%	öre	öre	öre	öre
Födo- och njutningsämnen	1 664	2 064	100.00	100.00	359	427	479	549
I. Matvaror	1 552	1 965	93.27	95.24	335	407	447	523
1. animaliska	941	1 188	56.58	57.59	203	246	271	316
A. kött	166	197	10.00	9.56	36	41	48	53
a. färskt kött	138	168	8.33	8.14	30	35	40	45
oxkött	63	72	3.81	3.50	14	15	18	19
kalvkött	17	24	1.05	1.13	4	5	5	6
fläsk	48	60	2.88	2.91	10	12	14	16
annat färskt kött	4	5	0.25	0.25	1	1	1	2
organ, ben och blod	6	7	0.34	0.35	1	2	2	2
b. konserv. kött (salt, rökt el. torkat)	28	29	1.67	1.42	6	6	8	8
nötkött	6	7	0.33	0.32	1	1	2	2
fläsk	22	22	1.34	1.10	5	5	6	6
B. charkuterivaror	59	71	3.51	3.42	12	14	17	19
a. kory och sylta	48	59	2.86	2.84	10	12	14	16
b. färdiglagad mat och uppskuret	11	12	0.65	0.58	2	2	3	3
C. fisk	75	118	4.49	5.73	16	25	21	31
a. färsk fisk	54	91	3.25	4.42	12	19	15	24
b. konserv. fisk (salt, inl., torkad, rökt)	21	27	1.24	1.31	4	6	6	7
salt sill	11	19	0.63	0.91	2	4	3	5
kabeljo	2	—	0.10	—	0	—	1	—
annan fisk	8	8	0.51	0.40	2	2	2	2
D. konserver	5	5	0.30	0.25	1	1	1	1
E. lantshushållningsprodukter o. d.	634	795	38.13	38.55	137	165	183	212
a. mjölk och grädde	289	376	17.35	18.24	62	78	83	100
grädde	8	6	0.47	0.30	2	1	2	2
oskummad mjölk	230	299	13.82	14.47	49	62	66	79
skummad mjölk	51	71	3.06	3.47	11	15	15	19
b. smör	175	152	10.54	7.35	38	31	51	41
c. margarin	60	131	3.61	6.35	13	27	17	35
d. ost	46	41	2.79	2.01	10	9	13	11
e. ägg	59	83	3.52	4.01	13	17	17	22
f. fett och flott	5	12	0.32	0.59	1	3	2	3
F. övriga animaliska matvaror	2	2	0.15	0.08	1	0	1	0
2. vegetabiliska	611	777	36.69	37.65	132	161	176	207
A. bröd	182	247	10.95	11.96	39	51	53	66
a. rågbröd, hårt	56	100	3.37	4.84	12	21	16	27
b. rågbröd, mjukt	59	76	3.56	3.67	13	16	17	20
c. vetebröd	21	23	1.24	1.10	5	5	6	6
d. skorpor	16	22	0.96	1.06	3	4	5	6
e. kaffebröd, bakelser o. d.	30	26	1.82	1.29	6	5	9	7
B. mjöl	118	169	7.08	8.18	25	35	34	45
a. vete	101	138	6.05	6.69	21	29	29	37
b. råg	8	23	0.48	1.11	2	5	2	6
c. annat	9	8	0.55	0.38	2	1	3	2
C. gryn	21	36	1.29	1.74	5	8	6	10
a. havre	13	20	0.81	0.94	3	4	4	5
b. ris	4	10	0.25	0.50	1	2	1	3
c. andra	4	6	0.23	0.30	1	2	1	2
D. grönsaker, frukter, bär m. m.	66	87	3.94	4.24	14	18	19	23
a. arter, gula, gröna	2	7	0.11	0.35	1	1	1	2

	I medeltal per vecka och							
	hushåll				familje- medlem		konsumtions- enhet	
	1914	1916	1914	1916	1914	1916	1914	1916
	öre	öre	%	%	öre	öre	öre	öre
b. bruna bönor	2	4	0·10	0·19	0	1	0	1
c. grönsaker, rotfrukter	15	18	0·88	0·90	3	4	4	5
d. potatis	20	36	1·22	1·74	4	7	6	9
e. frukt och bär	27	22	1·63	1·06	6	5	8	6
E. socker och sirap	112	124	6·70	6·01	24	25	32	33
a. socker	106	117	6·36	5·65	23	24	30	31
b. sirap	6	7	0·34	0·36	1	1	2	2
F. kaffe	77	81	4·61	3·94	17	17	22	22
G. te, choklad	11	9	0·67	0·42	2	2	3	2
H. kryddor	12	13	0·70	0·62	3	3	3	3
K. övriga vegetabiliska matvaror	12	11	0·75	0·54	3	2	4	3
II. Dryckesvaror	51	42	3·07	2·02	11	9	15	11
A. brännvin, spirituosa	15	12	0·87	0·58	3	3	4	3
B. öl, porter o. dyl.	6	7	0·38	0·32	1	1	2	2
C. svagdricka, läskedrycker	30	23	1·82	1·12	7	5	9	6
III. Tobak, snus, cigarrer, cigaretter	26	25	1·53	1·22	5	5	7	7
IV. Förtäring utom hemmet	35	32	2·13	1·52	8	6	10	8

(resp. 3·61 och 6·35 %), fett och flott (0·32 och 0·59 %), samt mjölk-särskilt skummad (resp. 16·88 och 17·94 %). I fråga om de dyrare produkterna visade endast kostnaderna för ägg stegring, medan utgifterna för grädde, smör och ost voro jämförelsevis mindre 1916 än 1914, nämligen för grädde resp. 0·30 och 0·47 %, för smör resp. 7·35 och 10·54 % samt för ost resp. 2·01 och 2·79 %.

Bland vegetabilierna drog brödet en något större andel av näringsutgifterna 1916 än 1914. Utgifterna för hårt och mjukt rågröd visade ökning, nämligen för hårt rågröd från 3·37 till 4·84 % och för mjukt rågröd från 3·56 till 3·67 %, medan kostnaderna för de dyrare brödsorterna, vetebröd och kaffebröd, minskades från sammanlagt 3·06 till 2·39 %. År 1914 representerade mjölet 7·08 % av budgeten, och hade denna siffra år 1916 stigit till 8·18 %. Utgifterna för gryn hade undergått en icke oväsentlig ökning. De varuslag, som innefattas under rubriken »grönsaker, frukter, bär m. m.», uppvisade ävenledes en något ökad andel av födoämnesutgifterna (resp. 3·94 och 4·24 %). Bland hithörande varuslag visade endast frukt och bär en relativt utgiftsminskning från 1914 till 1916, alla de övriga ökning. Utgifterna för socker och sirap samt kaffe minskades relativt taget.

Sammanfattas resultaten av ovan anställda jämförelse mellan födoämnesutgifterna under maj 1914 och maj 1916, synes förbrukningen i ganska stor utsträckning övergått från dyrare till billigare livsmedel och detta ehuru gävlbudgeten redan förut i jämförelse exempelvis med stockholmsbudgeten (jfr ovan sid. 49—55) kunde anses höra till de billigare. Hänföras sålunda till dyrare livsmedel smör, grädde, ost, ägg, skorpor och kaffebröd, finna vi, att

Konsumerade kvantiteter av vissa varuslag maj 1914 och maj 1916.

	Kvan- titet	I medeltal per vecka och					
		hushåll		familjemedlem		konsumtions- enhet	
		1914	1916	1914	1916	1914	1916
Kött	gram	1 307	1 092	282	225	377	291
färskt kött	>	1 114	941	241	194	321	250
oxkött	>	566	459	122	95	163	122
kalvkött	>	184	170	40	35	53	45
fläsk	>	364	312	79	64	105	83
konserverat kött	>	193	151	41	31	56	41
nötkött	>	45	39	9	8	13	11
fläsk	>	148	112	32	23	43	30
Fisk: salt sill	>	282	239	61	49	81	64
kabeljo	>	28	—	6	—	8	—
Mjölk	l.	21·411	21·161	4·622	4·375	6·173	5·632
oskummad mjölk	>	14·995	14·554	3·237	3·009	4·323	3·874
skummad mjölk	>	6·416	6·607	1·385	1·366	1·850	1·758
Smör	gram	829	531	179	110	239	141
Margarin	>	427	695	92	144	123	185
Ost	>	336	210	73	43	97	56
Ägg	st.	9	9	2	2	3	2
Bröd: rågbröd, hårt	gram	1 653	2 133	357	441	477	568
rågbröd, mjukt	>	1 480	1 648	319	341	427	439
vetebröd	>	471	414	102	86	136	110
skorpor	>	225	244	49	50	65	65
Mjöl	>	3 894	4 564	841	943	1 123	1 215
vetemjöl	>	3 367	3 686	727	762	971	981
rågmjöl	>	339	727	73	150	98	193
ej spec. mjöl	>	188	151	41	31	54	41
Gryn	>	584	736	126	152	169	196
havregryn	>	380	413	82	85	110	110
risgryn	>	102	202	22	42	29	54
ej spec. gryn	>	102	121	22	25	30	32
Ärter, gula, gröna	>	65	153	14	32	19	41
Bruna bönor	>	42	89	9	18	12	24
Potatis	l.	3·367	7·023	0·727	1·452	0·971	1·869
Socker	gram	1 712	1 734	370	359	494	462
Kaffe	>	383	385	83	80	110	103

dessa varors relativa andel av födoämnesbudgeten sjönk från 20·10 % i maj 1914 till 16·02 % samma månad 1916, medan å andra sidan motsvarande siffra för mjölk, margarin, fett och flott, matbröd samt mjöl och gryn, vilka bruka räknas till våra billigare näringsmedel, ökades från 37·35 till 44·41 %. Vad kött och fisk beträffar, minskades utgifterna relativt för oxkött, konserverat kött och charkuterivaror från 8·99 till 8·34 % men ökades relativt för kalvkött, färskt fläsk och fisk från 8·42 till 9·77 % av budgeten. Beträffande övriga varuslag var skillnaden mellan de bägge åren mindre betydande.

I ovanstående tabell meddelas uppgifter angående de konsumerade kvantiteterna av vissa varuslag i medeltal per vecka och hushåll samt per familjemedlem och konsumtionsenhet i maj 1914 och maj 1916. För ifrågavarande

varuslag belöpte sig utgifterna till innemot fyra femtedelar av födoämnesbudgeten.

De förändringar, som konsumtionen, kvantitativt sett, undergått efter krigsutbrottet, framgå tydligt av anförda tabell. Särskilt i ögonen fallande är den större förbrukningen av margarin, bröd, mjöl och gryn samt potatis i maj 1916 jämförd med förbrukningen i maj 1914, medan av kött, fisk, smör och ost konsumerades betydligt mindre kvantiteter. Samtliga de i tabellen upptagna kött- och fiskvarorna visade minskning. Mjölkonsumtionen hade om än obetydligt gått tillbaka. Av hårt och mjukt rågröd konsumerades mera 1916, av vetebröd däremot mindre. Vetemjölskonsumtionen var i stort sett oförändrad, medan förbrukningen av rågmjöl fördubblats. De konsumerade kvantiteterna av ärter och bruna bönor hade väsentligt ökats. Konsumtionen av ägg samt kaffe och socker var i kvantitativt hänseende ungefär lika stor under båda åren.

I det föregående har lämnats en redogörelse för livsmedelsförbrukningen och dess beskaffenhet i maj 1914 och samma månad 1916 samt de förändringar

Utgifter i genomsnitt per vecka för vissa varuslag maj 1914 och maj 1916.

Varuslag	Maj 1914		M a j 1 9 1 6				Procentuell ökning eller minskning från maj 1914 till maj 1916			
	Verkliga utgifter		Verkliga utgifter		Beräknade utgifter enligt samma förbrukning som 1914		Verkliga utgifter		Beräknade utgifter	
	per hus-håll	per konsumtions-enhet	per hus-håll	per konsumtions-enhet	per hus-håll	per konsumtions-enhet	per hus-håll	per konsumtions-enhet	per hus-håll	per konsumtions-enhet
Kött och fläsk	150	43	178	47	232	62	+ 18·7	+ 9·3	+ 54·7	+ 44·2
Fisk (salt sill och kabeljo)	13	4	19	5	27	7	+ 46·2	+ 25·0	+ 107·7	+ 75·0
Smör	175	51	152	41	257	68	— 13·2	— 19·6	+ 46·9	+ 33·3
Ost	46	13	41	11	73	19	— 10·9	— 15·4	+ 58·7	+ 46·2
Ägg	59	17	83	22	88	27	+ 40·7	+ 29·4	+ 49·2	+ 58·8
Mjöl	281	81	370	98	418	111	+ 31·7	+ 21·0	+ 48·8	+ 37·0
Margarin	60	17	131	35	87	23	+ 118·3	+ 105·9	+ 45·0	+ 35·3
Bröd	152	44	221	59	208	55	+ 45·4	+ 34·1	+ 36·8	+ 25·0
Mjöl	109	31	161	43	147	39	+ 47·7	+ 38·7	+ 34·9	+ 25·8
Gryn och ärter	19	6	37	10	28	8	+ 94·7	+ 66·7	+ 47·4	+ 33·3
Potatis	20	6	36	9	18	5	+ 80·0	+ 50·0	— 10·0	— 16·7
Socker	106	30	117	31	124	33	+ 10·4	+ 3·3	+ 17·0	+ 10·0
Kaffe	77	22	81	22	88	23	+ 5·2	± 0	+ 14·3	+ 4·5
Summa	1 267	365	1 627	433	1 795	480	+ 28·4	+ 18·6	+ 41·7	+ 31·5

konsumtionen av olika livsmedel i *kvantitativt avseende* undergått under den mellanliggande perioden. Till belysning av i vad mån ifrågavarande 49 familjer genom den där konstaterade förskjutningen i konsumtionen från dyrare till billigare födoämnen lyckats undvika den under tiden inträdda prisstegringen, meddelas i tabellen å sid. 66 en översikt av nämnda familjers faktiska veckoutgifter för de viktigare födoämnena i genomsnitt per hushåll och per konsumtionsenhet i maj 1914 och samma månad 1916, varjämte beräknats dessa familjers utgifter 1916, under förutsättning att veckoförbrukningen varit densamma som 1914. I detta syfte hava de konsumerade kvantiteterna per vecka under sistnämnda år multiplicerats med genomsnittspriserna enligt hushållsböckerna för 1916. Vid beräkningen av sistnämnda utgifter har hänsyn jämväl tagits till hushållens tillväxt under de tvenne årens lopp. För de i tabellen upptagna födoämnena belöpte sig utgifterna under båda åren till c:a tre fjärdedelar av födoämnesbudgeten.

I genomsnitt per vecka och hushåll uppgingo de faktiska utgifterna för ifrågavarande födoämnen i maj 1914 till 12·67 kr. och samma månad 1916 till 16·27 kr., alltså en ökning av 28·4 %. Motsvarande utgifter i genomsnitt per vecka och konsumtionsenhet utgjorde resp. 3·65 och 4·33 kr., vilket innebär en ökning av 18·6 %. En beräkning på grundval av kvantitetstalen för maj 1914 och medelprisen för maj 1916 giver till resultat, att utgifterna för en dylik förbrukning skulle uppgå till 17·95 kr. i genomsnitt per hushåll och till 4·80 kr. i genomsnitt per konsumtionsenhet, utvisande en ökning i jämförelse med 1914 av resp. 41·7 och 31·5 %. Då den faktiska utgiftsökningen för nämnda födoämnen från maj 1914 till maj 1916 belöpte sig till resp. 28·4 och 18·6 %, hava sålunda här ifrågavarande familjer, genom en omläggning av budgeten i kvantitativt hänseende, kunnat nedbringa sina hithörande utgifter med c:a 12·9 %.

Givet är emellertid, att den starka prisstegringen måst utöva ett visst inflytande ej blott på födoämnesbudgetens kvantitativa sammansättning utan även i fråga om de konsumerade livsmedlens kvaliteter. Därjämte hava vederbörande hushåll — förutom den alltid föreliggande möjligheten att genom inköp av större kvantiteter på en gång förbilliga en vara — jämväl haft tillfälle att genom inköp av s. k. kompensationsvaror erhålla vissa livsmedel till lägre pris än de eljest i marknaden gällande. I det följande skall, i den mån förevarande undersökning lämnar material därtill, närmare belysas, vilken roll ovan anförda faktorer spelat med avseende å gävlefamiljernas livsmedelsförbrukning och utgifterna härför under dyrtiden.

Deltagarna i den kompletterande undersökningen år 1916 uppmanades att i hushållsboken göra särskild anteckning beträffande under räkenskapstiden inköpta »kompensationsvaror» eller andra varor, som tillhandahållits genom de lokala livsmedelsnämnderna. Av de i undersökningen inbegripna 49 gävlefamiljerna hade icke mindre än 28 i större eller mindre utsträckning använt sig av dylika varor. Ägg hade inköpts av största antalet eller 16 familjer,

färskt fläsk av 14, konserverad fisk av 8 samt salt fläsk och oxkött vardera av 5 familjer.

I genomsnitt per vecka och konsumtionsenhet förbrukades 122 gram färskt oxkött, varav ca. 12 gram eller 10·2 % utgjordes av kompensationsvara. Motsvarande siffror voro för färskt fläsk resp. 83 och 24 gram (29·5 %), samt för salt fläsk resp. 30 och 11 gram (37·6 %). Av äggförbrukningen utgjordes inemot en fjärdedel av kompensationsvara.

Utgifterna för ovannämnda varuslag, som tillhandahållits av ortens livsmedelsnämnd, belöpte sig i genomsnitt per vecka och hushåll till 0·50 kr. och per konsumtionsenhet till 0·14 kr. eller 2·5 % av födoämnesbudgeten. För de varuslag, för vilka kvantitetsuppgifter finnas, utgjorde utgifterna resp. 0·48 och 0·14 kr. Därest samma kvantiteter inköpts till icke-kompensationspriser, skulle detta enligt verkställda beräkningar hava medfört en utgiftsökning från 433 till 435 öre per vecka och konsumtionsenhet eller 0·5 %. Under nämnda förutsättning — inköp till icke-kompensationspriser — skulle samma utgifter från maj 1914 till maj 1916 hava ökats med 19·2 % per vecka och konsumtionsenhet samt de beräknade utgifterna, därest förbrukningen varit densamma som i maj 1914, med 32·0 %, medan den faktiska utgiftsökningen uppgick till 18·6 %.

För att erhålla kännedom om bokförarnas uppfattning, huruvida de av stat och kommun vidtagna åtgärderna för anskaffande av billigare livsmedel varit till gagn för hushållningen och i så fall med avseende på vilka varor, infördes i hushållsboksformuläret en fråga angående dessa förhållanden.

Av de 142 bokförare, som besvarat denna fråga, hava endast 18 lämnat nekande svar. Åtskilliga av de övriga hava emellertid klagat över bristande tillförsel av dylika varor. I det följande skola anföras några för förhållandena belysande svar å nämnda spörsmål, vilka givetvis få stå för bokförarnas egen räkning.

1) Nej. Stadens livsmedelsnämnd har under vinterns lopp försålt fisk, kött, fläsk och ägg till avsevärt billigare pris, än vad som eljest måst betalas, men har det ej skett i någon större omfattning, så att det blivit någon vidare besparing; ved har ej kunnat på detta sätt fås billigare.

2) Endast i ringa mån; något kött samt 1 tjog ägg för 1·60 kr.

3) Nej, icke under bokföringstiden och ej heller något nämnvärt under resten av året, ty tillgången har varit så knapp, att det vanligen varit slutsålt, när man kommit för att göra inköp.

4) Ja, färsk fisk, salt sill och salt strömming.

5) Ja. Statens ingripande med avseende å handeln med mjöl och gryn har givetvis varit av betydelse för hushållet. Vad åter beträffar s. k. kompensationsvaror anse vi oss hava haft blott obetydligt gagn av dem. Priset har visserligen varit lägre, men enligt vår mening har även kvaliteten varit lägre å dessa varor än hos motsvarande andra.

6) Till en del har det varit till gagn, dock ej i den utsträckning, som önskligt vore, beroende på den ringa tillgången av vissa varor. Bästa tillgången har varit på ägg, havsfisk och salt strömming samt kött och fläsk, men äggen ha tillhandahållits i aldeles för liten utsträckning.

7) Som synes av anteckningarna under denna månad, har endast 1·5 kg. fläsk kommit under rubriken »kompensationsvaror» — detta är 20 öre i vinst per kg. — samt ett tjog ägg (20 öres vinst).

8) Ägg hava nog hemtagits av livsmedelsnämnden, men otillräckligt, varför de flesta blivit utan, så även med sill och fisk. Vad mjöl beträffar, har det varit i för stora poster, 100 kg.; så mycket kan ej köpas på en gång av dem, som ej äga kapital.

9) Ja; fisk hava vi begagnat oss av och köpt, när sådan stått att få, och funnit den både billig och bra; önskvärt vore bara, att den komme flera tillhanda, särskilt under makrilltiden. Ägg kan man skaffa sig lika billigt på annat håll och inte behöva stå i kö timtal och ändå kanske bliva utan.

10) Ja. Till gagn för hushållet under den flydda vintern hava de av stat och kommun vidtagna åtgärderna för anskaffande av billigare livsmedel direkt inverkat på tillgången fläsk och kött samt indirekt på övriga för hushållet nödvändiga artiklar. Under den tid bokföringen omfattar hava kompensationsvaror ej inköpts.

11) Ja. Fläsk, kött, sill och strömming.

12) Nej, icke i något fall. Den offentliga livsmedelsnämndens distribution torde ej lämpa sig för personer, vilkas tid är något värd.

13) Ja, med avseende på mjöl, sill och västkustfisk under vintern.

14) Kött, fläsk och ägg i början av försäljningen. Då det s. k. kompensationsfläsket och -köttet ej var av lika god beskaffenhet som annat fläsk och kött, hava vi på sista tiden föredragit att betala litet mera för att med säkerhet få smaklig och god vara. Fläsket har haft fiskliknande smak i en del fall. Vid livsmedelsnämndens äggförsäljning har på sista tiden köbildning uppstått med väntan en till flera timmar, varför det för oss varit omöjligt att få sådana ägg.

15) Fläsk köptes under år 1915 av livsmedelsnämndens sändningar. Ävenså inköptes ägg, men sådana ha ej på senaste tiden kunnat erhållas, emedan vid avhämtningen köbildning uppstått och tid saknats att vänta i kön.

16) Ja, på ägg, fläsk och kött.

I vad mån dyrtiden utövat inflytande på de konsumerade livsmedlens *kvaliteter*, så att vederbörande familjer härutinnan nödgats sänka sin levnadsstandard, är icke så lätt att med bestämdhet fastställa. En jämförelse mellan livsmedelspriserna enligt socialstyrelsens prisstatistik (vilka priser är från år avse samma kvaliteter och icke gälla kompensationsvaror eller dylikt) och de priser, som erhållits genom att dividera de faktiska utgiftsbeloppen för de olika varuslagen med de konsumerade kvantiteterna av resp. varuslag, torde emellertid i detta hänseende vara ganska vägledande. I tabellen å nästföljande sida lämnas därför en översikt av medelpriserna för vissa viktigare varuslag enligt socialstyrelsens prisstatistik och enligt hushållsböckerna för maj 1914 och samma månad 1916. För kött, fläsk och ägg meddelas därjämte särskilda uppgifter rörande priserna enligt hushållsböckerna för dels kompensationsvaror o. d., dels icke-kompensationsvaror.

Såsom förut påpekats (sid. 46—48), utvisade medelpriserna enligt den officiella prisstatistiken för bokföringstiden 1913—1914 på det hela taget en synnerligen god överensstämmelse med de priser, som av ifrågavarande hushåll faktiskt betalats för de viktigare näringsmedlen. Detta synes även i stort sett hava varit fallet såväl i maj 1914 som i maj 1916. Dock yppa sig beträffande en del varuslag vissa skiljaktigheter, såsom jämväl framgår av efterföljande tabell. Vad som emellertid i detta fall tilldrager sig det största intresset är en jämförelse i anförda hänseende mellan åren 1914 och 1916.

Livsmedelspriser i Gävle maj 1914 och maj 1916.

Varuslag	Kvantitet	Maj 1914		Maj 1916			
		Enligt prisstatistiken	Enligt hushållsböckerna	Enligt prisstatistiken	Enligt hushållsböckerna		
					Medelpris	Kompensationsvaror	Icke-kompensationsvaror
		öre	öre	öre	öre	öre	öre
Nötkött: färskt, stek . . .	kg.	115	112	166	157	143	159
Kalkött, stek: gödkalv	>	145	} 95	193	} 138	—	—
spädkalv	>	72		110		—	—
Fläsk: färskt	>	129	132	213	192	189	194
salt	>	139	151	200	202	201	203
Salt sill	>	43	37	78	78	—	—
Mjök: oskummad	l.	16	15	21	21	—	—
handskummad	>	9	} 8	11	} 11	—	—
separerad	>	7		8		—	—
Smör: bords- (mejeri-) . . .	kg.	229	} 211	302	} 286	—	—
mat- (lands-)	>	208		285		—	—
Margarin	>	140	141	190	188	—	—
Ägg	tjog	129	140	189	180	160	180
Kaffe	kg.	159	200	171	211	—	—

Till närmare belysning härav har i efterföljande tablå för vissa viktigare varuslag uträknats det belopp, varmed medelpriserna för icke-kompensationsvaror enligt hushållsböckerna överstigit (+) resp. understigit (—) de officiella priserna i maj 1914 och maj 1916.

	Maj 1914		Maj 1916	
	öre	%	öre	%
Nötkött	— 3	— 2.6	— 7	— 4.2
Kalkött	— 14	— 12.9	— 14	— 9.2
Fläsk, färskt	+ 3	+ 2.3	— 19	— 8.9
» salt	+ 12	+ 8.6	+ 3	+ 1.5
Salt sill	— 6	— 14.0	± 0	± 0
Smör	— 8	— 3.7	— 8	— 2.7
Margarin	+ 1	+ 0.7	— 2	— 1.1
Ägg (per tjog)	+ 11	+ 8.5	— 9	— 4.8
Kaffe	+ 41	+ 25.8	+ 40	+ 23.4

För alla i tablåen upptagna varuslag med undantag för nöt- och kalkött, salt sill och smör visade sig i maj 1914 de ur hushållsböckerna erhållna medelpriserna högre än de officiella priserna. I maj 1916 åter var förhållandet i stort sett det motsatta, i det att hushållsböckernas priser då understego de officiella beträffande flertalet varuslag: För nötkött utgjorde sålunda

skillnaden i pris 7 öre, för kalvkött 14 öre, för färskt fläsk 19 öre, för smör 8 öre och för margarin 2 öre, allt per kg., samt för ägg 9 öre per tjog. I fråga om de övriga varuslagen,* salt fläsk och kaffe hade dessutom det belopp, varmed hushållsböckernas priser 1914 överstego de officiella, minskats år 1916.

Vid ovan anställda jämförelse mellan de faktiska och de officiella priserna har bortsetts från de olikheter, som betingas av materialets olika beskaffenhet (jfr sid. 46 ff.). I stort sett torde väl dessa faktorer hava inverkat i samma mån vid de båda undersökningstillfällena. Möjligt är emellertid, att vissa hushåll genom inköp i större partier på en gång eller genom samköpsföreningar o. d. i större omfattning än under maj 1914 kunnat neutralisera den därefter inträdda prisstegringen. Enär, såsom förut påpekats, de officiella priserna år från år just avse samma kvaliteter vid inköp av samma mängder, torde man av förestående jämförelse med de faktiska priserna kunna draga den slutsatsen, att de ifrågavarande familjerna på grund av dyrtiden i ganska stor utsträckning nödgats övergå till billigare kvaliteter.

Såsom i det föregående framhållits, uppgingo utgifterna för födo- och njutningsämnen i maj 1914 till 46.0 % och i maj 1916 till 51.2 % av veckoinkomsterna. Enär den genomsnittliga veckoinkomsten endast företedde en ökning av 11.5 %, medan utgifterna för livsmedlen samtidigt stegrats med ungefär 24 %, hava givetvis utgifterna för en del andra livsförnödenheter måst inskränkas, för den händelse icke eventuellt befintliga besparingar eller skuldsättning kunnat tillgripas. För att i någon mån belysa dessa förhållanden, vilka under en så relativt kort bokföringstid som fyra veckor ej alltid kommit till synes i hushållsböckerna, framställdes i hushållsboken en särskild fråga, huruvida de stegrade livsmedelspriserna förorsakat inskränkning av utgifterna för andra behov, såsom för bostad, kläder, nöjen, njutningsmedel, förenings- och försäkringsavgifter m. m. I det följande meddelas ett urval av de inkomna svaren, vilka torde tala för sig själva.

1) Ja. Detta är en fråga, som kan besvaras med att maten i första hand måste inköpas till det billigaste möjliga, varför man måste inskränka på köttdieten. Nöjen och njutningsmedel får man nästan helt undvara, om man skall betala skatter, hyror och under vintern den dyra veden.

2) Ja. Vad nöjen och njutningsmedel beträffar, ha sådana helt måst undvaras, likaså nyanaffning av kläder och skodon för att få inkomsten att räcka till det nödvändigaste, såsom mat, bostad och sjukförsäkring samt utskylder, vilka här äro det mest betungande.

3) Ja. Hyra, skatter, förenings- och försäkringsavgifter ha utbetalts som vanligt, men nyanaffning av kläder och skodon har måst inskränkas till det minsta möjliga. Nöjen och njutningsmedel ha helt fått utebliva.

4) Ja. Med nuvarande höga priser på livsmedel är det bekymmersamt att få inkomsterna att räcka till, varför nöjen och njutningsmedel alldeles få utbli; av kläder får man ha de gamla i det längsta. Hur det sedan skall bli, är bäst att ej tänka på. Skulle förtjänsten förbli, som den nu har varit, skulle det vara glädjande, men det är mycket omväxlande med arbetsförtjänsten.

5) Nej. Någon inskränkning av utgifterna för familjen har knappast företagits. Nöjeskolumnen är visserligen blank, men det har den, gunås, mest alltid varit. Att dock dyrtiden härjat är naturligt. Att familjen det oaktat levat på ungefär samma nivå som förut (mannen har samma löneavtal och intet dyrtidstillägg), beror på att familjen fått en ny inkomst, sonens. Han har sedan slutet av 1914 haft en inkomst av 3 à 4 kr. per vecka, nu senast av 20 kr. per månad. Dessutom har ett lån på 200 kr., som upptogs vid krigets början, helt förbrukats. Utan denna extra inkomst hade ställningen varit bekymmersam.

6) Ja. Bostaden kan ej gärna inskränkas, då man ej består sig med mer än ett rum och kök (men hyran har stegrats i pris med 20 kr. per år). På kläder har det nog till en del inskränkts. Vad nöjen beträffar, ha vi från årets början kostat på oss 2 kr. 50 öre. Även beträffande njutningsmedel, förenings- och försäkringsavgifter m. m. hava de stegrade livsmedelspriserna förorsakat en del inskränkningar.

7) Ja. Av kläder får man endast det oundgängligaste för barnen i skolåldern; nöjen och njutningsmedel måste *helt* försakas, enär man ej fått *något* dyrtidstillägg!

8) Ja. Jag har förut åtnjutit fri bostad, men får nu betala 8 kr. per månad. Vi hava mycket nödtorftigt med skor och kläder; nöjen och njutningsmedel ha måst inskränkas; däremot tillhör jag en sjukkasse (avgift 2.25 kr. per månad).

9) Ja. Inskränkning å kläder har fått göras. Nöjen ha nu, som förut, fått försakas, njutningsmedel likaså. På grund av prisstegringarna på det för livets uppehälle oundgängliga har skuldsättning måst tillgripas, då inkomsterna ej ökats i samma mån som priserna på livsfrönödenheter.

10) Ja. De stegrade livsmedelspriserna ha förorsakat inskränkningar i utgifterna för kläder på så sätt, att förut avlagda kläder ånyo få begagnas, likaså ha kasserade skor, som förut ansetts odugliga, måst repareras (dylik reparation har skett i hemmet). Några utgifter för nöjen kunna icke numera ifrågakomma, ävenså måste inskränkningar i utgifter för tidningar och läsning göras. Begagnande av tobak har måst upphöra.

11) Nej, jag har alltid varit lika försiktig.

Tab. 1. Inkomster och utgifter i medeltal per hushåll inom olika utgiftsgrupper.

	Årsutgift, kronor						Samtliga hushåll	D ä r a v	
	Under 1 250	1 250—1 500	1 500—1 750	1 750—2 000	2 000—2 500	2 500—4 000		arbetarhushåll	lägre tjänstemanna-hushåll
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.		Kr.	Kr.
<i>Absoluta tal.</i>									
Inkomster:									
I. Inkomst av arbete	1 128.26	1 301.24	1 562.14	1 723.21	2 017.44	2 661.90	1 763.98	1 593.19	2 138.38
1. mannens	1 093.93	1 267.71	1 521.86	1 629.60	1 833.67	2 475.37	1 664.28	1 488.98	2 048.56
A. huvudinkomst	1 064.79	1 217.86	1 485.60	1 546.56	1 753.64	2 278.98	1 588.40	1 416.96	1 964.23
därav kontant	1 031.49	1 185.74	1 465.46	1 522.35	1 693.59	2 218.18	1 550.90	1 392.49	1 898.17
» in natura	33.30	32.12	20.14	24.21	60.05	60.80	37.50	24.47	66.06
B. biförtjänster	29.14	49.85	36.26	83.04	80.03	196.39	75.88	72.02	84.33
2. hustruns	34.33	18.39	30.81	22.70	68.51	26.61	35.85	48.50	8.12
3. barnens	—	15.14	9.97	70.91	115.26	159.92	63.85	55.71	81.70
II. Inkomst av inackord. o. uthyrn.	—	3.45	2.38	11.79	40.53	9.80	13.79	15.92	9.12
III. Sjukhjälp, pension e. dyl. . . .	16.58	7.61	16.89	30.63	9.21	19.54	16.85	22.42	4.64
IV. Gåvor	5.06	34.59	17.85	18.77	61.76	77.33	36.54	32.98	44.85
V. Räntor	24.48	0.27	0.09	1.24	1.69	1.50	2.63	3.27	1.23
VI. Övriga inkomster	32.08	25.99	22.56	69.90	72.94	62.33	49.21	50.54	46.31
Summa	1 206.46	1 373.15	1 621.91	1 855.54	2 203.57	2 832.90	1 883.00	1 718.32	2 244.03
Utgifter:									
I. Födo- och njutningsämnen	599.89	730.33	787.16	878.15	962.49	1 233.95	877.60	854.56	928.08
1. Matvaror	572.80	699.83	735.95	815.31	891.56	1 090.70	813.03	789.07	865.55
A. animaliska	345.70	388.18	423.48	467.11	503.62	629.55	464.76	446.10	505.68
AA. kött	64.33	81.92	79.46	102.03	103.53	141.34	96.01	90.14	108.87
a. färskt kött	56.12	75.25	67.92	86.18	88.22	126.18	83.23	78.29	94.04
oxkött	18.96	34.57	32.11	37.71	36.41	53.10	36.08	34.72	39.06
kalvkött	4.99	8.83	8.18	5.54	9.86	15.28	8.76	7.35	11.86
får- och lammkött	0.72	1.55	1.75	3.47	3.33	10.10	3.85	1.97	6.36
fläsk	26.38	24.22	21.23	32.02	33.51	42.84	29.50	29.11	30.34
annat färskt kött	2.71	0.96	2.22	2.59	2.67	2.41	2.28	1.94	3.05
organ, ben och blod	2.36	5.12	2.43	4.85	2.44	2.45	3.26	3.20	3.37
b. konserverat kött	8.21	6.67	11.54	15.85	15.31	15.16	12.78	11.85	14.83
nötkött	1.03	1.35	1.63	2.14	1.23	3.46	1.78	1.77	1.79
fläsk	7.18	5.32	9.91	13.71	14.08	11.70	11.00	10.08	13.04
BB. charkuterivaror	23.86	23.69	30.38	35.00	35.39	45.58	32.89	31.86	35.16
a. korv och sylta	16.08	19.64	24.02	29.55	27.98	34.15	26.05	25.68	26.88
b. färdigl. mat o. uppskuret . .	7.78	4.05	6.36	5.45	7.41	11.43	6.84	6.18	8.28
CC. fisk	32.54	25.36	28.29	29.16	32.64	49.68	31.95	30.24	35.71
a. färsk fisk	14.72	12.10	13.70	14.63	16.63	26.27	15.93	13.89	20.39
sill	1.04	1.07	0.59	0.63	0.67	0.66	0.72	0.82	0.50
strömming	7.50	6.05	6.86	5.62	6.70	9.85	6.89	6.71	7.26
annan färsk fisk	6.18	4.98	6.25	8.38	9.26	15.76	8.32	6.36	12.63
b. konserverad fisk	17.82	13.26	14.59	14.53	16.01	23.41	16.02	16.35	15.32
salt sill	13.38	9.55	9.12	9.27	10.14	10.60	9.93	10.46	8.76
salt strömming	0.13	0.58	0.61	0.77	0.93	1.43	0.77	0.71	0.92
kabeljo	1.57	0.52	1.21	0.44	0.97	0.70	0.88	0.85	0.94
annan fisk	2.74	2.61	3.65	4.05	3.97	10.68	4.44	4.33	4.70
DD. konserver	1.47	2.19	2.34	2.07	3.72	9.34	3.36	2.43	5.41
EE. lantushålln.-prod. o. d. . . .	219.53	254.85	232.47	298.22	327.67	383.27	299.79	290.49	320.15
a. mjölk och gräddor	97.86	124.60	135.51	134.36	143.96	181.72	138.62	135.14	146.27
gräddor	1.38	2.78	2.38	3.57	2.95	7.77	3.37	3.04	4.08
oskummad mjölk	76.66	96.39	101.88	102.28	113.97	148.03	107.73	98.17	128.72
skummad mjölk	19.82	25.43	31.25	28.51	27.04	25.92	27.52	33.93	13.47
b. smör	66.89	52.47	69.84	82.24	90.70	96.83	77.74	72.24	89.80
c. margarin	22.48	37.67	37.76	37.53	35.12	38.25	36.05	41.02	25.15
d. ost	13.24	17.97	15.63	16.97	28.81	26.63	20.37	17.91	25.75

Tab. 1. Inkomster och utgifter i medeltal per hushåll inom olika utgiftsgrupper.

Relativa tal.	Årsutgift, kronor						Samtliga hushåll	Därav	
	Under 1250	1250—1500	1500—1750	1750—2000	2000—2500	2500—4000		arbetarhushåll	lägre tjänstemanna-hushåll
	%	%	%	%	%	%		%	%
Inkomster:									
I. Inkomst av arbete	93.52	94.76	96.31	92.86	91.55	93.96	93.68	92.71	95.29
1. mannens	90.67	92.32	93.83	87.82	83.21	87.38	88.39	86.65	91.29
A. huvudinkomst	88.26	88.69	91.59	83.34	79.58	80.45	84.36	82.46	87.53
därav kontant	85.50	86.35	90.35	82.04	76.86	78.30	82.37	81.04	84.59
" in natura	2.76	2.34	1.24	1.30	2.72	2.15	1.99	1.42	2.94
B. biförtjänster	2.41	3.63	2.24	4.48	3.63	6.93	4.03	4.19	3.76
2. hustruns	2.85	1.34	1.87	1.22	3.11	0.94	1.90	2.82	0.36
3. barnens	—	1.10	0.61	3.82	5.23	5.64	3.39	3.24	3.64
II. Inkomst av inackord. o. uthyrn.	—	0.25	0.15	0.64	1.84	0.35	0.73	0.93	0.41
III. Sjukhjälp, pension e. dyl.	1.37	0.56	1.04	1.65	0.42	0.69	0.90	1.31	0.21
IV. Gåvor	0.42	2.52	1.10	1.01	2.80	2.73	1.94	1.92	1.98
V. Räntor	2.03	0.02	0.01	0.07	0.08	0.05	0.14	0.19	0.05
VI. Övriga inkomster	2.66	1.89	1.39	3.77	3.31	2.22	2.61	2.94	2.06
Summa	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Utgifter:									
I. Födo- och njutningsämnena	52.60	51.91	48.70	46.28	43.83	41.80	46.14	49.21	40.98
1. Matvaror	50.22	49.74	45.53	42.97	40.60	36.95	42.74	45.44	38.22
A. animaliska	30.31	27.59	26.20	24.62	22.93	21.33	24.43	25.69	22.33
AA. kött	5.64	5.82	4.91	5.38	4.71	4.79	5.05	5.19	4.81
a. färskt kött	4.92	5.35	4.20	4.54	4.01	4.27	4.38	4.51	4.15
oxkött	1.66	2.46	1.99	1.99	1.66	1.80	1.90	2.00	1.73
kalvkött	0.44	0.63	0.51	0.29	0.45	0.52	0.46	0.42	0.52
fär- och lammkött	0.06	0.11	0.11	0.18	0.15	0.34	0.18	0.11	0.28
fläsk	2.31	1.72	1.30	1.69	1.52	1.45	1.55	1.68	1.34
annat färskt kött	0.24	0.07	0.14	0.13	0.12	0.08	0.12	0.11	0.13
organ, ben och blod	0.21	0.36	0.15	0.26	0.11	0.08	0.17	0.19	0.15
b. konserverat kött	0.72	0.47	0.71	0.84	0.70	0.52	0.67	0.68	0.66
nötkött	0.09	0.09	0.10	0.12	0.06	0.12	0.09	0.10	0.08
fläsk	0.63	0.38	0.61	0.72	0.64	0.40	0.58	0.58	0.58
BB. charkuterivaror	2.09	1.68	1.88	1.84	1.61	1.55	1.73	1.84	1.55
a. korv och sylta	1.41	1.39	1.49	1.55	1.27	1.16	1.37	1.48	1.19
b. färdigl. mat o. uppskuret	0.68	0.29	0.39	0.29	0.34	0.39	0.36	0.36	0.36
CC. fisk	2.85	1.80	1.75	1.54	1.49	1.68	1.68	1.74	1.58
a. färsk fisk	1.29	0.86	0.85	0.77	0.76	0.89	0.84	0.80	0.90
sill	0.09	0.08	0.04	0.03	0.03	0.02	0.04	0.05	0.02
strömming	0.66	0.43	0.42	0.30	0.31	0.33	0.36	0.39	0.32
annan färsk fisk	0.54	0.35	0.39	0.44	0.42	0.54	0.44	0.36	0.56
b. konserverad fisk	1.56	0.94	0.90	0.77	0.73	0.79	0.84	0.94	0.68
salt sill	1.17	0.68	0.56	0.49	0.46	0.36	0.52	0.60	0.39
salt strömming	0.01	0.04	0.04	0.04	0.04	0.05	0.04	0.04	0.04
kabeljo	0.14	0.04	0.08	0.03	0.05	0.02	0.05	0.05	0.04
annan fisk	0.24	0.18	0.22	0.21	0.18	0.36	0.23	0.25	0.21
DD. konserver	0.13	0.16	0.15	0.11	0.17	0.32	0.17	0.14	0.24
EE. lanthushålln.-prod. o. d.	19.25	18.12	17.48	15.72	14.92	12.98	15.76	16.73	14.13
a. mjölk och grädde	8.58	8.86	8.38	7.08	6.56	6.15	7.29	7.78	6.46
grädde	0.12	0.20	0.15	0.19	0.14	0.26	0.18	0.18	0.18
oskummad mjölk	6.72	6.85	6.30	5.39	5.19	5.01	5.66	5.65	5.68
skummad mjölk	1.74	1.81	1.93	1.50	1.23	0.88	1.45	1.95	0.60
b. smör	5.87	3.73	4.32	4.33	4.13	3.28	4.09	4.16	3.96
c. margarin	1.97	2.68	2.34	1.98	1.60	1.30	1.89	2.37	1.11
d. ost	1.16	1.28	0.97	0.90	1.31	0.90	1.07	1.03	1.14

	Årsutgift, kronor						Samtliga hushåll	D ä r a v	
	Under 1250	1250—1500	1500—1750	1750—2000	2000—2500	2500—4000		arbetar-hushåll	lägre tjänsteman-hushåll
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.		Kr.	Kr.
e. ägg	16·67	18·86	19·35	23·09	25·72	35·67	23·24	19·98	30·38
f. fett och flott	2·39	3·28	4·38	4·03	3·36	4·17	3·77	4·20	2·80
FF. övr. animaliska matv.	3·97	0·17	0·54	0·63	0·67	0·34	0·76	0·94	0·38
B. vegetabiliska	227·10	311·65	312·47	348·20	387·94	461·15	348·27	342·97	359·87
AA. bröd	163·75	282·79	283·36	493·19	121·39	137·85	99·03	101·07	94·56
a. rågröd, hårt	25·38	38·97	36·34	35·04	39·76	38·13	36·64	39·53	30·31
b. rågröd, mjukt	22·59	24·50	23·55	27·67	38·62	33·98	29·11	30·80	25·40
c. vetebröd	4·05	6·77	5·59	8·71	13·03	12·00	8·71	9·20	7·64
d. annat matbröd	4·14	1·32	0·09	0·15	2·18	3·43	1·44	1·21	1·93
e. skorpor	3·12	3·27	5·06	5·77	13·27	14·13	7·79	6·67	10·25
f. kaffebröd, bakelser o. d.	4·13	7·69	12·69	15·75	14·53	36·18	15·25	13·53	19·03
BB. mjöl	38·39	60·66	57·31	60·18	61·66	59·87	58·25	59·29	55·95
a. vete	31·20	54·17	49·56	50·81	53·63	52·73	50·40	51·29	48·44
b. råg	5·34	4·06	4·80	5·39	3·64	2·82	4·35	4·67	3·65
c. annat	1·85	2·43	2·95	3·98	4·39	4·32	3·50	3·33	3·86
CC. gryn	13·74	16·63	16·39	15·93	13·94	16·33	15·57	15·67	15·37
a. havre	9·73	11·13	11·46	11·13	9·33	10·45	10·61	10·69	10·46
b. ris	2·12	3·27	2·71	2·55	2·87	3·44	2·84	2·75	3·02
c. andra	1·89	2·23	2·22	2·25	1·74	2·44	2·12	2·23	1·89
DD. gröns., frukt, bär m. m.	39·70	53·02	57·38	65·82	68·29	97·04	64·43	60·57	72·87
a. ärter, gula, gröna	2·50	2·58	2·23	4·19	3·47	4·28	3·20	3·24	3·13
b. bruna bönor	0·66	1·60	1·22	1·55	1·35	2·66	1·50	1·38	1·74
c. grönsaker, rotfrukter	5·30	6·24	7·21	8·39	10·48	15·73	8·95	8·07	10·87
d. potatis	18·58	22·14	24·59	27·64	22·46	27·47	24·28	25·66	21·24
e. frukt och bär	12·66	20·46	22·13	24·05	30·53	46·90	23·50	22·22	35·89
EE. socker och sirap	34·57	50·07	50·10	57·55	65·30	80·71	57·58	54·61	64·08
a. socker	32·87	47·59	47·36	52·71	63·03	76·78	54·48	51·78	60·40
b. sirap	1·70	2·68	2·74	4·84	2·27	3·93	3·10	2·83	3·68
FF. kaffe	29·05	32·87	31·91	37·31	40·48	42·78	36·14	35·96	36·54
GG. te, choklad	1·19	3·56	4·15	6·08	5·57	10·10	5·27	4·50	6·98
HH. kryddor	3·28	5·14	4·73	5·87	4·82	8·30	5·35	4·87	6·39
KK. övriga vegetabil. matv.	3·43	6·91	7·14	6·27	6·49	8·17	6·65	6·43	7·13
2. Dryckesvaror	15·70	10·80	13·02	32·30	25·05	38·14	22·42	18·66	30·64
A. brännvin, spirituosa	3·39	3·03	3·67	11·23	10·49	7·68	7·07	5·96	9·50
B. öl, porter o. dyl.	0·63	—	1·46	2·65	4·52	11·20	3·31	1·18	7·98
C. svagdricka, läskedrycker	11·68	7·77	7·89	18·42	10·04	19·26	12·04	11·52	13·16
3. Tobak, snus, cigarrer m. m.	5·95	4·81	16·47	9·86	15·28	37·51	15·15	16·54	12·11
4. Förtäring utom hemmet	5·44	14·89	21·72	20·68	30·60	67·60	27·00	30·29	19·78
A. måltider	4·43	14·35	20·79	19·26	29·55	64·27	25·71	29·29	17·84
B. annan förtäring	1·01	0·54	0·93	1·42	1·05	3·33	1·29	1·00	1·94
II. Bostad	149·49	175·55	174·79	187·14	288·10	308·33	217·47	191·98	273·36
1. hyra	149·17	175·00	171·90	186·87	279·58	297·58	213·35	187·83	269·30
2. reparation., flytt.-kostn. o. d.	0·32	0·55	2·89	0·27	8·52	10·75	4·12	4·15	4·06
III. Bränsle och lyse	58·59	78·39	73·62	83·56	102·85	136·26	89·32	80·15	109·43
1. ved	37·87	54·65	42·98	51·88	58·56	80·26	53·93	49·68	63·26
A. björkved	2·58	22·93	5·87	16·24	23·91	46·85	18·96	11·98	34·27
B. barrved	11·08	14·09	13·28	14·26	12·44	17·80	13·77	14·04	13·17
C. annan ved och torv	24·21	17·63	23·83	21·38	22·21	15·61	21·20	23·66	15·82
2. kol och koks	1·52	2·74	3·85	3·91	5·10	12·12	4·83	3·05	8·72
3. gas	2·31	3·40	8·69	7·27	23·22	21·50	12·12	9·57	17·72
4. fotogen	14·48	13·73	15·21	16·43	9·13	13·00	13·54	14·39	11·67
5. elektriskt ljus	—	1·27	—	0·81	1·75	4·35	1·25	0·48	2·95

¹ Därav baklön 0·34 kr.

² > > 0·27 >

³ > > 0·04 >

⁴ Därav baklön 0·10 kr.

⁵ > > 0·09 >

⁶ > > 0·13 >

⁷ Därav centralvärme 2·63 kr.

⁸ > > 0·60 >

⁹ > > 1·92 >

TAB. 1 (forts.). INKOMSTER OCH UTGIFTER I MEDEL TAL PER HUSHÅLL. 77

	Årsutgift, kronor						Samt- liga hushåll	D ä r a v	
	Under 1 250	1 250— 1 500	1 500— 1 750	1 750— 2 000	2 000— 2 500	2 500— 4 000		arbetar- hushåll	lägre tjänste- manna- hushåll
	%	%	%	%	%	%		%	%
c. ägg	1.46	1.34	1.20	1.22	1.17	1.21	1.22	1.15	1.34
f. fett och flott	0.21	0.23	0.27	0.21	0.15	0.14	0.20	0.24	0.12
FF. övr. animaliska matv.	0.35	0.01	0.03	0.03	0.03	0.01	0.04	0.05	0.02
B. vegetabiliska	19.91	22.15	19.33	18.35	17.67	15.62	18.31	19.75	15.89
AA. bröd	¹ 5.59	² 5.88	5.16	³ 4.91	5.53	4.67	³ 5.21	³ 5.82	4.18
a. rågbröd, hårt	2.23	2.77	2.25	1.84	1.81	1.29	1.93	2.28	1.34
b. rågbröd, mjukt	1.98	1.74	1.46	1.46	1.76	1.15	1.53	1.77	1.12
c. vetebröd	0.36	0.48	0.35	0.46	0.59	0.41	0.46	0.53	0.34
d. annat matbröd	0.36	0.09	0.01	0.01	0.10	0.12	0.07	0.07	0.09
e. skorpor	0.27	0.23	0.31	0.30	0.61	0.48	0.41	0.38	0.45
f. kaffebröd, bakelser o. d.	0.36	0.55	0.78	0.83	0.66	1.22	0.80	0.78	0.84
BB. mjöl	3.37	4.31	3.55	3.17	2.81	2.03	3.06	3.42	2.47
a. vete	2.74	3.85	3.07	2.68	2.44	1.79	2.65	2.96	2.14
b. råg	0.47	0.29	0.30	0.28	0.17	0.09	0.23	0.27	0.16
c. annat	0.16	0.17	0.18	0.21	0.20	0.15	0.18	0.19	0.17
CC. gryn	1.20	1.18	1.01	0.84	0.64	0.55	0.82	0.90	0.68
a. havre	0.85	0.79	0.71	0.59	0.43	0.35	0.56	0.61	0.46
b. ris	0.18	0.23	0.16	0.13	0.13	0.12	0.15	0.16	0.14
c. andra	0.17	0.16	0.14	0.12	0.08	0.08	0.11	0.13	0.08
DD. gröns., frukt, bär m. m.	3.48	3.77	3.55	3.47	3.11	3.29	3.39	3.49	3.22
a. ärtor, gula, gröna	0.22	0.18	0.14	0.22	0.16	0.15	0.17	0.19	0.14
b. bruna bönor	0.06	0.11	0.07	0.08	0.06	0.09	0.08	0.08	0.08
c. grönsaker, rotfrukter	0.46	0.44	0.45	0.44	0.48	0.53	0.47	0.46	0.48
d. potatis	1.63	1.58	1.52	1.46	1.02	0.93	1.28	1.48	0.94
e. frukt och bär	1.11	1.46	1.37	1.27	1.39	1.59	1.39	1.28	1.58
EE. socker och sirap	3.03	3.56	3.10	3.03	2.97	2.73	3.03	3.14	2.83
a. socker	2.88	3.37	2.93	2.78	2.87	2.60	2.87	2.98	2.67
b. sirap	0.15	0.19	0.17	0.25	0.10	0.13	0.16	0.16	0.16
FF. kaffe	2.55	2.34	1.97	1.97	1.84	1.45	1.90	2.07	1.61
GG. te, choklad	0.10	0.25	0.26	0.32	0.25	0.34	0.27	0.26	0.31
HH. kryddor	0.29	0.37	0.29	0.31	0.22	0.28	0.28	0.28	0.28
KK. övriga vegetabil. matv.	0.30	0.49	0.44	0.33	0.30	0.28	0.35	0.37	0.31
2. Dryckesvaror	1.38	0.77	0.81	1.70	1.14	1.29	1.18	1.07	1.35
A. brännvin, spirituosa	0.30	0.22	0.23	0.59	0.48	0.26	0.37	0.34	0.42
B. öl, porter o. dyl.	0.06	—	0.09	0.14	0.20	0.38	0.18	0.07	0.35
C. svagdricka, läskedrycker	1.02	0.55	0.49	0.97	0.46	0.65	0.63	0.66	0.58
3. Tobak, snus, cigarrer m. m.	0.52	0.34	1.02	0.52	0.70	1.27	0.80	0.95	0.54
4. Förtäring utom hemmet	0.48	1.06	1.34	1.09	1.39	2.29	1.42	1.75	0.87
A. måltider	0.39	1.02	1.28	1.01	1.34	2.18	1.35	1.69	0.79
B. annan förtäring	0.09	0.04	0.06	0.08	0.05	0.11	0.07	0.06	0.08
II. Bostad	13.11	12.48	10.81	9.86	13.12	10.45	11.43	11.06	12.07
1. hyra	13.08	12.44	10.63	9.85	12.73	10.08	11.21	10.82	11.89
2. reparation, flyttm.-kostn. o. d.	0.03	0.04	0.18	0.01	0.39	0.37	0.22	0.24	0.18
III. Bränsle och lyse	5.13	5.57	4.56	4.40	⁴ 4.68	4.62	⁵ 4.70	4.62	⁶ 4.83
1. ved	3.32	3.88	2.66	2.73	2.67	2.72	2.84	2.86	2.79
A. björkved	0.23	1.63	0.36	0.86	1.09	1.59	1.00	0.69	1.51
B. barrved	0.97	1.00	0.82	0.75	0.57	0.60	0.72	0.81	0.58
C. annan ved och torv	2.12	1.25	1.48	1.12	1.01	0.53	1.12	1.36	0.70
2. kol och koks	0.13	0.19	0.24	0.21	0.23	0.41	0.25	0.18	0.39
3. gas	0.20	0.24	0.54	0.38	1.06	0.73	0.64	0.55	0.78
4. fotogen	1.27	0.98	0.94	0.87	0.41	0.44	0.71	0.83	0.52
5. elektriskt ljus	—	0.09	—	0.04	0.08	0.15	0.07	0.03	0.13

¹ Därav baklön 0.03 %.

² > > 0.02 >

³ > > 0.01 %.

⁴ Därav centralvärme 0.12 %.

⁵ > > 0.03 >

⁶ > > 0.08 >

	Årsutgift, kronor						Samtliga hushåll	D ä r a v	
	Under 1 250	1 250—1 500	1 500—1 750	1 750—2 000	2 000—2 500	2 500—4 000		arbetarhushåll	lägre tjänstemanna-hushåll
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.		Kr.	Kr.
6. annat lyse	2·41	2·60	2·89	3·26	2·46	5·03	3·05	2·98	3·19
IV. Inventarier	52·16	44·58	53·14	100·09	110·89	123·16	82·64	73·87	101·87
1. möbler, sängkläder	40·13	23·09	15·42	20·38	52·29	63·63	33·43	27·80	45·77
2. kökssaker, servis	7·57	7·29	14·41	12·39	11·03	15·60	11·95	11·77	12·34
3. övriga inventarier	4·46	14·20	23·31	67·32	47·57	43·93	37·26	34·30	43·76
V. Beklädnad	105·95	175·49	216·00	284·95	295·06	441·05	261·18	225·98	338·35
1. kläder, lagn. o. sybehör	68·70	112·93	140·77	201·60	200·11	336·67	180·78	148·84	250·81
2. skodon	37·25	62·56	75·23	83·35	94·95	104·38	80·40	77·14	87·54
VI. Tvätt och renhållning	13·51	23·17	22·54	25·48	28·24	54·22	27·66	23·94	35·81
1. tvätt och strykning	2·86	7·33	6·15	6·90	11·28	28·33	10·06	7·16	16·41
2. tvål, såpa, soda, puts m. o. d.	10·65	15·84	16·39	18·58	16·96	25·89	17·60	16·78	19·40
VII. Hygien	13·04	18·70	22·05	26·28	38·76	48·42	28·77	24·31	38·55
1. sjukvård	11·28	15·46	17·32	18·53	30·17	28·87	21·20	18·98	26·07
2. hälsovård	1·76	3·24	4·73	7·75	8·59	19·55	7·57	5·33	12·48
A. bad	0·84	0·84	1·55	2·35	3·62	8·32	2·85	1·61	5·56
B. rakning, klippning	0·64	1·74	2·84	4·68	3·84	8·76	3·83	3·04	5·57
C. övrigt	0·28	0·66	0·34	0·72	1·13	2·47	0·89	0·68	1·35
VIII. Utgift. för intellekt. ändamål	14·08	23·90	24·47	33·09	32·62	78·20	33·64	28·51	44·91
1. barnens skolgång	—	5·11	6·22	9·58	10·46	34·10	10·60	9·07	13·98
2. övriga studier	—	—	0·05	0·02	1·18	0·18	0·31	0·03	0·91
3. tidningar, läsning o. d.	14·08	18·79	18·20	23·49	20·98	43·92	22·73	19·41	30·02
IX. Fören. o. försäkringsavg.	60·06	48·11	107·92	103·80	119·25	151·66	103·60	93·00	126·85
1. fackföreningar o. d.	3·44	4·44	10·37	16·37	6·67	15·20	9·97	12·60	4·22
2. övriga föreningar	5·50	1·53	4·32	7·27	4·16	6·05	4·78	2·94	8·79
3. sjuk- o. begravningskassor	23·35	11·61	26·24	23·10	26·15	32·31	24·20	24·87	22·72
4. liv- o. kapitalförsäkring	24·10	27·30	57·52	40·85	73·92	85·96	55·06	47·46	71·75
5. olycksfallsförsäkring	1·33	0·73	0·85	5·67	0·68	1·45	1·83	1·83	1·83
6. brandförsäkring	2·34	2·50	2·86	2·44	4·78	5·25	3·42	3·30	3·70
7. avgift för pensioner etc.	—	—	5·76	8·10	2·89	5·44	4·34	—	13·84
X. Gåvor, understöd t. anhöriga	9·13	15·73	14·08	24·14	29·09	46·75	23·25	17·76	35·30
XI. Skatter	35·62	37·36	69·39	74·02	96·78	167·38	81·67	62·34	124·04
XII. Nöjen och förströelser	4·00	13·31	12·67	20·33	22·53	31·30	18·11	16·18	22·33
XIII. Resor	12·00	11·84	21·07	27·69	32·11	49·15	26·38	22·29	35·33
1. arbets-, torg-, skolresor o. d.	2·75	4·76	4·82	4·38	11·03	8·73	6·47	5·69	8·18
2. andra resor	9·25	7·08	16·25	23·31	21·08	40·42	19·91	16·60	27·15
XIV. Ränta- o. lån	0·22	0·87	6·98	0·16	3·57	10·98	4·07	3·55	5·21
XV. Telef., post- o. skrivutensil.	2·84	3·66	3·39	5·42	7·39	14·73	6·06	4·07	10·42
XVI. Lottsedlar	3·87	2·36	3·30	8·86	10·23	13·48	7·10	6·67	8·05
XVII. Utgifter för tjänare	0·07	0·23	1·28	9·46	9·05	33·79	8·33	3·30	19·34
XVIII. Övriga utgifter	5·92	3·24	2·62	4·95	7·18	8·90	5·19	4·07	7·65
Summa utgifter	1 140·44	1 406·82	1 616·47	1 897·57	2 196·19	2 951·71	1 902·04	1 736·53	2 264·88
Balans (översk. = + undersk. = -)	+ 66·02	- 33·67	+ 5·44	- 42·03	+ 7·38	- 118·81	- 19·04	- 18·21	- 20·85
Kont. behålln. o. bokföringsposter:									
På inkomstsidan	46·19	84·33	118·82	165·30	213·06	263·39	156·95	147·46	177·74
kontant vid årets början	24·73	32·56	24·06	30·08	34·95	65·62	33·90	21·14	61·85
upptagna lån el. ann. gjord skuld	15·04	14·41	59·05	32·70	83·74	50·94	49·55	60·49	25·55
uttaget ur bank	6·00	33·18	14·24	94·79	69·45	134·86	58·85	48·43	81·71
återbekomma utlånta medel	0·42	4·18	21·47	7·73	24·92	11·97	14·65	17·40	8·63
På utgiftssidan	112·21	50·66	124·26	123·27	220·44	144·58	137·91	129·25	156·89
kontant vid årets slut	29·91	22·61	45·95	31·98	59·12	59·14	43·61	42·88	45·19
återbetalta lån och andra skulder	12·52	10·84	50·04	30·86	87·24	34·38	45·06	41·76	52·31
insatt i bank	69·36	16·30	25·99	52·89	61·42	44·10	43·32	41·16	48·05
utlånat	0·42	0·91	2·28	7·54	12·66	6·96	5·92	3·45	11·34
Balans	- 66·02	+ 33·67	- 5·44	+ 42·03	- 7·38	+ 118·81	+ 19·04	+ 18·21	+ 20·85

	Årsutgift, kronor						Samtliga hushåll	D ä r a v	
	Under 1250	1 250—1500	1 500—1750	1 750—2 000	2 000—2 500	2 500—4 000		arbetarhushåll	lägre tjänstemanna-hushåll
	%	%	%	%	%	%		%	%
6. annat lyse	0.21	0.19	0.18	0.17	0.11	0.17	0.16	0.17	0.14
IV. Inventarier	4.57	3.17	3.29	5.27	5.05	4.17	4.35	4.25	4.50
1. möbler, sängkläder	3.52	1.64	0.96	1.07	2.38	2.15	1.76	1.60	2.02
2. kökssaker, servis	0.66	0.52	0.89	0.65	0.50	0.53	0.63	0.68	0.55
3. övriga inventarier	0.39	1.01	1.44	3.55	2.17	1.49	1.96	1.97	1.93
V. Beklädnad	9.29	12.47	13.36	15.02	13.43	14.94	13.73	13.01	14.94
1. kläder, lagn. o. sybehör	6.02	8.03	8.71	10.63	9.11	11.40	9.50	8.57	11.07
2. skodon	3.27	4.44	4.65	4.39	4.32	3.54	4.23	4.44	3.87
VI. Tvätt och renhållning	1.18	1.65	1.40	1.34	1.28	1.84	1.46	1.38	1.58
1. tvätt och strykning	0.25	0.52	0.38	0.36	0.51	0.96	0.53	0.41	0.72
2. tvål, såpa, soda, puts m. o. d.	0.93	1.13	1.02	0.98	0.77	0.88	0.93	0.97	0.86
VII. Hygien	1.14	1.33	1.36	1.39	1.76	1.64	1.51	1.40	1.70
1. sjukvård	0.99	1.10	1.07	0.98	1.37	0.98	1.11	1.09	1.15
2. hälsovård	0.15	0.23	0.29	0.41	0.39	0.66	0.40	0.31	0.55
A. bad	0.07	0.06	0.10	0.12	0.17	0.28	0.15	0.09	0.25
B. rakning, klippning	0.06	0.12	0.17	0.25	0.17	0.30	0.20	0.18	0.24
C. övrigt	0.02	0.05	0.02	0.04	0.05	0.08	0.05	0.04	0.06
VIII. Utgift. för intellekt. ändamål	1.24	1.70	1.51	1.74	1.49	2.65	1.77	1.64	1.98
1. barnens skolgång	—	0.36	0.39	0.50	0.48	1.15	0.56	0.52	0.62
2. övriga studier	—	—	0.00	0.00	0.05	0.01	0.02	0.00	0.04
3. tidningar, läsning o. d.	1.24	1.34	1.12	1.24	0.96	1.49	1.19	1.12	1.32
IX. Fören. o. försäkringsavg.	5.27	3.42	6.68	5.47	5.43	5.14	5.45	5.36	5.60
1. fackföreningar o. d.	0.30	0.32	0.64	0.86	0.30	0.52	0.52	0.73	0.19
2. övriga föreningar	0.48	0.11	0.27	0.38	0.19	0.20	0.25	0.17	0.39
3. sjuk- o. begravningskassor	2.05	0.82	1.62	1.22	1.19	1.10	1.27	1.43	1.00
4. liv- o. kapitalförsäkring	2.11	1.94	3.56	2.15	3.37	2.91	2.90	2.73	3.17
5. olycksfallsförsäkring	0.12	0.05	0.05	0.30	0.03	0.05	0.10	0.11	0.08
6. brandförsäkring	0.21	0.18	0.18	0.13	0.22	0.18	0.18	0.19	0.16
7. avgift för pensioner etc.	—	—	0.36	0.43	0.13	0.18	0.23	—	0.61
X. Gåvor, understöd t. anhöriga	0.80	1.12	0.87	1.27	1.32	1.58	1.22	1.02	1.56
XI. Skatter	3.13	2.65	4.29	3.90	4.41	5.67	4.29	3.59	5.48
XII. Nöjen och förströelser	0.35	0.95	0.78	1.07	1.03	1.06	0.95	0.93	0.98
XIII. Resor	1.05	0.84	1.30	1.46	1.46	1.67	1.39	1.29	1.56
1. arbets-, torg-, skolresor o. d.	0.24	0.34	0.30	0.23	0.50	0.30	0.34	0.33	0.36
2. andra resor	0.81	0.50	1.00	1.23	0.96	1.37	1.05	0.96	1.20
XIV. Ränta å lån	0.02	0.06	0.43	0.01	0.16	0.37	0.21	0.20	0.23
XV. Telef., post- o. skrivutensil.	0.25	0.26	0.21	0.29	0.34	0.50	0.32	0.24	0.46
XVI. Lottsedlar	0.34	0.17	0.21	0.47	0.47	0.46	0.37	0.38	0.36
XVII. Utgifter för tjänare	0.01	0.02	0.08	0.50	0.41	1.14	0.44	0.19	0.85
XVIII. Övriga utgifter	0.52	0.23	0.16	0.26	0.33	0.30	0.27	0.23	0.34
Summa utgifter	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Balans (översk. = + undersk. = -)	+ 5.79	- 2.39	+ 0.34	- 2.21	+ 0.34	- 4.02	- 1.00	- 1.05	- 0.92
Kont. behålln. o. bokföringsposter:									
På inkomstsidan	4.05	5.99	7.35	8.71	9.70	8.92	8.25	8.49	7.85
kontant vid årets början	2.17	2.31	1.49	1.59	1.59	2.22	1.78	1.22	2.73
upptagna lån el. ann. gjord skuld	1.32	1.02	3.65	1.72	3.81	1.72	2.60	3.48	1.13
uttaget ur bank	0.52	2.36	0.88	4.99	3.16	4.57	3.10	2.79	3.61
återbetomna utlånta medel	0.04	0.30	1.33	0.41	1.14	0.41	0.77	1.00	0.38
På utgiftssidan	9.84	3.60	7.69	6.50	10.04	4.90	7.25	7.44	6.93
kontant vid årets slut	2.62	1.61	2.84	1.68	2.69	2.00	2.29	2.47	2.00
återbetalda lån och andra skulder	1.10	0.77	3.10	1.63	3.97	1.16	2.87	2.40	2.31
insatt i bank	6.08	1.16	1.61	2.79	2.80	1.50	2.28	2.37	2.12
utlånat	0.04	0.06	0.14	0.40	0.58	0.24	0.31	0.20	0.50
Balans	- 5.79	+ 2.39	- 0.34	+ 2.21	- 0.34	+ 4.02	+ 1.00	+ 1.05	+ 0.92

Tab. 2. Inkomster och utgifter i medeltal per konsumtionsenhet inom olika utgiftsgrupper.

	Årsutgift, kronor						Samtliga hushåll	Därav	
	Under 1250	1250—1500	1500—1750	1750—2000	2000—2500	2500—4000		arbetarhushåll	lägre tjänstemanna-hushåll
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.		Kr.	Kr.
<i>Absoluta tal.</i>									
Inkomster:									
I. Inkomst av arbete	541.56	511.20	607.50	651.80	646.39	787.54	636.84	567.22	796.53
I. manns	525.08	498.02	591.83	616.40	587.51	732.36	600.85	530.12	763.08
A. huvudinkomst	511.10	478.44	577.73	584.99	561.87	674.26	573.46	504.48	731.67
därav kontant	495.12	465.82	569.90	575.83	542.63	656.27	559.92	495.77	707.06
» in natura	15.98	12.62	7.83	9.16	19.24	17.99	13.54	8.71	24.61
B. biförtjänster	13.98	19.58	14.10	31.41	25.64	58.10	27.39	25.64	31.41
2. hustruns	16.48	7.23	11.79	8.58	21.95	7.87	12.94	17.27	3.02
3. barnens	—	5.95	3.88	26.82	36.93	47.31	23.05	19.83	30.43
II. Inkomst av inackord. o. uthyrn.	—	0.37	0.03	0.29	2.02	0.61	0.70	0.52	1.11
III. Sjukhjälp, pension e. dyl.	7.96	2.99	6.57	11.59	2.95	5.78	6.08	7.98	1.73
IV. Gåvor	2.43	13.59	6.94	7.10	19.79	22.88	13.19	11.74	16.52
V. Räntor	11.75	0.11	0.03	0.47	0.54	0.44	0.95	1.17	0.47
VI. Övriga inkomster	22.19	20.37	16.58	32.82	77.06	76.13	41.60	39.41	45.73
Summa	585.89	548.63	637.65	704.07	748.75	893.28	699.36	628.04	862.09
Utgifter:									
I. Födo- och njutningsämnen	294.72	293.25	313.17	327.85	312.29	354.01	318.45	303.63	340.25
I. Matvaror	281.71	280.96	293.26	304.08	289.57	311.63	295.06	285.21	316.96
A. animaliska	170.02	155.84	168.75	174.21	163.57	179.87	168.67	161.24	185.18
AA. kött	31.64	32.89	31.66	38.05	33.63	40.38	34.84	32.58	39.87
a. färskt kött	27.60	30.21	27.06	32.14	28.66	36.05	30.20	28.30	34.44
oxkött	9.33	13.88	12.79	14.06	11.83	15.17	13.09	12.55	14.31
kalvkött	2.45	3.54	3.26	2.07	3.20	4.37	3.18	2.66	4.34
får- och lammkött	0.86	0.62	0.70	1.29	1.08	2.88	1.22	0.71	2.33
fläsk	12.97	9.72	8.46	11.54	10.89	12.24	10.70	10.52	11.11
annat färskt kött	1.33	0.39	0.88	0.97	0.87	0.69	0.83	0.70	1.12
organ, ben och blod	1.16	2.06	0.97	1.81	0.79	0.70	1.18	1.16	1.23
b. konserverat kött	4.04	2.68	4.60	5.91	4.97	4.33	4.64	4.28	5.43
nötkött	0.51	0.54	0.65	0.80	0.40	0.99	0.65	0.64	0.66
fläsk	3.53	2.14	3.95	5.11	4.57	3.34	3.99	3.64	4.77
BB. charkuterivaror	11.74	9.51	12.11	13.05	11.49	13.02	11.94	11.51	12.87
a. korv och sylta	7.91	7.88	9.57	11.02	9.08	9.76	9.46	9.28	9.84
b. färdigl. mat o. uppskuret	3.83	1.63	2.54	2.03	2.41	3.26	2.48	2.23	3.03
CC. fisk	16.00	10.18	11.28	10.88	10.60	14.19	11.59	10.93	13.08
a. färsk fisk	7.24	4.86	5.46	5.46	5.40	7.50	5.78	5.02	7.47
sill	0.51	0.43	0.24	0.23	0.22	0.19	0.26	0.30	0.18
strömming	3.69	2.43	2.73	2.10	2.17	2.81	2.50	2.42	2.66
annan färsk fisk	3.04	2.00	2.49	3.13	3.01	4.50	3.02	2.30	4.63
b. konserverad fisk	8.76	5.32	5.82	5.42	5.20	6.69	5.81	5.91	5.61
salt sill	6.58	3.83	3.64	3.46	3.30	3.03	3.60	3.78	3.21
salt strömming	0.06	0.23	0.24	0.29	0.30	0.41	0.28	0.26	0.34
kabeljo	0.77	0.21	0.49	0.16	0.31	0.20	0.32	0.31	0.34
annan fisk	1.35	1.05	1.45	1.51	1.29	3.05	1.61	1.56	1.72
DD. konserver	0.72	0.88	0.93	0.77	1.21	2.67	1.22	0.88	1.98
EE. lanthushålln.-prod. o. d.	107.97	102.31	112.56	111.23	106.42	109.51	108.80	105.00	117.24
a. mjölk och grädde	48.13	50.02	54.00	50.12	46.76	51.92	50.31	48.84	53.56
grädde	0.68	1.11	0.95	1.33	0.96	2.22	1.22	1.10	1.50
oskummad mjölk	37.70	38.70	40.60	38.15	37.02	42.29	39.10	35.48	47.13
skummad mjölk	9.75	10.21	12.45	10.64	8.78	7.41	9.99	12.26	4.93
b. smör	32.90	21.06	27.83	30.67	29.46	27.67	28.22	26.11	32.88
c. margarin	11.05	15.13	15.05	14.00	11.40	10.93	13.08	14.83	9.21
d. ost	6.51	7.21	6.23	6.33	9.36	7.61	7.39	6.48	9.43

Tab. 2. Inkomster och utgifter i medeltal per konsumtionsenhet inom olika utgiftsgrupper.

Relativa tal.	Årsutgift, kronor						Samtliga hushåll	Därav	
	Under 1 250	1 250—1 500	1 500—1 750	1 750—2 000	2 000—2 500	2 500—4 000		arbetarhushåll	lägre tjänstemanna-hushåll
	%	%	%	%	%	%		%	%
Inkomster:									
I. Inkomst av arbete	92.44	93.18	95.28	92.57	86.33	88.16	91.06	90.32	92.39
1. mannens	89.63	90.78	92.82	87.54	78.47	81.98	85.92	84.41	88.51
A. huvudinkomst	87.24	87.21	90.61	83.08	75.04	75.48	82.00	80.33	84.87
därav kontant	84.51	84.91	89.38	81.78	72.47	73.47	80.06	78.94	82.02
» in natura	2.73	2.30	1.23	1.30	2.57	2.01	1.94	1.39	2.85
B. biförtjänster	2.39	3.57	2.21	4.46	3.43	6.59	3.92	4.08	3.64
2. hustruns	2.81	1.32	1.85	1.22	2.93	0.88	1.85	2.75	0.35
3. barnens	—	1.08	0.61	3.81	4.93	5.30	3.29	3.16	3.53
II. Inkomst av inackord. o. uthyrn.	—	0.07	0.00	0.04	0.27	0.06	0.10	0.08	0.13
III. Sjukhjälp, pension e. dyl. . . .	1.36	0.54	1.03	1.65	0.39	0.65	0.87	1.27	0.20
IV. Gåvor	0.41	2.48	1.09	1.01	2.65	2.56	1.89	1.87	1.92
V. Räntor	2.00	0.02	0.00	0.07	0.07	0.05	0.13	0.19	0.05
VI. Övriga inkomster	3.79	3.71	2.60	4.66	10.29	8.52	5.95	6.27	5.31
Summa	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Utgifter:									
I. Födo- och njutningsämnen	53.18	52.19	49.28	45.54	41.84	38.13	45.09	48.64	39.12
1. Matvaror	50.83	50.01	46.14	42.23	38.80	33.57	41.78	44.95	36.44
A. animaliska	30.68	27.74	26.55	24.19	21.92	19.38	23.88	25.41	21.29
AA. kött	5.71	5.86	4.98	5.28	4.51	4.35	4.94	5.13	4.58
a. färskt kött	4.98	5.38	4.26	4.46	3.84	3.88	4.28	4.46	3.96
oxkött	1.68	2.47	2.02	1.95	1.58	1.63	1.85	1.98	1.64
kalvkött	0.44	0.63	0.51	0.29	0.43	0.47	0.45	0.42	0.50
fär- och lammkött	0.07	0.11	0.11	0.18	0.14	0.31	0.17	0.11	0.27
fläsk	2.34	1.73	1.33	1.66	1.46	1.32	1.52	1.66	1.28
annat färskt kött	0.24	0.07	0.14	0.13	0.12	0.07	0.12	0.11	0.13
organ, ben och blod	0.21	0.37	0.15	0.25	0.11	0.08	0.17	0.18	0.14
b. konserverat kött	0.73	0.48	0.72	0.82	0.67	0.47	0.66	0.67	0.62
nötkött	0.09	0.10	0.10	0.11	0.06	0.11	0.09	0.10	0.07
fläsk	0.64	0.38	0.62	0.71	0.61	0.36	0.57	0.57	0.55
BB. charkuterivaror	2.12	1.69	1.91	1.81	1.54	1.40	1.69	1.81	1.48
a. korv och sylta	1.43	1.40	1.51	1.53	1.22	1.05	1.34	1.46	1.13
b. färdigl. mat o. uppskuret	0.69	0.29	0.40	0.28	0.32	0.35	0.35	0.35	0.35
CC. fisk	2.89	1.81	1.78	1.51	1.42	1.53	1.64	1.72	1.50
a. färsk fisk	1.31	0.86	0.86	0.76	0.72	0.81	0.82	0.79	0.86
sill	0.09	0.08	0.04	0.03	0.03	0.02	0.04	0.05	0.02
strömning	0.67	0.43	0.43	0.29	0.29	0.30	0.35	0.38	0.31
annan färsk fisk	0.55	0.35	0.39	0.44	0.40	0.49	0.43	0.36	0.53
b. konserverad fisk	1.58	0.95	0.92	0.75	0.70	0.72	0.82	0.93	0.64
salt sill	1.19	0.68	0.57	0.48	0.45	0.33	0.51	0.59	0.37
salt strömning	0.01	0.04	0.04	0.04	0.04	0.04	0.04	0.04	0.04
kabeljo	0.14	0.04	0.08	0.02	0.04	0.02	0.04	0.05	0.04
annan fisk	0.24	0.19	0.23	0.21	0.17	0.33	0.23	0.25	0.19
DD. konserver	0.13	0.16	0.14	0.11	0.16	0.29	0.17	0.14	0.23
EE. lanthushålln.-prod. o. d.	19.48	18.21	17.71	15.45	14.26	11.80	15.40	16.55	13.48
a. mjölk och grädde	8.68	8.90	8.50	6.96	6.26	5.59	7.12	7.70	6.16
grädde	0.12	0.20	0.15	0.18	0.13	0.24	0.17	0.18	0.17
oskummad mjölk	6.80	6.88	6.39	5.30	4.96	4.55	5.54	5.59	5.42
skummad mjölk	1.76	1.82	1.96	1.48	1.17	0.80	1.41	1.93	0.57
b. smör	5.94	3.75	4.38	4.26	3.95	2.98	4.00	4.11	3.78
c. margarin	1.99	2.69	2.37	1.94	1.53	1.18	1.85	2.34	1.06
d. ost	1.18	1.28	0.98	0.88	1.25	0.82	1.05	1.02	1.08

	Årsutgift, kronor						Samtliga hushåll	Därav	
	Under 1250	1250—1500	1500—1750	1750—2000	2000—2500	2500—4000		arbetarhushåll	lägre tjänstemanna-hushåll
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.		Kr.	Kr.
e. ägg	8.20	7.57	7.71	8.61	8.35	10.19	8.43	7.22	11.13
f. fett och flott	1.18	1.32	1.74	1.50	1.09	1.19	1.37	1.52	1.03
FF. övr. animaliska matv.	1.95	0.07	0.21	0.23	0.22	0.10	0.28	0.34	0.14
B. vegetabiliska	111.68	125.12	124.51	129.87	126.00	131.76	126.39	123.97	131.78
AA. bröd	¹ 31.35	² 33.24	³ 33.22	⁴ 34.76	39.43	39.38	⁵ 35.94	⁶ 36.53	34.63
a. rågröd, hårt	12.48	15.64	14.48	13.07	12.92	10.89	13.30	14.29	11.10
b. rågröd, mjukt	11.11	9.84	9.39	10.32	12.54	9.71	10.56	11.13	9.30
c. vetegröd	1.99	2.72	2.23	3.25	4.23	3.43	3.16	3.32	2.80
d. annat matbröd	2.04	0.53	0.03	0.06	0.71	0.98	0.52	0.44	0.71
e. skorpor	1.54	1.31	2.02	2.15	4.31	4.03	2.83	2.41	3.75
f. kaffegröd, bakelser o. d.	2.03	3.09	5.06	5.87	4.72	10.34	5.54	4.89	6.97
BB. mjöl	18.88	24.35	22.84	22.45	20.02	17.11	21.14	21.43	20.49
a. vete	15.34	21.75	19.75	18.95	17.42	15.07	18.29	18.54	17.74
b. råg	2.63	1.63	1.91	2.01	1.18	0.81	1.58	1.69	1.34
c. annat	0.91	0.97	1.18	1.49	1.42	1.23	1.27	1.20	1.41
CC. gryn	6.76	6.68	6.53	5.94	4.53	4.67	5.65	5.66	5.63
a. havre	4.79	4.47	4.56	4.15	3.03	2.99	3.85	3.86	3.83
b. ris	1.04	1.31	1.08	0.95	0.93	0.98	1.03	1.00	1.11
c. andra	0.93	0.90	0.89	0.84	0.57	0.70	0.77	0.80	0.69
DD. gröns., frukt, bär m. m.	19.53	21.29	22.86	24.55	22.18	27.73	23.38	21.90	26.69
a. örter, gula, gröna	1.23	1.04	0.89	1.56	1.13	1.22	1.16	1.17	1.15
b. bruna bönor	0.33	0.64	0.48	0.58	0.44	0.76	0.54	0.50	0.64
c. grönsaker, rotfrukter	2.61	2.51	2.87	3.13	3.41	4.50	3.25	2.92	3.98
d. potatis	9.14	8.89	9.80	10.31	7.29	7.85	8.81	9.28	7.78
e. frukt och bär	6.22	8.21	8.82	8.97	9.91	13.40	9.62	8.03	13.14
EE. socker och sirap	17.00	20.10	19.96	21.46	21.21	23.06	20.90	19.74	23.46
a. socker	16.17	19.02	18.87	19.66	20.47	21.94	19.77	18.72	22.11
b. sirap	0.83	1.08	1.09	1.80	0.74	1.12	1.13	1.02	1.35
FF. kaffe	14.29	13.20	12.72	13.91	13.15	12.22	13.12	13.00	13.38
GG. te, choklad	0.58	1.43	1.65	2.27	1.81	2.89	1.91	1.63	2.55
HH. kryddor	1.61	2.06	1.89	2.19	1.56	2.37	1.94	1.76	2.34
KK. övriga vegetabil. matv.	1.69	2.77	2.84	2.34	2.11	2.33	2.41	2.32	2.61
2. Dryckesvaror	7.54	4.35	5.06	12.22	8.02	11.28	8.12	6.67	11.41
A. brännvin, spirituosa	1.63	1.22	1.43	4.25	3.36	2.27	2.56	2.13	3.54
B. öl, porter o. dyl.	0.30	—	0.57	1.00	1.45	3.31	1.20	0.42	2.97
C. svagdricka, läskedrycker	5.61	3.13	3.06	6.97	3.21	5.70	4.36	4.12	4.90
3. Tobak, snus, cigarrer m. m.	2.86	1.94	6.40	3.73	4.90	11.10	5.49	5.92	4.51
4. Förtäring utom hemmet	2.61	6.00	8.45	7.82	9.80	20.00	9.78	10.83	7.37
A. måltider	2.13	5.78	8.09	7.28	9.47	19.02	9.31	10.47	6.65
B. annan förtäring	0.48	0.22	0.36	0.54	0.33	0.98	0.47	0.36	0.72
II. Bostad	71.76	67.99	67.85	68.68	87.30	84.01	75.84	66.32	97.36
1. hyra	71.60	67.78	66.73	68.58	84.72	81.08	74.40	64.89	95.91
2. reparation., flyttn.-kostn. o. d.	0.16	0.21	1.12	0.10	2.58	2.93	1.44	1.43	1.45
III. Bränsle och lyse	28.12	30.36	28.58	30.66	⁷ 31.17	37.13	⁸ 31.15	27.69	⁹ 38.97
1. ved	18.18	21.17	16.68	19.04	17.74	21.87	18.81	17.16	22.53
A. björkved	1.24	8.88	2.28	5.96	7.24	12.77	6.61	4.14	12.21
B. barrved	5.32	5.46	5.15	5.23	3.77	4.85	4.80	4.85	4.69
C. annan ved och torv	11.62	6.83	9.25	7.85	6.73	4.25	7.40	8.17	5.63
2. kol och koks	0.73	1.06	1.50	1.43	1.55	3.30	1.68	1.06	3.11
3. gas	1.11	1.31	3.38	2.67	7.03	5.86	4.23	3.31	6.31
4. fotogen	6.95	5.32	5.90	6.03	2.77	3.54	4.72	4.97	4.15
5. elektriskt ljus	—	0.49	—	0.30	0.53	1.19	0.44	0.16	1.05
6. annat lyse	1.15	1.01	1.12	1.19	0.75	1.37	1.06	1.03	1.14

¹ Därav baklön 0.16 kr.² > > 0.11 >³ > > 0.01 >⁴ > > 0.04 >⁵ > > 0.03 >⁶ Därav baklön 0.05 kr.⁷ > > centralvärme 0.80 >⁸ > > > 0.21 >⁹ > > > 0.68 >

	Årsutgift, kronor						Samtliga hushåll	Därav	
	Under 1250	1250—1500	1500—1750	1750—2000	2000—2500	2500—4000		arbetarhushåll	lägre tjänstemanna-hushåll
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
e. ägg	1.48	1.85	1.21	1.20	1.12	1.10	1.19	1.14	1.28
f. fett och flott	0.21	0.24	0.27	0.21	0.15	0.13	0.19	0.24	0.12
FF. övr. animaliska matv.	0.35	0.01	0.03	0.03	0.03	0.01	0.04	0.06	0.02
B. vegetabiliska	20.15	22.27	19.59	18.04	16.88	14.19	17.90	19.54	15.15
AA. bröd	¹ 5.66	² 5.92	³ 5.23	³ 4.83	5.28	4.24	³ 5.09	³ 5.76	³ 3.98
a. rågbröd, hårt	2.25	2.78	2.28	1.81	1.73	1.17	1.88	2.25	1.28
b. rågbröd, mjukt	2.00	1.75	1.48	1.43	1.68	1.05	1.50	1.76	1.07
c. vetebröd	0.36	0.49	0.35	0.45	0.57	0.37	0.45	0.52	0.32
d. annat matbröd	0.37	0.10	0.00	0.01	0.09	0.11	0.07	0.07	0.08
e. skorpor	0.28	0.23	0.32	0.30	0.58	0.43	0.40	0.38	0.43
f. kaffebröd, bakelser o. d.	0.37	0.55	0.80	0.82	0.63	1.11	0.78	0.77	0.80
BB. mjöl	3.41	4.33	3.59	3.12	2.68	1.84	2.99	3.38	2.35
a. vete	2.77	3.87	3.11	2.63	2.33	1.62	2.59	2.92	2.04
b. råg	0.48	0.29	0.30	0.28	0.16	0.09	0.22	0.27	0.15
c. annat	0.16	0.17	0.18	0.21	0.19	0.13	0.18	0.19	0.16
CC. gryn	1.22	1.19	1.03	0.83	0.61	0.50	0.80	0.89	0.65
a. havre	0.86	0.80	0.72	0.58	0.41	0.32	0.54	0.61	0.44
b. ris	0.19	0.23	0.17	0.13	0.12	0.10	0.15	0.16	0.13
c. andra	0.17	0.16	0.14	0.12	0.08	0.08	0.11	0.12	0.08
DD. gröns., frukt, bär m. m.	3.52	3.79	3.60	3.41	2.97	2.99	3.31	3.45	3.07
a. arter, gula, gröna	0.22	0.19	0.14	0.22	0.15	0.13	0.16	0.18	0.13
b. bruna bönor	0.06	0.11	0.08	0.08	0.06	0.08	0.08	0.08	0.07
c. grönsaker, rotfrukter	0.47	0.45	0.45	0.43	0.46	0.49	0.46	0.46	0.46
d. potatis	1.65	1.58	1.54	1.43	0.97	0.85	1.25	1.46	0.90
e. frukt och bär	1.12	1.46	1.39	1.25	1.33	1.44	1.36	1.27	1.51
EE. socker och sirap	3.07	3.58	3.14	2.98	2.84	2.48	2.96	3.11	2.70
a. socker	2.92	3.39	2.97	2.73	2.74	2.36	2.80	2.95	2.54
b. sirap	0.15	0.19	0.17	0.25	0.10	0.12	0.16	0.16	0.16
FF. kaffe	2.58	2.35	2.00	1.93	1.76	1.32	1.86	2.05	1.54
GG. te, choklad	0.10	0.25	0.26	0.32	0.24	0.31	0.27	0.26	0.29
HH. kryddor	0.29	0.37	0.30	0.30	0.21	0.26	0.27	0.28	0.27
KK. övriga vegetabil. matv.	0.30	0.49	0.44	0.32	0.29	0.25	0.34	0.36	0.30
2. Dryckesvaror	1.36	0.77	0.80	1.70	1.07	1.21	1.15	1.05	1.31
A. brännvin, spirituosa	0.30	0.22	0.23	0.59	0.45	0.24	0.36	0.33	0.41
B. öl, porter o. dyl.	0.05	—	0.09	0.14	0.19	0.36	0.17	0.07	0.34
C. svagdricka, läskedrycker	1.01	0.55	0.48	0.97	0.43	0.61	0.62	0.65	0.56
3. Tobak, snus, cigarrer m. m.	0.52	0.34	1.01	0.52	0.66	1.20	0.78	0.93	0.52
4. Förtäring utom hemmet	0.47	1.07	1.33	1.09	1.31	2.15	1.38	1.71	0.85
A. måltider	0.38	1.03	1.27	1.01	1.27	2.05	1.32	1.65	0.77
B. annan förtäring	0.09	0.04	0.06	0.08	0.04	0.10	0.06	0.06	0.08
II. Bostad	12.95	12.10	10.68	9.54	11.70	9.05	10.74	10.45	11.19
1. hyra	12.92	12.06	10.50	9.53	11.35	8.73	10.53	10.23	11.02
2. reparation., flytt.-kostn. o. d.	0.03	0.04	0.18	0.01	0.35	0.32	0.21	0.22	0.17
III. Bränsle och lyse	5.07	5.40	4.50	4.26	⁴ 4.18	4.00	⁵ 4.41	4.36	⁶ 4.48
1. ved	3.28	3.77	2.62	2.64	2.38	2.36	2.66	2.70	2.59
A. björkved	0.22	1.58	0.36	0.83	0.97	1.38	0.93	0.65	1.40
B. barrved	0.96	0.97	0.81	0.72	0.51	0.52	0.68	0.76	0.54
C. annan ved och torv	2.10	1.22	1.45	1.09	0.90	0.46	1.05	1.29	0.65
2. kol och koks	0.13	0.19	0.24	0.20	0.21	0.35	0.24	0.17	0.36
3. gas	0.20	0.23	0.53	0.37	0.34	0.63	0.60	0.52	0.72
4. fotogen	1.25	0.94	0.93	0.84	0.37	0.38	0.67	0.78	0.48
5. elektriskt ljus	—	0.09	—	0.04	0.07	0.13	0.06	0.03	0.12
6. annat lyse	0.21	0.18	0.18	0.17	0.10	0.15	0.15	0.16	0.13

¹ Därav baklön 0.03 %² > > 0.02 >³ > > 0.01 >⁴ Därav centralvärme 0.11 %⁵ > > 0.03 >⁶ > > 0.08 >

	Årsutgift, kronor						Samtliga hushåll	Därav	
	Under 1250	1250—1500	1500—1750	1750—2000	2000—2500	2500—4000		arbetarhushåll	lägre tjänstemanna-hushåll
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.		Kr.	Kr.
IV. Inventarier	25.04	17.96	20.66	37.86	40.83	40.92	31.49	27.74	40.13
1. möbler, sängkläder	19.26	9.30	5.99	7.71	19.25	21.14	12.74	10.44	18.03
2. kökssaker, servis	3.64	2.94	5.60	4.69	4.06	5.18	4.55	4.42	4.86
3. övriga inventarier	2.14	5.72	9.07	25.46	17.52	14.60	14.20	12.88	17.24
V. Beklädnad	50.86	70.71	84.00	107.78	108.64	146.53	99.53	84.85	133.29
1. kläder, lagn. o. sybehör	32.98	45.50	54.74	76.25	73.68	111.85	68.89	55.89	98.80
2. skodon	17.88	25.21	29.26	31.53	34.96	34.68	30.64	28.96	34.49
VI. Tvätt och renhållning	6.48	9.34	8.77	9.64	10.40	18.01	10.54	8.99	14.10
1. tvätt och strykning	1.37	2.96	2.39	2.61	4.15	9.41	3.83	2.69	6.46
2. tvål, såpa, soda, puts m. o. d.	5.11	6.38	6.38	7.03	6.25	8.60	6.71	6.30	7.64
VII. Hygien	6.26	7.54	8.58	9.94	14.27	16.08	10.97	9.13	15.18
1. sjukvård	5.41	6.23	6.74	7.01	11.11	9.59	8.08	7.13	10.27
2. skodon	0.85	1.31	1.84	2.93	3.16	6.49	2.89	2.00	4.91
A. bad	0.41	0.34	0.60	0.89	1.34	2.76	1.09	0.60	2.19
B. rakning, klippning	0.30	0.70	1.11	1.77	1.41	2.91	1.46	1.14	2.19
C. övrigt	0.14	0.27	0.13	0.27	0.41	0.82	0.34	0.26	0.53
VIII. Utgift. för intellekt. ändamål	6.76	9.63	9.52	12.52	12.01	25.98	12.82	10.70	17.69
1. barnens skolgång	—	2.06	2.42	3.62	3.85	11.33	4.04	3.40	5.50
2. övriga studier	—	—	0.02	0.01	0.44	0.06	0.12	0.01	0.36
3. tidningar, läsning o. d.	6.76	7.57	7.08	8.89	7.72	14.59	8.66	7.29	11.83
IX. Fören.- o. försäkringsavg.	28.83	19.39	41.97	39.26	43.91	50.39	39.48	34.92	49.97
1. fackföreningar o. d.	1.65	1.79	4.04	6.19	2.45	5.05	3.80	4.73	1.66
2. övriga föreningar	2.64	0.62	1.68	2.75	1.53	2.01	1.82	1.10	3.47
3. sjuk- o. begravningskassor	11.21	4.68	10.20	8.74	9.63	10.74	9.22	9.34	8.95
4. liv- och kapitalförsäkring	11.57	11.00	22.37	15.45	27.22	28.56	20.99	17.82	28.26
5. olycksfallsförsäkring	0.64	0.29	0.33	2.15	0.25	0.48	0.70	0.69	0.72
6. brandförsäkring	1.12	1.01	1.11	0.92	1.76	1.74	1.30	1.24	1.46
7. avgift för pensioner etc.	—	—	2.24	3.06	1.07	1.81	1.65	—	5.45
X. Gåvor, understöd t. anhöriga	4.38	6.34	5.48	9.13	10.71	15.53	8.86	6.67	13.91
XI. Skatter	17.10	15.05	26.98	28.00	35.63	55.61	31.12	23.41	48.87
XII. Nöjen och förströelser	1.92	5.37	4.93	7.69	8.30	10.40	6.90	6.08	8.80
XIII. Resor	5.76	4.77	8.20	10.47	11.82	16.33	10.05	8.37	13.92
1. arbets-, torg-, skolresor o. d.	1.32	1.92	1.88	1.65	4.06	2.90	2.46	2.14	3.23
2. andra resor	4.44	2.85	6.32	8.82	7.76	13.43	7.59	6.23	10.69
XIV. Ränta å lån	0.11	0.35	2.72	0.06	1.31	3.65	1.55	1.33	2.05
XV. Telef., post- o. skrivutensil.	1.36	1.47	1.32	2.05	2.72	4.89	2.31	1.53	4.10
XVI. Lottsedlar	1.86	0.95	1.28	3.35	3.77	4.48	2.71	2.50	3.17
XVII. Utgifter för tjänare	0.04	0.09	0.50	13.16	8.66	41.52	10.48	4.13	25.09
XVIII. Övriga utgifter	2.84	1.30	1.02	1.87	2.65	2.96	1.98	1.53	3.01
Summa utgifter	554.20	561.86	635.53	719.97	746.39	928.43	706.23	634.52	869.86
Balans (översk. = + undersk. = -)	+31.69	-13.23	+2.12	-15.90	+2.36	-35.15	-6.87	-6.48	-7.77
Kont. behålln. o. bokföringsposter:									
På inkomstsidan	22.17	33.13	46.21	62.53	68.27	77.93	56.66	52.50	66.21
kontant vid årets början	11.87	12.79	9.36	11.38	11.20	19.42	12.24	7.53	23.04
upptagna lån el. ann. gjord skuld	7.22	5.66	22.96	12.37	26.83	15.07	17.89	21.54	9.52
uttaget ur bank	2.88	13.04	5.54	35.85	22.25	39.90	21.24	17.24	30.44
återbekomma utlånta medel	0.20	1.64	8.35	2.93	7.99	3.54	5.29	6.19	3.21
På utgiftssidan	53.86	19.90	48.33	46.63	70.63	42.78	49.79	46.02	58.44
kontant vid årets slut	14.36	8.88	17.87	12.10	18.94	17.50	15.74	15.27	16.84
återbetalta lån och andra skulder	6.01	4.26	19.46	11.67	27.95	10.17	16.27	14.87	19.48
insatt i bank	33.29	6.40	10.11	20.01	19.68	13.05	15.64	14.65	17.90
utlånat	0.20	0.36	0.89	2.85	4.06	2.06	2.14	1.23	4.22
Balans	-31.69	+13.23	-2.12	+15.90	-2.36	+35.15	+6.87	+6.48	+7.77

	Årsutgift, kronor						Sant- liga hushåll	Därav	
	Under 1 250	1 250— 1 500	1 500— 1 750	1 750— 2 000	2 000— 2 500	2 500— 4 000		arbetar- hushåll	lägre tjänste- manna- hushåll
	%	%	%	%	%	%		%	%
IV. Inventarier	4.52	3.20	3.25	5.26	5.47	4.41	4.46	4.37	4.61
1. möbler, sängkläder	3.47	1.66	0.94	1.07	2.58	2.28	1.80	1.64	2.07
2. köksaker, servis	0.66	0.52	0.88	0.65	0.54	0.56	0.65	0.70	0.56
3. övriga inventarier	0.39	1.02	1.43	3.54	2.35	1.57	2.01	2.03	1.98
V. Beklädnad	9.18	12.59	13.22	14.97	14.55	15.78	14.09	13.37	15.32
1. kläder, lagn. o. sybehör	5.95	8.10	8.61	10.59	9.87	12.05	9.75	8.81	11.36
2. skodon	3.23	4.49	4.61	4.38	4.68	3.73	4.34	4.56	3.96
VI. Tvätt och renhållning	1.17	1.66	1.38	1.34	1.40	1.94	1.49	1.42	1.62
1. tvätt och strykning	0.25	0.53	0.38	0.36	0.56	1.01	0.54	0.43	0.74
2. tvål, såpa, soda, puts m. o. d.	0.92	1.13	1.00	0.98	0.84	0.93	0.95	0.99	0.88
VII. Hygien	1.13	1.34	1.35	1.38	1.91	1.73	1.55	1.44	1.74
1. sjukvård	0.98	1.11	1.06	0.97	1.49	1.03	1.14	1.12	1.18
2. hälsovård	0.15	0.23	0.29	0.41	0.42	0.70	0.41	0.32	0.55
A. bad	0.07	0.06	0.09	0.12	0.18	0.30	0.15	0.10	0.25
B. rakning, klippning	0.05	0.12	0.18	0.25	0.19	0.31	0.21	0.18	0.25
C. övrigt	0.03	0.05	0.02	0.04	0.05	0.09	0.05	0.04	0.06
VIII. Utgift. för intellekt. ändamål	1.22	1.71	1.50	1.74	1.61	2.80	1.82	1.69	2.03
1. barnens skolgång	—	0.36	0.38	0.50	0.52	1.22	0.57	0.54	0.63
2. övriga studier	—	—	0.00	0.00	0.06	0.01	0.02	0.00	0.04
3. tidningar, läsning o. d.	1.22	1.35	1.12	1.24	1.03	1.57	1.23	1.15	1.36
IX. Fören- o. försäkringsavg.	5.20	3.45	6.60	5.45	5.88	5.43	5.59	5.51	5.75
1. fackföreningar o. d.	0.30	0.32	0.64	0.86	0.33	0.54	0.54	0.75	0.19
2. övriga föreningar	0.48	0.11	0.26	0.38	0.20	0.22	0.26	0.17	0.40
3. sjuk- o. begravningskassor	2.02	0.83	1.61	1.21	1.29	1.16	1.31	1.47	1.03
4. liv- och kapitalförsäkring	2.09	1.96	3.52	2.14	3.65	3.08	2.97	2.81	3.25
5. olycksfallsförsäkring	0.11	0.05	0.05	0.30	0.03	0.05	0.10	0.11	0.08
6. brandförsäkring	0.20	0.18	0.17	0.13	0.24	0.19	0.18	0.20	0.17
7. avgift för pensioner etc.	—	—	0.35	0.43	0.14	0.19	0.23	—	0.63
X. Gåvor, understöd t. anhöriga	0.79	1.13	0.86	1.27	1.43	1.67	1.26	1.05	1.60
XI. Skatter	3.08	2.68	4.24	3.89	4.77	5.99	4.41	3.69	5.62
XII. Nöjen och förströelser	0.35	0.96	0.77	1.07	1.11	1.12	0.98	0.96	1.01
XIII. Resor	1.04	0.85	1.29	1.45	1.58	1.76	1.42	1.32	1.60
1. arbets-, torg-, skolresor o. d.	0.24	0.34	0.30	0.23	0.54	0.31	0.35	0.34	0.37
2. andra resor	0.80	0.51	0.99	1.22	1.04	1.45	1.07	0.98	1.23
XIV. Ränta å lån	0.02	0.06	0.43	0.01	0.18	0.39	0.22	0.21	0.24
XV. Telef., post- o. skrivutensil.	0.25	0.26	0.21	0.28	0.36	0.53	0.33	0.24	0.47
XVI. Lottsedlar	0.33	0.17	0.20	0.46	0.51	0.48	0.38	0.39	0.36
XVII. Utgifter för tjänare	0.01	0.02	0.08	1.33	1.16	4.47	1.48	0.65	2.89
XVIII. Övriga utgifter	0.51	0.23	0.16	0.26	0.36	0.32	0.28	0.24	0.35
Summa utgifter	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
Balans (översk. = + undersk. = —)	+5.72	—2.36	+0.33	—2.21	+0.32	—3.78	—0.97	—1.02	—0.89
Kont. behålln. o. bokföringsposter:									
På inkomstsidan	4.00	5.90	7.27	8.69	9.14	8.39	8.02	8.27	7.61
kontant vid årets början	2.14	2.28	1.47	1.58	1.50	2.09	1.73	1.19	2.65
upptagna lån el. ann. gjord skuld uttaget ur bank	1.30	1.01	3.61	1.72	3.59	1.62	2.53	3.39	1.09
återbetalkna utlånta medel	0.52	2.32	0.87	4.98	2.98	4.30	3.01	2.72	3.50
På utgiftssidan	9.72	3.54	7.60	6.48	9.46	4.61	7.05	7.25	6.72
kontant vid årets slut	2.59	1.58	2.81	1.68	2.54	1.88	2.23	2.41	1.93
återbetalda lån och andra skulder insatt i bank	1.08	0.76	3.06	1.62	3.74	1.10	2.30	2.34	2.24
utlånat	6.01	1.14	1.59	2.78	2.64	1.41	2.22	2.31	2.06
Balans	—5.72	+2.36	—0.33	+2.21	—0.32	+3.78	+0.97	+1.02	+0.89

Tab. 3. Konsumerade kvantiteter av vissa varuslag i medeltal per hushåll.

	Kvan- titet	Årsutgift, kronor						Samt- liga hushåll	Därav	
		Under 1 250	1 250— 1 500	1 500— 1 750	1 750— 2 000	2 000— 2 500	2 500— 4 000		arbetar- hushåll	lägre tjänste- manna- hushåll
I. Matvaror:										
1. kött	kg.	49.59	66.99	65.25	79.55	86.24	115.43	77.96	73.32	88.12
A. färskt kött	»	44.03	62.50	57.32	68.44	75.31	104.73	69.02	65.09	77.63
oxkött	»	18.12	31.26	29.22	35.54	33.52	46.38	32.96	31.98	35.11
kalvkött	»	5.21	11.05	10.25	6.22	11.34	15.24	10.06	8.96	12.48
får- o. lammkött	»	0.73	1.44	1.82	3.25	3.29	9.51	3.23	1.97	5.99
fläsk	»	19.97	18.75	16.03	23.43	27.16	33.60	22.77	22.18	24.05
B. konserverat kött	»	5.56	4.49	7.93	11.11	10.93	10.70	8.94	8.23	10.49
nötkött	»	0.69	1.01	1.23	1.61	0.93	2.93	1.37	1.32	1.49
fläsk	»	4.87	3.48	6.70	9.50	10.00	7.77	7.57	6.91	9.00
2. fisk: salt sill	»	34.64	27.02	24.65	23.98	27.01	29.99	26.74	28.78	22.26
kabeljo	»	2.17	0.75	1.67	0.62	1.39	1.13	1.25	1.21	1.35
3. mjölk	l.	774.50	927.82	1 076.00	1 030.25	1 061.14	1 270.80	1 045.82	1 064.85	1 004.08
oskummad mjölk	»	518.08	627.00	673.38	677.66	738.54	972.45	707.78	643.87	847.89
skummad mjölk	»	256.42	300.82	402.62	352.59	322.60	298.35	338.04	420.98	156.19
4. smör	kg.	30.61	24.66	32.00	37.55	42.73	44.57	35.97	33.28	41.97
5. margarin	»	14.97	27.46	26.87	26.45	25.02	28.64	25.80	29.28	18.15
6. ost	»	9.66	14.09	11.55	12.15	21.97	18.62	15.10	13.30	19.05
7. ägg	st.	211	259	257	303	344	470	308	264	405
8. bröd: rågröd, hårt	kg.	71.25	115.56	104.02	99.78	114.79	109.85	105.53	114.27	86.33
rågröd, mjukt	»	64.76	63.39	59.05	69.47	100.90	91.80	75.64	79.42	67.36
vetebröd	»	10.85	15.63	12.47	19.43	29.92	28.19	20.00	20.99	17.83
skorpor	»	4.33	4.54	7.03	8.01	18.43	19.62	10.82	9.27	14.24
9. mjöl	»	131.12	201.06	189.77	197.04	198.98	192.01	190.81	194.95	181.73
vetemjöl	»	101.23	177.12	162.55	165.03	174.54	172.05	164.41	167.39	157.91
rågmjöl	»	25.75	18.27	20.67	22.94	15.00	11.28	18.73	20.34	15.19
potatismjöl	»	2.42	3.53	4.47	4.74	4.23	5.17	4.28	3.95	5.00
havremjöl	»	1.70	1.20	1.34	2.25	4.46	3.00	2.44	2.39	2.53
ej spec. mjöl	»	0.02	0.94	0.74	2.08	0.75	0.51	0.95	0.88	1.10
10. gryn	»	36.83	46.07	44.94	44.27	37.98	47.29	43.06	43.02	43.16
havregryn	»	26.50	31.15	31.98	31.40	26.63	31.76	30.11	29.82	30.75
risgryn	»	4.71	8.36	6.89	6.57	7.04	8.22	7.06	6.92	7.37
korngrön	»	3.42	4.11	2.84	3.95	1.82	4.86	3.27	3.47	2.84
mannagryn	»	1.38	1.91	2.84	1.89	2.00	2.16	2.16	2.39	1.64
ej spec. gryn	»	0.82	0.54	0.39	0.46	0.49	0.29	0.46	0.42	0.56
11. ärter, gula, gröna	»	8.30	10.19	7.78	13.20	16.71	15.10	12.11	12.54	11.15
12. bruna bönor	»	1.42	3.68	2.88	3.75	5.45	6.02	4.01	4.01	4.02
13. potatis	l.	339.67	420.55	432.10	499.59	390.74	480.05	433.20	450.79	394.65
14. socker	kg.	51.58	75.42	74.87	83.02	100.07	122.09	86.29	81.81	96.10
15. kaffe	»	14.18	17.56	15.96	18.50	19.55	21.19	17.98	17.99	17.96
II. Drycker:										
1. maltdrycker (öl, porter)	l.	1.39	—	2.70	6.88	11.68	23.15	7.57	2.70	18.25
2. vin	»	—	—	—	0.04	0.23	0.40	0.11	0.03	0.28
3. brännvin o. spirituosa	»	2.00	1.77	2.35	6.38	5.82	3.75	3.99	3.56	4.94
III. Bränsle och lyse:										
1. ved	famn	0.87	2.02	1.08	1.62	1.77	2.59	1.63	1.39	2.17
björkved	»	0.12	1.16	0.27	0.76	1.05	1.76	0.83	0.57	1.42
barrved	»	0.75	0.86	0.81	0.86	0.72	0.83	0.80	0.82	0.75
2. kol	hl.	0.67	1.18	1.05	1.38	2.00	4.40	1.72	1.07	3.15
3. koks	»	—	—	1.05	0.31	0.11	0.10	0.36	0.42	0.23
4. gas	kbm.	16.48	23.97	61.75	51.84	165.73	152.53	86.30	67.96	126.50
5. fotogen	l.	73.33	68.91	78.55	84.69	47.21	66.60	69.46	73.45	60.73
6. elektrisk kraft	kilow.	—	5.09	—	3.25	7.01	17.38	5.00	1.89	11.81

Tab. 4. Konsumerade kvantiteter av vissa varuslag i medeltal per konsumtionsenhet.

	Kvantitet	Årsutgift, kronor						Samtliga hushåll	Därav	
		Under 1 250	1 250—1 500	1 500—1 750	1 750—2 000	2 000—2 500	2 500—4 000		arbetarhushåll	lägre tjänstemanna-hushåll
I. Matvaror:										
1. kött	kg.	24.39	26.89	26.00	29.67	28.01	32.98	28.29	26.50	32.27
A. färskt kött	»	21.65	25.09	22.84	25.52	24.46	29.92	25.05	23.53	28.43
oxkött	»	8.91	12.55	11.64	13.25	10.89	13.25	11.96	11.56	12.85
kalvkött	»	2.56	4.44	4.08	2.32	3.68	4.35	3.65	3.24	4.57
får- o. lammkött	»	0.86	0.58	0.73	1.21	1.07	2.72	1.17	0.71	2.20
fläsk	»	9.82	7.52	6.39	8.74	8.82	9.60	8.27	8.02	8.81
B. konserverat kött	»	2.74	1.80	3.16	4.15	3.55	3.06	3.24	2.97	3.84
nötkött	»	0.34	0.40	0.49	0.61	0.30	0.84	0.50	0.47	0.55
fläsk	»	2.40	1.40	2.67	3.54	3.25	2.22	2.74	2.50	3.29
2. fisk: salt sill	»	17.04	10.85	9.82	8.94	8.77	8.57	9.70	10.40	8.15
kabeljo	»	1.07	0.30	0.67	0.23	0.45	0.32	0.45	0.44	0.50
3. mjölk	l.	380.90	372.48	428.77	384.24	344.64	363.08	379.55	384.89	367.69
oskummad mjölk	»	254.79	251.71	268.33	252.74	239.86	277.84	256.87	232.73	310.49
skummad mjölk	»	126.11	120.77	160.44	131.50	104.78	85.24	122.68	152.16	57.20
4. smör	kg.	15.05	9.90	12.75	14.00	13.88	12.73	13.05	12.01	15.87
5. margarin	»	7.36	11.02	10.71	9.86	8.13	8.18	9.36	10.58	6.65
6. ost	»	4.75	5.66	4.60	4.53	7.13	5.32	5.48	4.81	6.98
7. ägg	st.	104	104	102	113	112	134	112	96	148
8. bröd: rågrbröd, hårt	kg.	35.04	46.39	41.45	37.21	37.28	31.39	38.30	41.30	31.63
rågrbröd, mjukt	»	31.85	25.65	23.53	25.91	32.77	26.23	27.45	28.70	24.67
vetebröd	»	5.34	6.27	4.97	7.24	9.72	8.05	7.26	7.59	6.53
skorpor	»	2.13	1.82	2.80	2.99	5.99	5.61	3.93	3.35	5.21
9. mjöl	»	64.49	80.72	75.62	73.49	64.63	54.86	69.25	70.46	66.55
vetemjöl	»	49.79	71.10	64.77	61.55	56.69	49.16	59.67	60.50	57.82
rågmjöl	»	12.66	7.34	8.23	8.55	4.87	3.22	6.80	7.35	5.56
potatismjöl	»	1.19	1.42	1.78	1.77	1.37	1.48	1.55	1.43	1.83
havremjöl	»	0.84	0.48	0.54	0.84	1.45	0.85	0.89	0.86	0.93
ej spec. mjöl	»	0.01	0.38	0.30	0.78	0.25	0.15	0.34	0.32	0.41
10. gryn	»	18.12	18.50	17.91	16.51	12.34	13.51	15.63	15.55	15.81
havregryn	»	13.03	12.50	12.74	11.71	8.65	9.07	10.93	10.78	11.26
risgryn	»	2.32	3.36	2.75	2.45	2.29	2.35	2.56	2.50	2.70
korngryn	»	1.68	1.65	1.13	1.47	0.59	1.39	1.19	1.26	1.04
mannagryn	»	0.68	0.77	1.13	0.71	0.65	0.62	0.78	0.86	0.60
ej spec. gryn	»	0.41	0.22	0.16	0.17	0.16	0.08	0.17	0.15	0.21
11. ärter, gula, gröna	»	4.08	4.09	3.10	4.92	5.43	4.31	4.39	4.53	4.08
12. bruna bönor	»	0.70	1.48	1.15	1.40	1.77	1.72	1.46	1.45	1.47
13. potatis	l.	167.05	168.83	172.18	186.33	126.91	137.16	157.22	162.94	144.52
14. socker	kg.	25.37	30.28	29.83	30.96	32.50	34.88	31.32	29.57	35.19
15. kaffe	»	6.98	7.05	6.36	6.90	6.35	6.05	6.53	6.50	6.58
II. Drycker:										
1. maltdrycker (öl, porter)	l.	0.67	—	1.05	2.60	3.74	6.85	2.74	0.97	6.80
2. vin	»	—	—	—	0.02	0.07	0.12	0.04	0.01	0.11
3. brännvin o. spirituosa	»	0.96	0.71	0.91	2.41	1.87	1.11	1.44	1.27	1.84
III. Bränsle och lyse:										
1. ved	famn	0.42	0.78	0.42	0.59	0.54	0.71	0.57	0.48	0.77
björkved	»	0.06	0.45	0.11	0.28	0.32	0.48	0.29	0.20	0.50
barrved	»	0.36	0.33	0.31	0.31	0.22	0.23	0.28	0.28	0.27
2. kol	hl.	0.32	0.46	0.41	0.50	0.61	1.20	0.60	0.37	1.12
3. koks	»	—	—	0.41	0.11	0.03	0.03	0.13	0.15	0.08
4. gas	kbm.	7.91	9.28	23.97	19.02	50.22	41.56	30.10	23.48	45.05
5. fotogen	l.	35.20	26.69	30.49	31.08	14.31	18.15	24.22	25.37	21.63
6. elektrisk kraft	kilow.	—	1.97	—	1.19	2.12	4.74	1.74	0.65	4.21

